

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 57ο • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2023

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Θεσ/νίκης 16
||
020050

ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903
Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023
ISSN: 2585-3619

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος
Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικού Συλλόγου
Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός,
δρ. Επιστήμης της Αγωγής (συντονιστής)
Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων
Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: SKG PRESS
Ν. Ραιδεστός - Θεσσαλονίκη 2310 466776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 57^{ου} τεύχους
είναι ο **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΑΧΤΑΣ** και η **ΔΕΣΠΟΙΝΑ Ι. ΠΑΧΤΑ**

Εικόνα εξώφυλλου: Άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου
στην παραλία της Θεσσαλονίκης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος **Οικονόμου Τριαντάφυλλος** (Νικήτη)
Γεν. Γραμματέας **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)
Ταμίας **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βραστά)
Ειδ. Γραμματέας **Μπούφτας Νικόλαος** (Αρναία)
Μέλος **Κουτσιαντά-Ζαμπόκα Κοκόνη** (Αρναία)
Μέλος **Παυλούδης Χρήστος** (Ορμύλια)
Μέλος **Στρατής Απόστολος** (Κασσάνδρεια)
Εξελεγκτική Επιτροπή
Ταλέας Φώτιος (Νέα Ρόδα)
Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία (Πολύγυρος)
Λαθούρη-Πάργα Μαρία (Συκιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους
και Αρδαμερίου, Θεόκλητος
Εγκύκλιος Χριστουγέννων 2023 1
- Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος,
Το χριστόψωμο 3
- Στρατής Απόστολος,
**Οι πρώτες εκατό ημέρες της Ασιατικής Εκστρατείας
του Μεγάλου Αλεξάνδρου** 5
- Κουτσός Μιχάλης,
Μέγας Αλέξανδρος: Κατακτητής ή εκπολιτιστής; 10
- Αλεξάνδρου Δημήτρης,
Καλός: Οι Έλληνες των Ιμαλαΐων 13
- Αυγολούπης Ι. Σταύρος,
**Τι σχέση μπορεί να έχει η Πούλια με τον Αυγερινό,
που τόσο πολύ συμπλέκονται
κυρίως στα παραδοσιακά μας τραγούδια;** 17
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος
**"Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ,...
σ' όλην την γη την χάλασες"** 20
- Καραμύχος Χρ. Γιάννης,
Μεταφορική σημασία φράσεων των Ευαγγελίων 24
- Σμάγας Δ. Άγγελος,
**50 χρόνια από τον έρωτα του Καββαδία
για μία Χαλκιδικιώτισσα** 26
- Μιχαλέου Φωτεινή,
Καλλιγραφία στρωσίδια Παλαιοχωρίου 35
- Πούλιος Μαυρουδής,
Γιατί μιλώντας Ελληνικά χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις 39
- Μάντσιος Φιλ. Άγγελος,
Οι Γρυπάρδες και τα "τσούρμα" 41
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
**Ο καιρός στη Χαλκιδική
κατά τον περασμένο χρόνο 2022** 44
- Τσίκουλας Γιάννης,
Λουκουμάκια στου χαρτί 46
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία,
Εκείνα τα Χριστούγεννα 48
- Αγιορείτικα νέα 50
- Η δράση του Συλλόγου μας 52
- Δράσεις άλλων φορέων 55
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας 57
- Πένθη 57
- Οι χορηγοί μας 58
- Αυτοδιοικητικές εκλογές 2023 59
- Η χορηγία 60
- Πρόσκληση ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ
ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ 61

Φιλολογική επιμέλεια: **Ιφιγένεια Ι. Κοτσάνη**

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 2023 ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΕΡΙΣΣΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ

Ἀδελφοί μου και τέκνα μου ἐν Κυρίῳ πολυφίλητα,

Σήμενε Χριστούγεννα και βρισκόμαστε και πάλι μπροστά ἀπ' τό Μυστήριο τό Μέγα πού σάν κοσμογονικός "σεισμός" συνετάραξε τά "θεμέλια" τοῦ ἀνθρώπου και τοῦ Σύμπαντος Κόσμου. Μέ ἐτοιμασίες ἡμερῶν και προετοιμασίες ἐβδομάδων - ἄν ὄχι μηνῶν - περιμένουμε νά ὑποδεχθοῦμε, ὄχι ὅμως και νά δεχθοῦμε σέ βάθος, τή μοναδική στήν ἀνθρώπινη ἱστορία Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου. Γέννηση πού ὀκτακόσια χρόνια πρὶν τήν πραγμάτωσή Της ἄνδρες πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου "πολυμερῶς και πολυτρόπως" (Εβρ. α',1) προεφήτευσαν μέ καταπληκτική ἀκρίβεια και ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἔγιναν τά κάτοπτρα, οἱ καθρέπτες τῆς Θείας αὐτῆς ἐνεργείας και παρέμβασης στόν χωροχρόνο. Γιὰ νά γράψει ἐμφαντικότερα ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης: «φανερῶς οἱ θεοὶ προφῆτες διά Πνεύματος Ἁγίου ἐπροεφήτευσαν τήν ἔνσαρκον παρουσίαν τοῦ Ἐμμανουήλ». Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἐρμηνεύοντας ἀγιοπνευματικά βεβαίως, τό "γιατί" αὐτῆς τῆς "θεοενέργειας", μιλοῦν ξεκάθαρα γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο πού τήν ὀνοματίζουν "μανική" και "ἐκστατική".

Λοιπόν, σήμερα - τί ὑπέροχη κουβέντα γιά τήν Ἐκκλησία - χαμογελοῦν οἱ Οὐρανοὶ γι' αὐτή τήν Ἐλευση, μά παράλληλα ἡ γῆ αἵματοκυλιέται. Ψάλλουν τό "ἐπί γῆς εἰρήνη" ἄγγελοι και ἄνθρωποι και ὁ ὀρυμαγδός και ἡ κλαγγή τῶν πολυβόλων, τῶν ἔξυπνων βομβῶν διασπορᾶς, τῶν ὀβίδων, τῶν ρουκετών και τῶν πυραύλων σκορπᾶ τό θανατικό στοῦς πολυπάθους ἀνθρώπους: στό Κίεβο, στήν Κριμαία, στή Μέση Ἀνατολή, στή Γάζα, στά κιμπούτς τοῦ Ἰσραήλ και σ' ἄλλες γωνιές τῆς γῆς. Οἱ "οὐρανοὶ ἀγάλλονται", ψελλίζουν κάποια χεῖλη κι ἡ γῆ ὀδυνᾶται ἀπαντοῦν ἄπειρα στόματα μέ κομμένα χέρια και πόδια, μέ νεκρούς ἀταφους, ὀρφανεμένες φωνές,

ἀπ' ἐδῶ και ἀπ' ἐκεῖ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ πολέμου και τῆς ἀντάρας.

"Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε" στίς Ἐκκλησιές μας τῆ σωτήρια αὐτή νύχτα ἀκούγεται, και τό ἀγκομαχητό τῶν ἀνθρώπων και τῶν Λαῶν σκιαίζει και "συννεφιάζει" τό μήνυμα τῆς ἐλπίδας. Κρατῆρες ὑψώνονται μέ καλό κρασί γιορταστικό στά σπίτια τῆς χαρᾶς κι ἡ εὐωχία τῆς διασκέδασης ἐμποδίζει ν' ἀκουστοῦν οἱ οἰμωγές, οἱ κραυγές ἀπελπισίας κάποιων παιδιῶν πού μέσα σέ νοσοκομεῖα χτυποῦνται ἐπικλεκτικά ἀπό πυραύλους ἀκριβείας, γιατί λένε πῶς τά χρησιμοποιοῦν σάν ἀνθρώπινες ἀσπίδες, ὥστε νά κρύψουν τά πρόσωπα και τά ἀρχηγεία τους τρομοκράτες ἀδίστακτοι ἢ παιδιῶν πού χάνουν τή ζωή τους γιά λίγο ψωμί κι ἕνα τριαντάφυλλο, σημάδια τῆς ἐλευθερίας και συμβολισμοὶ τῆς ἀγάπης...

Ναί, χαμογελοῦν οἱ Οὐρανοὶ χαμόγελο σωστικό, ἀλλά σκυθρωπιάζουν οἱ ἄνθρωποι. Λάμπει τό ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ σέ κατασκοτεινές ψυχές κι οἱ ἐπιστήμονες ψαχουλεύουν νά βροῦν λόγους γιά νά ἀμφισβητήσουν τό θαῦμα. Γεννιέται ὁ Θεός κι ὁ ἄνθρωπος στέκεται ἀρνητής σ' αὐτή τήν Ἐλευση - δέν διστάζει μάλιστα νά θυσιάσει και κάποιες χιλιάδες γεννημένα νήπια ἢ ἀγέννητα

ἔμβρυα τοῦ "Ἡρώδη", ἔργο χιλιοπαιγμένο, στόν φόβο τῆς ἀλήθειας και τοῦ δικαιωτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν ἀπό τό θαῦμα ἐκπλήσσονται - οἱ στρατιές τῶν ἀνθρώπων στό σκοτάδι βυθίζονται, βαφτίζοντας τό σκοτάδι πρόοδο. Χαμογελοῦν οἱ Οὐρανοὶ κι ἡ γῆ στοῦ θανάτου τό σοκάκι πορεύεται. Ἐμεῖς οἱ σταυρωτές της, ἔμεῖς οἱ δῆμιοί της κι ἔμεῖς τά θύματα της. Αἰσιοδοξίας μήνυμα οἱ ποιμένες μετέφεραν, δυστυχίας ἄγγελμα οἱ ἄνθρωποι τό ἔκαναν. "Χρυσόν και λίβανον και σμύρναν" στόν Θεό προσφέραμε, "αἶμα και πῦρ και ἀτμίδια καπνοῦ" οἱ Χῶρες πού τά προσέφεραν.

Π' αὐτή τή Γέννηση οἱ οὐρανοὶ χιλιάδες χρόνια κοι-

λοπονοῦσαν, αὐτὴ τὴ Γέννηση οἱ ἄνθρωποι ἄλλον τόσον καιρὸ προσδοκοῦσαν. Περίμεναν τὸν ἐρχομὸ Ἐκείνου γιὰ νὰ διαλυθοῦν τὰ μαῦρα κι ἀνταριασμένα σύννεφα πού ἀγκάλιαζαν τὴ γῆ καὶ πλάκωναν τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων τὰ βουνά τῆς ἁμαρτίας. Αὐτοὶ πού τὸν περίμεναν ξεσηκώθηκαν, ὄχι ὅμως γιὰ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν ὡς σωτήρα ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν θανατώσουν, γιατί δέν ἄντεχαν τὸ θαῦμα. Δέν ἄντεχαν νὰ βλέπουν τοὺς νεκροὺς νὰ ἀνασταίνονται, ἀσθενεῖς νὰ θεραπεύονται, τυφλοὺς νὰ ἀναβλέπουν, χωλοὺς νὰ περπατοῦν, κατάκοιτους νὰ ἐγείρονται, δαιμονισμένους νὰ σωφρονοῦνται, διώκτες νὰ μαρτυροῦν, ἁμαρτωλοὺς ν' ἀγιάζονται, πλουσίους νὰ πτωχεύουν, γιατί ἀνακήρυξαν τὸ "δίδονται μακάριον τοῦ λαμβάνειν", δούλους νὰ ἐλευθερώνονται. Δέν μπορούσαν ἢ δέν ἤθελαν νὰ νοήσουν ὅτι ὁ γιός τῆς Μαρίας θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ὁ "Υἱός τοῦ Θεοῦ". Καί μπορεί τότε νὰ σώθηκε ἡ προσδοκία τοῦ κόσμου ἀπ' τὸ λεπίδι τοῦ Ἡρώδη, δέν γλύτωσε ὅμως ἀργότερα ἀπ' τὰ, κατὰ τὰ ἄλλα, "πλυμένα" χέρια τοῦ Πιλάτου. Κι ἐμεῖς ἀγανακτισμένοι, δῆθεν, γιὰ κείνη τὴ Θεοκτονία, τὸν περιμένουμε ν' ἀναστηθεῖ γιὰ νὰ τὸν ξανασταυρώσουμε μέ τίς ἐλευθερές ἐπιλογές μας, μέ τὴ ζωὴ μας. Σάν νὰ εἶχε δίκιο ὁ Βάρναλης, ὅταν ἔγραφε: «Χίλιες φορές νὰ γεννηθεῖς τόσες θὰ σέ σταυρώσουν!»

Στὴ γέννηση αὐτὴ "κενοῦται", ἀδειάζει, μικραίνει, πτωχεύει, κατεβαίνει ὁ Θεός κι ἀνακαινοῦται ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως χαρακτηριστικὰ σημειώνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός «Ὅλον γάρ ὅλος ἀνέλαβέ με, καὶ ὄλωσ ὄλω ἡνώθη, ἴνα ὄλω τὴν σωτηρίαν χαρίσῃται "τό γάρ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον"», δηλαδή, «Ὅλος αὐτός (ὁ Χριστός μας) μέ προσέλαβε ὁλόκληρο κι ἐνώθηκε ὅλος μέ ὄλον ἐμένα, γιὰ νὰ χαρίσει σ' ὄλον ἐμένα τὴ σωτηρία· γιατί, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, "αὐτὸ πού εἶναι ἀπρόσληπτο μένει κι ἀθεράπευτο"». Ὅλους καὶ ὅλα τῶν ἀνθρώπων προσέλαβε ὁ Κύριός μας, γιὰ νὰ θεραπεύσει ὅλους καὶ ὅλα!

Π' αὐτὴ τὴ γέννηση χαμογελοῦν οἱ Οὐρανοὶ καὶ στό

χαμόγελο ἀπαντοῦν οἱ ἄνθρωποι μέ αἶμα καὶ μίσος. Στὶς Ἐκκλησιές μας χίλια κερὰ ἀνάβονται, στὶς ἰστορημένες Γεννήσεις μύριες ψυχές προσεύχονται, στὰ χριστουγεννιάτικα δέντρα πολύχρωμα φωτάκια κρέμονται: «χίλια φῶτα, μύρια φῶτα, μὰ δέν εἶναι τὸ φῶς», κατὰ τὸν νεο-ἑλληνα ποιητὴ. Στὴν Ἁγία αὐτὴ Νύχτα τὴ Χριστουγεννιάτικη, στὴ Νύχτα τὴ γιομάτη προσδοκίες, ἐναποτίθενται στὰ πόδια τοῦ Θεοῦ Βρέφους καὶ περιμένουν τὸ θαῦμα οἱ "σακατεμένες" ἀνθρώπινες ἐλπίδες καὶ περιμένουν τὸ θαῦμα, τὸ θαῦμα τῆς ἀνύψωσης τοῦ γήινου, τοῦ πηλοῦ, τοῦ ἀνθρώπινου στό ὕψος τῆς θέωσης τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἄλλοι, ὅσοι μένουν συνεσταλμένοι στὸν τύπο μᾶς γέννησης καὶ δέν μπαίνουν στὴν οὐσία τῆς ἀναγέννησης, περιμένουν τὰ Χριστούγεννα ἀλλὰ χωρὶς Χριστό, τὴ Σπηλιά χωρὶς τὸ Βρέφος, τὴν Ἁγία Νύχτα χωρὶς τ' ἀστέρι, τοὺς ποιμένες χωρὶς τὸ θαῦμα, τοὺς Μάγους χωρὶς τὰ δῶρα, τοὺς Οὐρανοὺς χωρὶς τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς τὴν κυρὰ Παναγία, χωρὶς τὸ χαμόγελο τῆς μετοχῆς στό Θεοῖ κι Οὐράνιο, ἀφοῦ εἰδικὰ σήμερα, ἓνα χαμόγελο μπορεί νὰ γίνεῖ ἓνα Νυχτερινὸ Καταφύγιο πού θὰ γλιτώσει κάποιους ἀνθρώπους ἀπ' τοῦ χιονιὰ τὴν παγωνιά καὶ τοῦ λογικοῦ τὴν παραλογία καὶ τὴν ἀκαμψία...

Ἀδελφοί,

Παρακαλῶ - παρακαλέσατε καὶ Σεῖς τὸν νεογέννητο Χριστό μας - νὰ γίνεῖ κουράγιο, δύναμη, ἐλπίδα, ξεκούραση τοῦ λογισμοῦ καὶ τοῦ λογικοῦ καὶ κυρίως νὰ γίνεῖ Ἀνατολή τοῦ Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης, δηλαδή φεγγοβολή τοῦ Ἁγιοτριαδικοῦ Φωτός γιὰ νὰ ζήσει ὁ Κόσμος, γιὰ νὰ εὐδοκιμήσει ἡ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας πού ἀπ' τὸ Σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ "ἀνέθορεν"!

ΑΔΕΛΦΟΙ ! ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΤΕΧΘΗ!

ΑΛΗΘΩΣ ΕΤΕΧΘΗ!

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2023

Μέ ἄπειρες χριστονοσταλγικές εὐχές καὶ ἀσπασμοὺς
† Ὁ Μητροπολιτὴς Ἱερισσοῦ,
Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἄρδαμερίου
ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικῶν Συλλόγου σας εὐχεται

Καλὰ Χριστούγεννα με υγεία κι αισιοδοξία!

Με ευγνωμοσύνη γιὰ τὴ στήριξη τοῦ Συλλόγου
ἀπὸ τὰ μέλη καὶ τοὺς φίλους
ἀποχαιρετοῦμε μὴ γεμάτη χρονιά
κι εὐχόμαστε τὸ 2024
να ἐνώσει ὁλόκληρο τὸν κόσμο
σὲ ἓνα κύκλο ἀγάπης
καὶ ἀλληλεγγύης.

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΨΩΜΟ

Χριστουγεννιάτικο διήγημα

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Μεταξύ τῶν πολλῶν δημῶδων τύπων, τοὺς ὁποίους θὰ ἔχῃσι νὰ ἐκμεταλλευθῶσιν οἱ μέλλοντες διηγηματογράφοι μας, διαπρεπῆ κατέχει θέσιν ἡ κακὴ πενθερά, ὡς καὶ ἡ κακὴ μητριὰ. Περὶ μητριᾶς ἄλλοτε θὰ ἀποπειραθῶ νὰ διαλάβω τινὰ πρὸς ἐποικοδόμησιν τῶν ἀναγνωστῶν μου. Περὶ μιᾶς κακῆς πενθερᾶς σήμερον ὁ λόγος.

Εἰς τί ἔπταιεν ἡ ἀτυχῆς νέα Διαλεχτή, οὕτως ὠνομάζετο, θυγάτηρ τοῦ Κασσανδρέως μπαρμπα-Μανώλη, μεταναστεύσαντος κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν εἰς μίαν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, εἰς τί ἔπταιεν ἂν ἦτο στεῖρα καὶ ἄτεκνος; Εἶχε νυμφευθῆ πρὸ ἑπταετίας, ἔκτοτε δις μετέβη εἰς τὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ, πεντάκις τῆς ἔδωκαν νὰ πῆ διάφορα τελεσιουργὰ βότανα, εἰς μάτην, ἡ γῆ ἔμεινε ἄγονος. Δύο ἢ τρεῖς γύφτισσαι τῆς ἔδωκαν νὰ φορέσῃ περίαπτα θαυματουργὰ περὶ τὰς μασχάλας, εἰποῦσαι αὐτῇ ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ μόνον μέσον, ὅπως γεννήσῃ, καὶ μάλιστα υἱόν. Τέλος καλόγηρός τις Σιναΐτης τῇ ἐδώρησεν ἡγιασμένον κομβολόγιον, εἰπὼν αὐτῇ νὰ τὸ βαπτίσῃ καὶ νὰ πίνῃ τὸ ὕδωρ. Τὰ πάντα μάταια.

Ἐπὶ τέλος μὲ τὴν ἀπελπισίαν ἦλθε καὶ ἡ ἀνάπαυσις τῆς συνειδήσεως, καὶ δὲν ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἔνοχον. Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν ἐφρόνει καὶ ἡ γραῖα Καντάκαινα, ἡ πενθερά της, ἥτις ἐπέριπτεν εἰς τὴν νύμφην αὐτῆς τὸ σφάλμα τῆς μὴ ἀποκτήσεως ἐγγόνου διὰ τὸ γῆράς της.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ σύζυγος τῆς Διαλεχτῆς ἦτο τὸ μόνον τέκνον τῆς γραίας ταύτης, καὶ οὗτος δὲ συνεμερίζετο τὴν πρόληψιν τῆς μητρὸς του ἐναντίον τῆς συμβίας αὐτοῦ. Ἄν δὲν τῷ ἐγέννα ἡ σύζυγός του, ἡ γενεὰ ἐχάνετο. Περιέργον δὲ ὅτι πᾶς Ἕλληνα τῆς ἐποχῆς μας ἱερώτατον θεωρεῖ χρέος καὶ ὑπερτάτην ἀνάγκην τὴν διαιώνισιν τοῦ γένους του.

Ἐκάστοτε, ὡσάκις ὁ υἱὸς της ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ ταξιδίου του, διότι εἶχε βρατσέραν, καὶ ἦτο τολμηρότατος εἰς τὴν ἀκτοπλοῖαν, ἡ γραῖα Καντάκαινα ἤρχετο εἰς προὑπάντησιν αὐτοῦ, τὸν ὠδήγει εἰς τὸν οἰκίσκον της, τὸν ἐδιάβαζε, τὸν ἐκατήχει, τοῦ ἔβαζε μαναφούκια*, καὶ οὕτω τὸν προέπεμπε παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἔλεγε μόνον τὰ ἐλάττωματά της, ἀλλὰ τὰ αὐγάτιζε· δὲν ἦτο μόνον «μαρ-

μάρα», τουτέστι στεῖρα, ἡ νύμφη της, τοῦτο δὲν ἤρκει, ἀλλ' ἦτο ἄπαστρη*, ἀπασσάλωτη*, ξεσίπωτη, κτλ. Ὅλα τὰ εἶχεν, «ἡ ποῖσα, ἡ δεῖξα, ἡ ἄκληρη».

Ὁ καπετὰν Καντάκης, σφλομωμένος, θαλασσοπνιγμένος, τὰ ἤκουεν ὅλα αὐτά, ἡ φαντασία του ἐφοῦσκωνεν, ἐξερχόμενος εἶτα συνήντα τοὺς συναδέλφους του ναυτικούς, ἤρχιζαν τὰ καλῶς ὥρισε, καλῶς σὰς ἡῦρα, ἔπινεν ἑπτὰ ἢ ὀκτῶ ρώμια, καὶ μὲ τριπλὴν σκοτοδίνην, τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης, τὴν ἐκ τῆς γυναικείας διαβολῆς καὶ τὴν ἐκ τῶν ποτῶν, εἰσήρχετο οἴκαδε καὶ βάρβαροι σκηναὶ συνέβαινον τότε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 186... Ὁ καπετὰν Καντάκης πρὸ πέντε ἡμερῶν εἶχε πλεύσει μὲ τὴν βρατσέραν του εἰς τὴν ἀπέναντι νῆσον μὲ φορτίον ἀμῶν καὶ ἐρίφων, καὶ ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐώρταζε τὰ Χριστούγεννα εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀλλὰ τὸν λογαριασμὸν τὸν ἔκαμμεν ἄνευ τοῦ ξενοδόχου, δηλ. ἄνευ τοῦ Βορρά, ὅστις

ἐφύσησεν αἰφνιδίως ἄγριος, καὶ ἔκλεισεν ὅλα τὰ πλοῖα εἰς τοὺς ὄρμους ὅπου εὐρέθησαν. Εἶπομεν ὅμως ὅτι ὁ καπετὰν Καντάκης ἦτο τολμηρὸς περὶ τὴν ἀκτοπλοῖαν.

Περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ὁ ἄνεμος ἐμετριάσθη ὀλίγον, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἐξηκολούθει νὰ πνέῃ. Τὸ μεσονύκτιον πάλιν ἐδυνάμωσε.

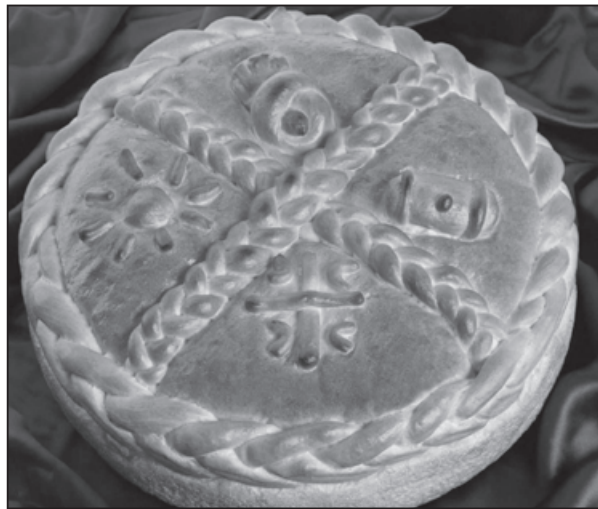
Τινὲς ναυτικοὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐστοιχημάτιζον ὅτι, ἀφοῦ κατέπεσεν ὁ Βορρᾶς, ὁ καπετὰν Καντάκης θὰ ἔφθανε περὶ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ σύζυγός του ὅμως δὲν ἦτο ἐκεῖ νὰ τοὺς ἀκούσῃ καὶ δὲν τὸν ἐπερίμενε.

Αὕτη ἐδέχθη μόνον περὶ τὴν ἐσπέραν τὴν ἐπίσκεψιν τῆς πενθερᾶς της, ἀσυνήθως φιλόφρονος καὶ μειδιώσης, ἥτις τῇ εὐχήθη τὸ ἀπαραίτητον «καλὸ δέξιμο» καὶ διὰ χιλιοστὴν φορὰν τὸ στερεότυπον «μ' ἔναν καλὸ γυιό».

Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τῇ προσέφερε καὶ ἔν χριστόψωμο.

- Τὸ ζύμωσα μοναχὴ μου, εἶπεν ἡ θεια-Καντάκαινα, μὲ γειὰ νὰ τὸ φᾶς.

- Θὰ τὸ φυλάξω ὡς τὰ Φῶτα, διὰ ν' ἁγιασθῇ, παρέτῆρησεν ἡ νύμφη.

- Όχι, ὄχι, εἶπε μετ' ἄλλοκότου σπουδῆς ἢ γραΐα, τὸ δικό της φυλάει ἢ καθεμίᾳ νοικοκυρὰ διὰ τὰ Φῶτα, τὸ πεσκέσι τρώγεται.

- Καλά, ἀπήντησεν ἡρέμα ἢ Διαλεχτή, τοῦ λόγου σου ξέρεις καλύτερα.

Ἡ Διαλεχτὴ ἦτο ἀγαθωτάτης ψυχῆς νέα, οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ ἢ νὰ ὑποπτεύσῃ κακόν τι.

- Πῶς τὸ 'παθε ἢ πεθερά μου καὶ μοῦ ἔφερε χριστόψωμο, εἶπε μόνον καθ' ἑαυτήν, καὶ ἀφοῦ ἀπήλθεν ἢ γραΐα, ἐκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τινος δεκαετοῦς παιδίσκης γειτονοπούλας, ἣτις τῇ ἔκαμνε συντροφίαν ὡσάκις ἔλειπεν ὁ σύζυγός τῆς.

Ἡ Διαλεχτὴ ἐκοιμήθη πολὺ ἔνωρίς, διότι σκοπὸν εἶχε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν περὶ τὸ μεσονύκτιον. Ὁ ναὸς δὲ τοῦ ἁγ. Νικολάου μόλις ἀπέειχε πεντήκοντα βήματα ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐσήμαναν παρατεταμένως οἱ κώδωνες. Ἡ Διαλεχτὴ ἠγέρθη, ἐνεδύθη καὶ ἀπήλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ παρακοιμημένη αὐτῇ κόρη ἦτο συμπεφωνημένον, ὅτι μόνον μέχρις οὗ σημάνῃ ὁ ὄρθρος θὰ ἔμεινε μετ' αὐτῆς, ὅθεν ἀφυπνίσασα αὐτὴν τὴν ὠδήγησε πλησίον τῶν ἀδελφῶν τῆς. Αἱ δύο οἰκίαι ἐχωρίζοντο διὰ τοίχου κοινού.

Ἡ Διαλεχτὴ ἀνήλθεν εἰς τὸν γυναικωνίτην τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ μόλις παρήλθεν ἡμίσεια ὥρα καὶ γυνὴ τις πτωχὴ καὶ χωλὴ δυστυχῆς, ἣτις ὑπηρετεῖ ὡς νεωκόρος τῆς ἐκκλησίας, ἐλθοῦσα τῇ λέγει εἰς τὸ οὖς:

- Δῶσέ μου τὸ κλειδί, ἦλθε ὁ ἄντρας σου.

- Ὁ ἄντρας μου! ἀνεφώνησεν ἡ Διαλεχτὴ ἔκπληκτος.

Καὶ ἀντὶ νὰ δώσῃ τὸ κλειδί ἔσπευσε νὰ καταβῆ ἢ ἰδίᾳ.

Ἐλθοῦσα εἰς τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας βλέπει τὸν σύζυγόν τῆς κατάβρεκτον, ἀποστάζοντα ὕδωρ καὶ ἀφρόν.

- Εἶμαι μισοπνιγμένος, εἶπε μορμυρίζων οὗτος, ἀλλὰ δὲν εἶναι τίποτε. Ἄντὶ νὰ τὸ ρίξωμε ἔξω, τὸ καθίσαμε στὰ ρηχά.

- Πέσατε ἔξω; ἀνέκραξεν ἡ Διαλεχτὴ.

- Όχι, δὲν εἶναι, σοῦ λέγω, τίποτε. Ἡ βρατσέρα εἶναι σίγουρη, μὲ δύο ἄγκουρες ἀραγμένη, καὶ καθισμένη.

- Θέλεις ν' ἀνάψω φωτιά;

- Ἄναψε, καὶ δῶσέ μου ν' ἀλλάξω.

Ἡ Διαλεχτὴ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κιβωτίου ἐνδύματα διὰ τὸν σύζυγόν τῆς καὶ ἦναψε πῦρ.

- Θέλεις κανένα ζεστό;

- Δὲν μ' ὠφελεῖ ἐμένα τὸ ζεστό, εἶπεν ὁ καπετὰν Καντάκης. Κρασί νὰ βγάλῃς.

Ἡ Διαλεχτὴ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ βαρελίου οἶνον.

- Πῶς δὲν ἐφρόντισες νὰ μαγειρεύσῃς τίποτε; εἶπε γογγύζων ὁ ναυτικός.

- Δὲν σ' ἐπερίμενα ἀπόψε, ἀπήντησε μετὰ ταπεινότητος ἢ Διαλεχτὴ. Κρέας ἐπῆρα. Θέλεις νὰ σοῦ ψήσω πριζόλα;

- Βάλε στὰ κάρβουνα, καὶ πήγαινε σὺ στὴν ἐκκλησίᾳ σου, εἶπεν ὁ καπετὰν Καντάκης. Θὰ ἔλθω κ' ἐγὼ

σὲ λίγο.

Ἡ Διαλεχτὴ ἔθεσε τὸ κρέας ἐπὶ τῆς ἀνθρακιάς, ἣτις ἐσηματίσθη ἤδη, καὶ ἠτομάζετο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ συζύγου τῆς, ἣτις ἦτο καὶ ἰδικὴ τῆς ἐπιθυμία, διότι ἠθελε νὰ κοινωνήσῃ. Σημειωτέον ὅτι τὴν φράσιν «πήγαινε σὺ στὴν ἐκκλησίᾳ σου» ἔβαψεν ὁ Καντάκης διὰ στρυφνῆς χροιάς.

- Ἡ μάννα μου δὲν θὰ τὸ 'μαθε βέβαια ὅτι ἦλθα, παρτήρησεν αὐθις ὁ Καντάκης.

- Ἐκείνη εἶναι στὴν ἐνορία τῆς, ἀπήντησεν ἢ Διαλεχτὴ. Θέλεις νὰ τῆς παραγγείλω;

- Παράγγειλέ τῆς νὰ ἔλθῃ τὸ πρωί.

Ἡ Διαλεχτὴ ἐξῆλθεν. Ὁ Καντάκης τὴν ἀνεκάλεσεν αἴφνης.

- Μὰ τώρα εἶναι τρόπος νὰ πᾶς ἐσὺ στὴν ἐκκλησίᾳ, καὶ νὰ μὲ ἀφήσῃς μόνον;

- Νὰ μεταλάβω κ' ἔρχομαι, ἀπήντησεν ἢ γυνή.

Ὁ Καντάκης δὲν ἐτόλμησε ν' ἀντεῖπῃ τι, διότι ἢ ἀπάντησις θὰ ἦτο βλασφημία. Οὐχ ἦττον ὅμως τὴν βλασφημίαν ἐνδιαθέτως τὴν ἐπρόφερον.

Ἡ Διαλεχτὴ ἐφρόντισε νὰ στείλῃ ἀγγελιοφόρον πρὸς τὴν πενθερὰν τῆς ἕνα δωδεκαετῆ παῖδα τῆς αὐτῆς ἐκείνης γειτονικῆς οἰκογενείας, ἣς ἢ θυγάτηρ ἐκοιμήθη ἀφ' ἑσπέρας πλησίον τῆς, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ναόν.

Ὁ Καντάκης, ὅστις ἐπέινα τρομερὰ, ἤρχισε νὰ καταβροχθίζῃ τὴν πριζόλαν. Καθήμενος ὀκλαδὸν παρὰ τὴν ἐστίαν, ἐβαρύνετο νὰ σηκωθῇ καὶ ἀνοίξῃ τὸ ἐρμάρι διὰ νὰ λάβῃ ἄρτον, ἀλλ' ἀριστερόθεν αὐτοῦ ὑπεράνω τῆς ἐστίας ἐπὶ μικροῦ σανιδώματος εὐρίσκετο τὸ χριστόψωμον ἐκεῖνο, τὸ δῶρον τῆς μητρὸς του πρὸς τὴν νύμφην αὐτῆς. Τὸ ἔφθασε καὶ τὸ ἔφαγεν ὀλόκληρον σχεδὸν μετὰ τοῦ ὀπτοῦ κρέατος.

...

Περὶ τὴν αὐγὴν, ἢ Διαλεχτὴ ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ναοῦ, ἀλλ' εὗρε τὴν πενθερὰν τῆς περιβάλλουσαν διὰ τῆς ὠλένης τὸ μέτωπον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ γοερῶς θρηνοῦσαν.

Ἐλθοῦσα αὐτὴ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν τὸν εὗρε κοκκαλωμένον καὶ ἄπνον. Ἐπάρασα τοὺς ὀφθαλμούς, παρτήρησεν τὴν ἀπουσίαν τοῦ χριστοψώμου ἀπὸ τοῦ σανιδώματος τῆς ἐστίας, καὶ ἀμέσως ἐνόησε τὰ πάντα.

Ὁ Καντάκης ἔφαγε τὸ φαρμακωμένο χριστόψωμον, τὸ ὁποῖον ἢ γραΐα στρίγλα εἶχε παρασκευάσει διὰ τὴν νύμφην τῆς.

Ἴατροι ἐπιστήμονες δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ οὐδεμίᾳ νεκροψία ἐνεργήθη. Ἐνομήσθη ὅτι ὁ θάνατος προῆλθεν ἐκ παγώματος συνεπείᾳ τοῦ ναυαγίου. Μόνῃ ἢ γραΐα Καντάκαινα ἤξευρε τὸ αἴτιον τοῦ θανάτου.

Σημειωτέον ὅτι ἢ γραΐα συναισθανθεῖσα καὶ αὐτὴ τὸ ἐγκλημά τῆς, δὲν ἐμέμφθη τὴν νύμφην τῆς, ἀλλὰ τούναντίον τὴν ὑπερήσπισε κατὰ τῆς κακολογίας ἄλλων. Ἐὰν ἔζησε καὶ ἄλλα κατόπιν Χριστοῦγεννα, ἢ ἄστοργος πενθερὰ καὶ ἀκουσία παιδοκτόνος, δὲν θὰ ἦτο βεβαίως πολὺ εὐτυχῆς εἰς τὸ γῆράς τῆς.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΑΤΟ ΗΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ

Πλοίαρχος Π.Ν. ε.α.

Οικονομολόγος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Σήμερα πολλές κυβερνήσεις δίνουν έμφαση, για διάφορους λόγους, στις πρώτες εκατό μέρες της διακυβέρνησής τους, στην προσπάθειά τους να δείξουν στους ψηφοφόρους τους ότι έχουν επεξεργασμένο πρόγραμμα και ξέρουν τι ακριβώς χρειάζεται ο τόπος για την ευημερία των κατοίκων.

Στο κείμενο που ακολουθεί, θ' αναλύσουμε τις πρώτες εκατό μέρες της εκστρατείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ασία, δίνοντας έμφαση στην ερμηνεία της ακολουθούμενης πορείας του στρατού και του στόλου για να πετύχει τον αντικειμενικό του σκοπό.

Δεν τίθεται θέμα σύγκρισης μίας ειρηνικής περιόδου με μιας πολεμικής. Απλώς, το παρακάτω κείμενο θέλει να καταδείξει πόσο σημαντικό πράγμα είναι ο προγραμματισμός και η προετοιμασία ενός εγχειρήματος και πόσο σημαντικό είναι η σκληρή δουλειά σε πολλαπλά επίπεδα για να πετύχει έναν αντικειμενικό σκοπό. Ακόμη σκοπός του κειμένου είναι η απόδειξη του πολύ σημαντικού ρόλου της ηγεσίας σε έναν πολύπλοκο μηχανισμό, είτε είναι σε ειρηνική περίοδο, είτε σε πολεμική και ακόμη η πολύ σημαντική επιλογή συνεργατών, οι οποίοι συντάσσονται στην επιτυχία του σκοπού. Επίσης θα διαπιστώσετε από το κείμενο που ακολουθεί ότι ο Αλέξανδρος δεν επικεντρώθηκε ποτέ μόνο στην στρατιωτική πλευρά της εκστρατείας, αλλά προώθησε σε όλες τις πόλεις που απελευθέρωνε το δημοκρατικό πολίτευμα διακυβέρνησης και τα πολιτισμικά στοιχεία που χαρακτήριζαν τον Ελληνικό πολιτισμό καθώς και έργα υποδομής που έδιναν πνοή για την ανάπτυξη των πόλεων.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

Αρχές του 5ου αιώνας π.Χ. οι Πέρσες προσπαθούν, επανειλημμένα, να καταλύσουν την ελληνική κυριαρχία στην ανατολική Μεσόγειο, στοχεύοντας κυρίως την θαλασσοκράτειρα Αθήνα και αποτυγχάνουν στρατιωτικά.

Με τις νίκες στην Σαλαμίνα, τις Πλαταιές και την Μυκάλη, οι Πέρσες θα εκδιωχθούν από τον Ελληνικό Κορμό, αλλά και την απέναντι Μικρασιατική ακτή και οι ελληνικές πόλεις θα περάσουν ένα αιώνα ευημερίας και πνευματικής δημιουργίας, αλλά η Περσία θα παραμείνει ένα τεράστιο και οργανωμένο κράτος, που εκμεταλλεύεται τον ανταγωνισμό Αθήνας και Σπάρτης θα ρυθμίζει τα «ελληνικά πράγματα», και μάλιστα πολύ φανερά,

κατά την διάρκεια του 27 χρόνου αδελφοκτόνου Πελοποννησιακού πολέμου⁽¹⁾.

Ο 4ος αιώνας, ξεκινά με την κυριαρχία της Σπάρτης στα ελληνικά πράγματα, ως νικήτρια του εμφυλίου πολέμου και δίνει την ευκαιρία στους Πέρσες να προσπαθούν και πάλι να υποτάξουν τις ελληνικές πόλεις της Μικρασίας. Ο Αγησίλαος Βασιλιάς της Σπάρτης, παρά τις αρχικές του επιτυχίες, δεν θα

μπορέσει να κρατηθεί στην περιοχή, αφού οι εξεγέρσεις των διαφόρων πόλεων στην Ελλάδα, τον αναγκάζουν να επιστρέψει στην πατρίδα του, ζητώντας την βοήθεια του Μεγάλου Βασιλέως. Και φθάνουμε στην «Αντακλίδειο ειρήνη»⁽²⁾, που αποτελεί την μεγάλη ντροπή των Ελλήνων. Λέει το κείμενο όπως το διέσωσε ο Ξενοφών στα Ελληνικά. «*Αρταξέρξης βασιλεύς, νομίζει δίκαιοντας μεν εν τη Ασία πόλεις εαυτού είναι και των νήσων Κλαζομενάς (περιοχή Χίου - Χερσόνησος Ερυθραίας - Σμύρνης) και Κύπρον, τα δε άλλας Ελληνίδας πόλεις και μικράς και μεγάλας αυτονόμους αφήναι πλην Δήμνον και Ίμβρον και Σκύρου, ταύτας δε ώσπερ το αρχαίον είναι Αθηναίων. Οπότεροι δε ταύτην την ειρήνην μη δέχονται, τούτοις εγώ πολεμήσω μετά των ταυτά βουλομένων και πεζή και κατά θάλατταν και νασι και χρήμασιν*». Το πνεύμα της διαλυτικής αυτονομίας κυριαρχεί πλέον παντού στον ελληνικό χώρο.

Το 378 π.Χ. ο Πελοπίδας και ο Επαμεινώνδας των Θηβών, δίνουν την οριστική έξοδο της Σπάρτης από την επικυριαρχία της στα Ελληνικά πράγματα. Η Αθήνα προσπαθεί να ανασυγκροτηθεί, κάνοντας νέα Αθηναϊκή

συμμαχία, αλλά αυτήν την φορά νέα δεδομένα οδηγούν τις Ελληνικές πόλεις σε νέους πολέμους μεταξύ τους και έτσι το 355, ο ένας μετά τον άλλον αποστατούν και διακηρύσσουν την αυτονομία τους, την «**υπό του Μεγάλου Βασιλέως προστατευομένην**». Έτσι η Ελλάς κατακερματίζεται και η διεξαγωγή των πολέμων με μισθοφόρους θα γίνει κανόνας. Θήβα, Αθήνα και Σπάρτη ικανοποιώντας ιδιοτελείς σκοπούς, στέλνουν πρεσβείες στον «Μεγάλο Βασιλέα», ζητώντας ενισχύσεις για να αλληλοεξοντωθούν. **Τον Ισοκράτη**, που στέλνει σάλπισμα ενώσεως των Πανελλήνων, δεν τον ακούει κανείς. **Τότε ακριβώς, 359 π. Χ. εμφανίζεται στο προσκήνιο ο Φίλιππος**. Το 357, που καταλαμβάνει την Αμφίπολη, θα γίνει η παρουσία του αισθητή στην Αθήνα.

Το 336 π.Χ. μετά το συνέδριο της Κορίνθου, ο Φίλιππος αποφάσισε να στείλει τον στρατηγό Παρμενίωνα και το στρατηγό Άτταλο στην Μικρά Ασία για να προετοιμάσουν το έδαφος για την Ελληνική εισβολή επικεφαλής 10.000 ανδρών. Την ίδια χρονιά ο Φίλιππος δολοφονήθηκε και ο Αλέξανδρος ανέβηκε στο θρόνο. Ο Άτταλος επειδή υποστήριξε τους ανταγωνιστές του Αλέξανδρου, κατ' εντολή του ιδίου δολοφονήθηκε και έτσι ο Παρμενίων έμεινε μόνος αρχηγός του στρατεύματος στην Μικρά Ασία. Επειδή ανεκλήθη από τον Αλέξανδρο, αναθέτοντας του αποστολή στην Θράκη, αρχηγός του εκστρατευτικού σώματος ανέλαβε ο Κάλας του Αρπάλου. Αρχικά είχε κάποιες επιτυχίες, αλλά μετά την απειλή του Περσικού στρατού υπό τον Ρόδιο Μέμνωννα, αναγκάστηκε να περιοριστεί στην περιοχή του Ελλησπόντου για να διασφαλίσει ασφαλή δίοδο για το κυρίως στράτευμα που θα ακολουθούσε.

Ο Αλέξανδρος, ανακάλεσε στην Πέλλα τον Παρμενίωνα για να προετοιμάσουν την εκστρατεία. Την άνοιξη του 334 π.Χ. ο Αλέξανδρος με 35.000 περίπου στρατιώτες, κινήθηκε από την Πέλλα προς τον Ελλησπόντο, διαδρομή περίπου 600 χιλιομέτρων, ακολουθώντας την κατεύθυνση Πέλλα – νοτίως των λιμνών Κορώνεια και Βόλβη – Σταυρός – Αμφίπολη - κοιλάδα Μουσθαίνης – Ελευθερούπολη - Καβάλα - Διάβαση Νέστου στους Τοξότες – Άβδηρα – Μαρώνεια – Αλεξανδρούπολη – Φέρες - Διάβαση Έβρου - Κύψελα (Ipsala) - Μυχός του Μελάνα κόλπου (Saros) – Καρδία (Koru koi) – Καλλιπόλις (Gelibolu) – Σηστός (Kilitbahir), διανύοντας καθημερινά 32 χιλιόμετρα, με μία μέρα ξεκούραση την εβδομάδα. Σε είκοσι μέρες έφθασε στην Σηστό, το στενότερο σημείο του Ελλησπόντου, με 1,2 χιλ. άνοιγμα από την Μικρασιατική ακτή. Εκεί παραπλέοντας έφθασε και ο μα-

κεδονικός στόλος με 22 τριήρεις, και 38 μικρά πολεμικά πλοία με 5.000 ναύτες πληρώματα και 160 τριήρεις από την υπόλοιπη Ελλάδα που συμμετείχε στην εκστρατεία.

Στην Σηστό (Kilitbahir), άφησε τον κύριο όγκο της στρατιάς υπό τον Παρμενίωνα, με την βοήθεια του στόλου, να διεκπεραιωθεί στην απέναντι ακτή, στην Άβυδο (Tsanakkale) και στην συνέχεια να συγκεντρωθεί στο στρατόπεδο της **Αρισβης (Yapildak)** βορειότερα, που βρισκόταν το στρατόπεδο από το εκστρατευτικό σώμα των Μακεδόνων.

Ο ίδιος ο Αλέξανδρος, με το σώμα των εταίρων (1800 Μακεδόνες ιππείς), συνέχισε την πορεία του νοτιότερα κατά μήκος της ευρωπαϊκής ακτής και έφθασε στην Ελαιούντα (Seed El Bahr), όπου είχε συγκεντρωθεί και ο ενωμένος ελληνικός στόλος υπό τον Αγαμέμνονα στην εκστρατεία της Τροίας. Από εκεί με 60 πλοία έφθα-

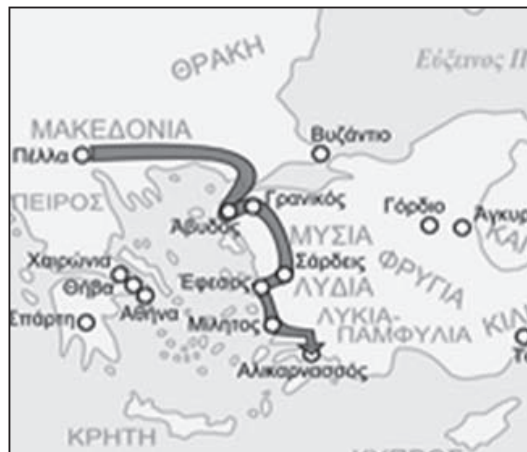
σε απέναντι, στον λιμένα των Αχαιών και από εκεί στην Τροία (Tevfikiyе), για να τιμήσει τους τάφους του Αχιλλέα, του Αίαντα και των άλλων ηρώων του Τρωικού πολέμου.

ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΠΙ ΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ.

Μάιος 334 π.Χ. Το Ίλιον ή **Τροία**, ήταν μία μικρή πόλη, όπως και σήμερα (Tevfikiyе). Η πρώτη του πολιτική πράξη επί ασιατικού εδάφους, ήταν

να ανακηρύξει την πόλη αυτόνομη, αποκατέστησε την δημοκρατία και απάλλαξε τους κατοίκους της από τον φόρο που πληρώνανε στον Δαρείο. Στην συνέχεια κινήθηκε βόρεια – ΒΑ και συνάντησε τον Παρμενίωνα στην **Αρισβη (Yapildak)**. Εκεί έγινε η τελική προετοιμασία, για το μεγάλο στρατιωτικό και πολιτικό ταυτόχρονα επιχείρημα του νεαρού στρατηλάτη **με την φλόγα στην ψυχή και την πίστη στην νίκη**. Παράλληλα οι Πέρσες συγκεντρώθηκαν στο δικό τους στρατόπεδο ανατολικά του Γρανικού ποταμού στην πεδιάδα της **Ζέλειας (Sarikoy)**, με επικεφαλής τους σατράπες της Φρυγίας, Λυδίας, Ιωνίας, Καππαδοκίας και τον Ρόδιο Μέμνωννα, που είχε προηγούμενη εμπειρία πολέμου με τους Μακεδόνες και αποφάσισαν να περιμένουν τον Αλέξανδρο στην δυτική πλευρά του Γρανικού ποταμού.

Ιούνιος 334 π.Χ. Αρχές Ιουνίου έγινε η **μάχη του Γρανικού** (στην σημερινή περιοχή χωριών του άξονα Hacı Huseyinyaylasi – Tokaltiri – **Cinarkopru** – Sesmealti), η πρώτη σημαντική νίκη του Αλεξάνδρου κατά των Περσών και των συμμάχων τους. Η νίκη του, άνοιξε διάπλατα το δρόμο για την προέλασή του σ' ολόκληρη την Μικρά Ασία και από την άλλη απέδειξε στον Δαρείο ότι η δύναμη των Ελλήνων δεν ήταν αμελητέα

και περιφερειακή υπόθεση της αυτοκρατορίας. Οι στραπίες της Φρυγίας και της Λυδίας έπεσαν στα χέρια του, το ίδιο και οι παράλιες ελληνικές πόλεις, στις οποίες ο Αλέξανδρος επανέφερε την δημοκρατική τους εκπροσώπηση, γιατί ακριβώς ήθελε να δώσει την βεβαιότητα στους λαούς τους, πως δεν είναι σκλάβοι, αλλά ελεύθεροι άνθρωποι ως προς την αυτοδιοίκησή τους και μπορούσαν να τηρούν τα ήθη και τα έθιμά τους και να δικούνται με τους δικούς τους νόμους. Ο δρόμος προς τις **Σάρδεις (Sart)**, πρωτεύουσας της Μικράς Ασίας και αρχή του δρόμου προς την «Βασιλική οδό», που οδηγούσε στη καρδιά της Περσικής Αυτοκρατορίας, ήταν ανοικτός.

Ιούνιος 334 π.Χ. Οι **Σάρδεις (Sart)** κατελήφθησαν από τον Αμύντα επικεφαλής ενός αποσπάσματος, ενώ ο Αλέξανδρος προχώρησε γρήγορα προς νότο, διότι πληροφορήθηκε ότι ο περσικός στόλος έπλεε στα νότια παράλια της Μικράς Ασίας. Επείγονταν να καταλάβει τις ακτές της **Αιολίδας, της Ιωνίας και της Καρίας**, για να εκπληρώσει τον πρώτο στρατηγικό του σκοπό, δηλαδή την αποκοπή του περσικού στόλου από τα λιμάνια ανεφοδιασμού του. Συγχρόνως ήθελε να εκπληρώσει και την εντολή του Συνεδρίου της Κορίνθου, να απελευθερώσει τις παράκτιες ελληνικές πόλεις. Στην ολιγοήμερη παραμονή του στις Σάρδεις, επανέφερε το δημοκρατικό καθεστώς, που είχε καταλυθεί πριν 200 χρόνια από τους Πέρσες, **έβαλε τα θεμέλια μεγαλοπρεπούς ναού του Διός στην ακρόπολη** και οργάνωσε την διοίκηση της πόλης.

Ιούλιος 334 π.Χ. Μετά την μάχη του Γρανικού, στην οποία σκοτώθηκαν οι περισσότεροι σατράπες της περιοχής και οι επικεφαλής των περσικών στρατευμάτων, ο Αλέξανδρος για να κάνει αισθητή την παρουσία του, σε όλες τις περιοχές της Μικράς Ασίας, χώρισε τον στρατό του ως εξής:

- Ο **Αλέξανδρος** επικεφαλής του μεγαλύτερου τμήματος, κινήθηκε γρήγορα όπως αναφέρθηκε προς νότο, φθάνοντας σε τέσσερις ημέρες στην **Έφεσο (Selcuk)**.

- Ο **Παρμενίων** κινήθηκε ανατολικά προς **Βιθυνία και Φρυγία**, για να εξασφαλίσει τα νότια της Στρατιάς.

- Ο **Κάλας** (αρχηγός του Ιππικού των Θεσσαλών) μαζί με όλους τους Έλληνες συμμάχους νοτιοδυτικά (περιοχή **Τρωάδας και Αιολίδας**).

- Ο **Νικάνορας**, επικεφαλής του στόλου, έπλεε κατά

μήκος των ακτών, αποκαθιστώντας την τάξη στα νησιά.

Ιούλιος 334 π.Χ. Η **Έφεσος (Selcuk)**, με καθαρά ελληνικό πληθυσμό, όπου είχε καταφύγει ο Μέμνων, μετά την μάχη του Γρανικού, κατελήφθη αμέσως από τον Αλέξανδρο, διότι μόλις ο Μέμνων πληροφορήθηκε την άφιξη του Αλεξάνδρου, την εγκατέλειψε. Πρέπει να πούμε ότι τα αμέσως προηγούμενα χρόνια, υπήρχε στην πόλη μεγάλη διαμάχη ολιγαρχικών και δημοκρατικών, οι οποίοι εναλλάσσονταν στην διοίκηση της πόλης, αναλόγως της υποστήριξης που τους παρείχε είτε η Περσία (ολιγαρχικοί) είτε η Μακεδονία (Παρμενίων-δημοκρατικοί), εξοντώνοντας οι μεν τους δε. Αποκατέστησε αμέσως την τάξη, μνηύοντας σε όλους τους πολίτες να επιστρέψουν, και να επιδοθούν σε ειρηνικά έργα. Παρέμεινε για αρκετό διάστημα στην πόλη, για να επιβάλει την εξουσία του σε όλη την ευρύτερη περιοχή, στέλνοντας μήνυμα στις πόλεις της Ιωνίας ότι θα απαλλαγούν από κάθε φόρο που πλήρωναν στον «Μεγάλο Βασιλέα». Προγραμματίσε και άρχισε έργα στην περιοχή της **Σμύρνης (Izmir)**, συνέδεσε με φράγμα τις Κλαζομενές (νησί τότε) με την απέναντι ακτή. Η αναχώρησή του από την Έφεσο, έγινε με πανηγυρικό τρόπο. Θυσίες στον ναό της Άρτεμης και παρέλαση των στρατευμάτων.

Αύγουστος 334 π.Χ. Η **Μίλητος (Balat)**, ήταν η μεγαλύτερη Ελληνική πόλη, ευρισκόμενη στον Λατμικό κόλπο και ήταν φύσει οχυρωμένη θέση. Στα δύο χιλιόμετρα απέναντι της βορειοανατολικά, ήταν οι εκβολές του **Μαιάνδρου (Bujiouk menders)** ποταμού. Απέναντι της η **Μυκάλη (Samsundag)** και μπροστά της η νήσος **Λάδη**, είχε τέσσερα ασφαλή λιμάνια και πολύ ισχυρή οχύρωση με διπλά τείχη. Σήμερα η περιοχή έχει αλλάξει τελείως. Οι προσχώσεις του ποταμού, έχουν αλλάξει την ακτογραμμή και η παλιά πόλη, δεν έχει πρόσβαση στην θάλασσα. Έγινε κάτι ανάλογο με αυτό που γνωρίζουμε για την Πέλλα. Πατρίδα επιφανών Ελλήνων, Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξίμανης, Κάδμος κ.ά. Το 494 π.Χ. κατελήφθη και κατεστράφη υπό των Περσών. Το 479 εισήλθε στην συμμαχία της Δήλου. Το δημοκρατικό της πολίτευμα λειτουργούσε, γιατί υποχρεώθηκε να πληρώνει φόρο στους Πέρσες, αλλά η υποτέλεια της ήταν σκιά και υπήρχε σχετική αυτονομία. Την περίοδο που ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν στην Έφεσο ο Ηγησίστρατος, Έλληνας κυβερνήτης της πόλης, είχε δηλώσει γραπτώς την προσχώρηση του. Όταν όμως

Σημερινός χάρτης των περιοχών που κινήθηκε ο Αλέξανδρος

ρωμένη θέση. Στα δύο χιλιόμετρα απέναντι της βορειοανατολικά, ήταν οι εκβολές του **Μαιάνδρου (Bujiouk menders)** ποταμού. Απέναντι της η **Μυκάλη (Samsundag)** και μπροστά της η νήσος **Λάδη**, είχε τέσσερα ασφαλή λιμάνια και πολύ ισχυρή οχύρωση με διπλά τείχη. Σήμερα η περιοχή έχει αλλάξει τελείως. Οι προσχώσεις του ποταμού, έχουν αλλάξει την ακτογραμμή και η παλιά πόλη, δεν έχει πρόσβαση στην θάλασσα. Έγινε κάτι ανάλογο με αυτό που γνωρίζουμε για την Πέλλα. Πατρίδα επιφανών Ελλήνων, Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξίμανης, Κάδμος κ.ά. Το 494 π.Χ. κατελήφθη και κατεστράφη υπό των Περσών. Το 479 εισήλθε στην συμμαχία της Δήλου. Το δημοκρατικό της πολίτευμα λειτουργούσε, γιατί υποχρεώθηκε να πληρώνει φόρο στους Πέρσες, αλλά η υποτέλεια της ήταν σκιά και υπήρχε σχετική αυτονομία. Την περίοδο που ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν στην Έφεσο ο Ηγησίστρατος, Έλληνας κυβερνήτης της πόλης, είχε δηλώσει γραπτώς την προσχώρηση του. Όταν όμως

πληροφορήθηκε την έλευση στην περιοχή του περσικού στόλου, άλλαξε γνώμη γιατί νόμιζε ότι οι Πέρσες θα νικούσαν στην θάλασσα. Ο Νικάνωρ, επικεφαλής του ελληνικού στόλου με 160 πλοία, έφθασε πρώτος στην περιοχή και απέκλεισε την πόλη από την θάλασσα. Πολύ γρήγορα κινήθηκε και ο Αλέξανδρος, που έφθασε τρεις μέρες πριν τους Πέρσες και απέκλεισε την πόλη από την ξηρά, βάζοντας και φρουρά 4.000 ανδρών, πάνω στο νησί Λάδη. Ο περσικός στόλος κατέφθασε με 400 πλοία, αλλά βλέποντας την κατάσταση παρέμειναν αγκυροβολημένοι, απέναντι στην Μυκάλη. Η υπεροπλία στην θάλασσα των Περσών, προβλημάτισε τον Αλέξανδρο και αποφάσισε να δώσει την μάχη στην στεριά.

Οι μάχες που ακολούθησαν το επόμενο διάστημα, έδειξαν την μεγαλοφυΐα του, αλλά και την καλή προετοιμασία του πιο σύγχρονου στρατού. Για την κατάληψη της Μιλήτου, για πρώτη φορά στην ιστορία κατασκευάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν πολιορκητικές μηχανές, καταπέλτες που πετούσαν πέτρες στα τείχη και δημιουργούσαν ρήγματα και ξύλινοι πύργοι που μετακινούνταν μπροστά από τα τείχη με εξοπλισμένους στρατιώτες. Η Μίλητος κατελήφθη σε ελάχιστο χρόνο, ο δε περσικός στόλος, μετά από μικρές απόπειρες για πρόκληση ναυμαχίας, αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την περιοχή, αφού ένα απόσπασμα, από τον στρατό του Αλεξάνδρου κινήθηκε στις εκβολές του Μαιάνδρου και τους στέρησε την πρόσβαση στο νερό.

Σεπτέμβριος 334 π.Χ. Η Αλικαρνασός (Bodrum), ήταν ο νοτιότερος λιμένας στην πλευρά του Αιγαίου πελάγους, πρωτεύουσα της Καρίας και Λυκίας και σημαντική πόλη στην οποία σατράπης είναι ο Πέρσης Οθοντοπάτης και εδώ έχει καταφύγει ο Μέμνων ο Ρόδιος, ο οποίος εν τω μεταξύ είχε διοριστεί αρχιστράτηγος των δυνάμεων της Μικράς Ασίας από τον Δαρείο, συγκεντρώνοντας όλες τις χερσαίες και ναυτικές δυνάμεις των Περσών, που έμεναν ως οργανωμένος στρατός μετά την μάχη του Γρανικού.

Η ιστορία της πόλης είναι πολύ σημαντική. Αποικία των Τροϊζηνίων, είχε μία μεγάλη ανάπτυξη χάρη στην θέση της, με αξιόλογη εμπορική δραστηριότητα με Κύπρο, Αίγυπτο, Αιγαίο μέχρι και Εύξεινο πόντο. Ήταν καλά οχυρωμένη στην είσοδο του Κεραμικού κόλπου, προστατευμένη με τείχη από τις τρεις πλευρές της, ενώ η τέταρτη έβλεπε την θάλασσα, όπου υπήρχε μεγάλο λιμάνι. Επίσης είχε τρεις ακροπόλεις- φρούρια εσωτερικά των τειχών.

Το πολιτικό καθεστώς ήταν ιδιότυπο και οι Πέρσες είχαν μία επικυριαρχία, αλλά αρκετά χαλαρή. Η σατραπεία της Καρίας και Λυκίας, είχε συνοχή και ο «σατράπης» της, την περίοδο που αναφερόμαστε και πενήντα χρόνια πριν, δεν ήταν διορισμένος από τον «Μεγάλο Βασιλέα». Η εξουσία είχε περιέλθει σε μία αρχοντική Ελληνική οικογένεια της Αλικαρνασσού, στον Εκάτομνο, ο οποίος είχε συμβάλει ως επικεφαλής του Ναυ-

τικού των Περσών στην κατάληψη της Κύπρου και κυβέρνησε την Καρία για αρκετά χρόνια. Το 377 π.Χ. τον διαδέχθηκε η κόρη του **Αρτεμισία**, που είναι γνωστή για την ανέγερση του **Μαυσωλείου**, ενός από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου, προς τιμήν του Μαυσώλου συζύγου και αδελφού της το 353 π.Χ. Έτσι έκτοτε ανάλογα κτίσματα έχουν αυτήν την ονομασία. Η επόμενη βασίλισσα, ήταν η αδελφή της Αρτεμισίας, η **Άδα** η οποία μετά μία τετραετία, απομακρύνθηκε από την εξουσία από τον Πιζώδαρο, που επεξέτεινε πολύ περισσότερο την κυριαρχία του στην περιοχή. Μάλιστα ο Πιζώδαρος, θέλησε να ανεξαρτητοποιήσει την χώρα του από τους Πέρσες ερχόμενος σε επαφή με τον Φίλιππο, ο οποίος πρότεινε γάμο μεταξύ Αρριδαίου και της κόρης του. Ο γάμος αυτός δεν έγινε με παρέμβαση Ολυμπιάδας-Αλεξάνδρου και ο Πιζώδαρος, φοβούμενος την επέμβαση των Περσών, έδωσε την κόρη του στον Οθοντοπάτη, τον οποίο βρίσκουμε βασιλιά το 344 π.Χ. όταν ο Αλέξανδρος καταφθάνει στην περιοχή. Εν τω μεταξύ η Άδα, από την Άλινδα, κοντά στην Μίλητο όπου ζούσε σε ένα φρούριο, ήλθε σ' επαφή με τον Αλέξανδρο, τον οποίο υποδέχθηκε και υπεσχέθη να τον βοηθήσει στην κατάληψη της Αλικαρνασσού, λέγοντας του ότι εμείς είμαστε Έλληνες και αντιπαθούμε τον Οθοντοπάτη, που είναι σφετεριστής της εξουσίας. Πράγματι όλες οι πόλεις παραδόθηκαν χωρίς αντίσταση, εκτός της Αλικαρνασσού.

Ο Μέμνων, μέχρι την εμφάνιση του Αλεξάνδρου, οχύρωσε καλύτερα την πόλη, έφτιαξε μία βαθιά τάφρο γύρω από τα τείχη, διέταξε τον στόλο να ελέγχει το λιμάνι και την πλευρά της θάλασσας, για να έχει εξασφαλισμένο τον εφοδιασμό από θαλάσσης και οργάνωσε και την περιφερειακή άμυνα των γύρω πόλεων με φρουρές. Παράλληλα προσπάθησε να δημιουργήσει αντιπερισπασμό στην Ελλάδα, καλώντας πολλούς εξόριστους Έλληνες κοντά του. Έγιναν μεγάλες μάχες περιφερειακά της πόλης για μεγάλο διάστημα και ο στρατός του Αλεξάνδρου βρέθηκε σε δύσκολη θέση. Τότε έσπευσαν για βοήθεια Μακεδόνες που λόγω ηλικίας είχαν απαλλαγεί από τις μάχες. Οι αμυνόμενοι υποχώρησαν μέσα στην περιφραγμένη με τείχη πόλη. Η πόλη ήταν καλά οχυρωμένη και η κατάληψή της δύσκολη. Η πολιορκία συνεχίστηκε για αρκετό καιρό και η κύρια προσπάθεια του Αλεξάνδρου, ήταν στην καταστροφή των τειχών, με πολιορκητικές μηχανές και άλλα μέσα, ώστε να δημιουργηθούν ρήγματα και η ισοπέδωση της τάφρου γύρω από τα τείχη πλάτους 30 και βάθους 15 μέτρων. Όταν ο Μέμνων κατάλαβε ότι δεν μπορούσε πλέον να κρατήσει την πόλη, έβαλαν φωτιά, η οποία επεκτάθηκε ταχύτατα. Ο Αλέξανδρος έκανε έφοδο και κατέλαβε την πόλη, ενώ ο Μέμνων με τους συνεργάτες του εγκατέλειψαν την πόλη για να σωθούν, μέσω θαλάσσης.

Με την κατάληψη της Αλικαρνασσού, κλείνει ο πρώτος κύκλος της εκστρατείας και ο Αλέξανδρος γίνεται

αδιαμφισβήτητος κυρίαρχος της Δυτικής Μικράς Ασίας. Πριν προχωρήσει προς τα ενδότερα, ενόψει του επερχόμενου χειμώνα, έδωσε άδεια σε πολλούς νεόνυμφους Μακεδόνες στρατιώτες και Αξιωματικούς να περάσουν τον χειμώνα στα σπίτια τους στην Μακεδονία. Η απόφασή του αυτή, καίτοι τολμηρή, θεωρήθηκε ως πράξη αγάπης και εκτίμησης που έτρεφε προς τους Μακεδόνες πολεμιστές.

Για τον Αλέξανδρο τα γεγονότα είχαν δρομολογηθεί, όπως εκείνος τα σχεδίασε και τα εκτέλεσε και δεν μπορούσαν ν' αλλάξουν την νικηφόρα πορεία του. Από

τέλους Μαΐου 334 π.Χ. μέχρι τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, πάνω από 30 σημαντικές πόλεις της Μυσίας, της Λυδίας και της Λυκίας, αποτίναξαν μετά από 200 περίπου χρόνια τον Περσικό ζυγό, άλλαξαν πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης, επανέφεραν τις Ελληνικές πολιτισμικές αξίες στη ζωή των κατοίκων και έβαλαν τα θεμέλια μίας λαμπρής πορείας που θ' ακολουθήσει για 300 και πλέον χρόνια Ελληνικού πολιτισμού με την ονομασία **Ελληνιστική περίοδος**⁽³⁾.

Σ.Σ. Στο κείμενο σε παρένθεση αναφέρονται τα ονόματα των πόλεων με τη σημερινή ονομασία τους.

- (1) **Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος** ήταν Αρχαιοελληνική στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ της Δηλιακής Συμμαχίας (υπό την ηγεσία της Αθήνας) και της Πελοποννησιακής Συμμαχίας (υπό την ηγεσία της Σπάρτης) που ξεκίνησε το 431 π.Χ., με την εισβολή των Σπαρτιατών και των συμμάχων τους, στην Αττική, καθώς και με τη ληλασία της Αθηναϊκής υπαίθρου και έληξε το 404 π.Χ. με τη νίκη των Σπαρτιατών και την ήττα των Αθηναίων, οι οποίοι, πολιορκημένοι από την στεριά και τη θάλασσα, αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν. Οι Κορινθίοι και οι Θηβαίοι ζήτησαν να καταστραφεί η Αθήνα και οι κάτοικοι της να γίνουν δούλοι. Οι Σπαρτιάτες, όμως, σεβόμενοι την προσφορά της Αθήνας στους Περσικούς πολέμους, αρνήθηκαν.
- (2) **Η Ανταλκίδειος ειρήνη** (ή Ειρήνη του Βασιλέως) ήταν η έκβαση του Κορινθιακού πολέμου (395-387 π.Χ.), που σηματοδότησε το τέλος του. Οι Σπαρτιάτες εξαντλημένοι από τον πόλεμο με τους Αθηναίους, τους Θηβαίους, τους Ευβοείς και τους λοιπούς Έλληνες έστειλαν ένα ναύαρχό τους, τον Ανταλκίδα, να υπογράψει ειρήνη με τους Πέρσες του Αρταξέρξη Β' (386 π.Χ.). Με τη συνθήκη αυτή συμφωνήθηκε μεταξύ των Σπαρτιατών και του Πέρση βασιλιά α) να παραδοθούν σε αυτόν οι ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας και η Κύπρος β) να διακηρυχθεί η αυτονομία των ελληνικών πόλεων εκτός από τις αθηναϊκές κληρουχίες της Λήμνου, της Ίμβρου και της Σκύρου και γ) να επιβλέπουν οι Σπαρτιάτες την τήρηση της ειρήνης στον ελλαδικό χώρο.
- (3) **Ελληνιστική περίοδο** (323-30 π.Χ.), ονομάζεται το διάστημα από τον θάνατο του Μεγάλου στρατηλάτη το 323 π.Χ. μετά τον οποίο άρχισαν να ιδρύονται τα πολυπολιτισμικά ελληνιστικά βασίλεια της Ανατολής. Ως προς τη λήξη της περιόδου άλλοι την τοποθετούν στο 146 π.Χ. και άλλοι στο 30 π.Χ. οπότε συμβαίνει η κατάλυση και του τελευταίου ελληνιστικού βασιλείου, αυτού των Πτολεμαίων, από τους Ρωμαίους, με τον θάνατο της Βασίλισσας Κλεοπάτρας.

40 ΧΡΟΝΙΑ ΧΟΡΩΔΙΑ ΑΡΝΑΙΑΣ

Συγκινησιακή ήταν η ατμόσφαιρα στον εορτασμό των 40 χρόνων από την ίδρυσή της Χορωδίας Αρναίας που συνδυάστηκε με το 6ο Χορωδιακό Φεστιβάλ της, που οργανώθηκε το Σάββατο 2 Δεκεμβρίου, στο κατάμεστο θέατρο του Πολιτιστικού Κέντρου Αρναίας, με τη συνεργασία του Δήμου Αριστοτέλη και του Αριστοτέλειου Πνευματικού Κέντρου, και στο οποίο συμμετείχαν εκτός από την διοργανώτρια χορωδία, η Εκκλησιαστική Μαντολινάτα Σουφλίου και η Δημοτική Χορωδία Γιαννισίων.

Στο τέλος της εκδήλωσης, ο Δήμαρχος Αριστοτέλη Στέλιος Βαλιάνος, απένειμε τιμητικές διακρίσεις σε διατελέσαντες δημάρχους και παράγοντες που στήριξαν την 40χρονη πορεία της Χορωδίας Αρναίας, σε ιστορικά μέλη της και φυσικά στον μαέστρο της Βασιλή Κοκκαλιάρη, υπό τη διεύθυνση του οποίου, η Χορωδία Αρναίας διέπρεψε και διακρίθηκε σε χορωδιακά φεστιβάλ στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό, καθ' όλη τη διάρκεια των τεσσάρων αυτών δεκαετιών.

Τιμήθηκαν οι διατελέσαντες Δήμαρχοι Σπύρος Χαριστός, Αστέριος Καραστέργιος, Αστέριος Ζωγράφος, Γεώργιος Κατσιαμούρης, Λάζαρος Λαζάρου, Χρήστος Πάχτας, Γεώργιος Ζουμπάς ο νυν Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου και πρόεδρος της ΕΕΕ Αρναίας όταν ιδρύθηκε

η Χορωδία Ιωάννης Κοτσάνης, και τα μέλη Παντελής Ζωγράφος, Γιώργος Ν.Ρουκάς, Χρήστος Σερδάρης, Γιώργος Ν.Μαχαϊράς, Δημήτριος Χαριστός, Γιώτα Χριστοφόρου. Ιδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσαν οι αναφορές σε αποβιώσαντα μέλη της Χορωδίας, οι αναμνήσεις που μοιράστηκαν ο μαέστρος και μέλη της Χορωδίας, αλλά και η στιγμή της βράβευσης του κ. Παντελή Ζωγράφου, που υπήρξε επί δεκαετίες ενεργό μέλος και οργανωτικός στυλοβάτης της χορωδίας. Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιερισσού κ. Θεόκλητος, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Κατερίνα Ζωγράφου και ο Πρόεδρος του ΑΠΚ κ. Αστέριος Τζιτζιρίκας απένειμαν αναμνηστικά δώρα στις φιλοξενούμενες χορωδίες. (Φωτ. σελ. 34)

ΠΗΓΗ. Δελτίο Τύπου Δήμου Αριστοτέλη

Σ.Σ. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει τις χορωδίες που πήραν μέρος στο Φεστιβάλ και τους παραπάνω τιμηθέντες. Ιδιαίτερα συγχαρητήρια εκφράζει στην Χορωδία Αρναίας και τον μαέστρο της Βασ. Κοκκαλιάρη που για 40 ολόκληρα χρόνια μεγαλουργούν στα Πολιτιστικά-καλλιτεχνικά δρώμενα του τόπου μας και στον Δήμαρχο Αριστοτέλη για την σημαντική αυτή πρωτοβουλία του.

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: ΚΑΤΑΚΤΗΤΗΣ Ή ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΗΣ;

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΟΥΤΣΟΣ

Φιλολόγος

Εισαγωγικά

Για τον Μέγα Αλέξανδρο γράφτηκαν πάρα πολλά. Μέσα όμως σε αυτά υπάρχουν και αιχμές για τις κατακτήσεις των λαών που υπέταξε. Ο προβληματισμός είναι λογικός. Τί εκπολιτιστής είναι ο Μ. Αλέξανδρος, αφού τους κατέκτησε με την δύναμη των όπλων. Συνεπώς είναι και αυτός ένας από τους τόσους κατακτητές, όπως ο Ιούλιος Καίσαρας των Ρωμαίων, ο Ναπολέον των Γάλων, Ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής των Τούρκων κλπ. Το θέμα όμως είναι ότι από κατακτητή από κατακτητή υπάρχει μεγάλη διαφορά. Ασφαλώς η κατάκτηση είναι υποδούλωση, είναι απώλεια της ανεξαρτησίας των λαών και δεν μπορεί να είναι κάτι τέτοιο αρεστό. Κι όμως μπορεί ακόμη και από βαριά δουλεία να προκύψει κάτι καλό. Από την κοπριά βγαίνουν τριαντάφυλλα. «Ουδέν κακόν αμιγές καλού» λέγανε οι αρχαίοι. Το καλό προέρχεται από το πολιτιστικό επίπεδο των κατακτητών. Τι πολιτιστικό επίπεδο είχαν οι Μογγόλοι και οι Σελτζούκοι Τούρκοι για να προκύψει από αυτούς κάτι καλό; Οι Άγγλοι όμως με το ανώτερο πολιτιστικό τους επίπεδο στις χώρες που κατέκτησαν συνετέλεσαν στην πολιτιστική ανάπτυξη των κατακτημένων, όπως έγινε με την κατάκτηση της Ινδίας και της Κύπρου. Φυσικά η ελευθερία είναι πάνω από όλα και οι σκλαβωμένοι Έλληνες είχαν απόλυτο δίκιο, όταν έλεγαν:

*«καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή».*

Κι όμως αυτή η σκληρή σκλαβιά και ο ανελέητος εξισλαμισμός χαλύβδωσε την θέληση των σκλαβωμένων Ελλήνων, τους έκανε να στηριχτούν στα πόδια τους που ήταν ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία, και να μπορέσουν να αποτινάξουν τον ζυγό ύστερα από εκατοντάδες χρόνια. Και φυσικά δεν συγκρίνονται τα αρνητικά της σκλαβιάς κάτω από έναν βάρβαρο κατακτητή μπροστά στην πληθώρα των θετικών της ελευθερίας.

Ο Μέγας Αλέξανδρος κατακτητής

Εδώ πρέπει να κάνουμε μια βασική διευκρίνιση: Οι κατακτήσεις στην αρχαιότητα δεν ήταν κάτι επιληψιμο, γιατί η νοοτροπία και οι πολιτικές πρακτικές δεν ήταν ίδιες με τις σημερινές. Με την επίδραση του Χριστιανισμού κατά πρώτο λόγο και του Ελληνικού πολιτισμού κατά δεύτερο λόγο αναδειχτηκαν τα δικαιώ-

ματα των ανθρώπων και των λαών κι έτσι η ελευθερία και η ανεξαρτησία των λαών αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα. Στην αρχαιότητα όποιος ήταν πιο δυνατός μπορούσε να κατακτήσει τον αδύνατο χωρίς αυτό να είναι αδικία. Έτσι δικαιολογούνται οι διαμάχες και οι κατακτήσεις των αρχαίων πόλεων, οι οποίες υιοθέτησαν έναν αγώνα επιβίωσης και επικράτησης έναντι των άλλων. Αυτό ακριβώς άλλαξε ο Μέγας Αλέξανδρος, ο οποίος στην χρεωκοπία των ελληνικών πόλεων προβάλλει το σχήμα του στιβαρού ηγέτη, ο οποίος με αποφασιστικότητα μεγαλουργεί.

Τα πράγματα λοιπόν αλλάζουν με τους Μακεδόνες. Βέβαια και πιο μπροστά έγινε η προεργασία με τον Ισοκράτη, ο οποίος προέτρεπε την ένωση των Ελλήνων κατά των Περσών, οι οποίοι αποτελούσαν τον διαρκή κίνδυ-

νο για την ανεξαρτησία τους ύστερα από τους Περσικούς πολέμους που επιχείρησαν. Ο αγώνας κατά των Περσών ήταν μια επιβεβλημένη προσπάθεια για την επιβίωσή τους αλλά και μια πράξη εκδίκησης για τα κακά που τους προκάλεσαν. Έμενε να βρεθεί ο κατάλληλος αρχηγός που θα ένωνε τους Έλληνες εναντίον τους. Κι αυτός βρέθηκε. Ήταν ο Φίλιππος ο βασιλιάς της Μακεδονίας, οποίος προετοίμασε αυτήν εκστρατεία με το να ενώσει όλους τους Έλληνες, και στη συνέχεια ο γιος του, ο Αλέξανδρος, ο οποίος πραγματοποίησε τα όνειρα του Ισοκράτη για μια κοινή εκστρατεία κατά των Περσών.

Η προέλαση του Μ. Αλεξάνδρου μέχρι τα βάθη της Ασίας και η κατάλυση του Περσικού κράτος φάνταζε ως ουτοπία κι όμως την έκανε πραγματικότητα ο Μ. Αλέξανδρος. Και γι' αυτό είχε γίνει η κατάλληλη προετοιμασία. Η μαθητεία του Αλεξάνδρου στον Αριστοτέλη ήταν καθοριστική. Κοντά σε αυτόν τον σοφό δάσκαλο έμαθε να αγαπά όλες τις επιστήμες αλλά προπαντός έμαθε να σέβεται τον άνθρωπο και τα δικαιώματά του. Εκτός αυτής της προετοιμασίας υπήρξε και άλλη, η πολιτική και στρατιωτική. Ο Αλέξανδρος κοντά στον πολύπειρο και δεξιόταχο πατέρα του Φίλιππο, έμαθε να ελίσσεται στα πολιτικά και να χειρίζεται με θαυμάσιο τρόπο τα στρατιωτικά Στρατιωτικά εκπαιδεύτηκε στην λοξή φάλαγγα του Επαμεινώντα ήδη από την πρώτη νίκη των Μακεδόνων κατά των υπόλοιπων Ελλήνων στην Θήβα, όπου εικοσαετής ακόμη έδειξε παράτολμο θάρρος, και στη συνέχεια

συγκάλεσε το Κοινόν των Ελλήνων, δηλαδή την Ομοσπονδία Ελληνικών πόλεων, που είχε ιδρύσει ο πατέρας του Φίλιππος μετά την μάχη της Χαιρώνειας στο Συνέδριο της Κορίνθου, για να αποφασιστεί η εκστρατεία κατά των Περσών.

Η πολεμική μηχανή του Μεγάλου Αλεξάνδρου στηρίζονταν στην Μακεδονική φάλαγγα των «πεζεταίρων» με την μακριά σάριζα των 6 μέτρων αλλά κυρίως στο εκπαιδευμένο ιππικό των «εταίρων», που επανδρώνονταν από ευγενείς Μακεδόνες, όλοι φίλοι του, καθώς και στην Λοξή Φάλαγγα, την οποία αντέγραψε ο Φίλιππος από τον Επαμεινώνδα, όταν ήταν όμηρος στην Θήβα. Ένα ουσιαστικό στοιχείο στην συγκρότηση του μακεδονικού στρατού είναι οι φιλικές σχέσεις και οι κοινές ασκήσεις που έκανε ο Μ. Αλέξανδρος με τους στρατιώτες και ιδιαίτερα με τους εταίρους του ιππικού, πράγμα που αποδείχτηκε στην επίπονη διάβαση της ερήμου Γεδροσίας. Ακόμη η αποφασιστικότητα και το παράτολμο θάρρος που χαρακτήριζαν τους συνεργάτες και ιδίως τον ίδιο αποτελεί βασικό παράγοντα στις νίκες που κατήγαγε. Τέλος η διπλωματικότητα και η ευφάνταστη στρατηγική συνετέλεσαν αποφασιστικά στην επιτυχία των δύσκολων στρατιωτικών του επιχειρήσεων.

Αυτοί είναι πολλοί ουσιαστικοί παράγοντες επιτυχίας, όμως αυτό δεν σημαίνει ότι δεν συναντούσε δυσκολίες αλλά τις έλυνε με ευφυή τρόπο. Στον Γρανικό η παράτολμη διάβαση και η αιφνίδια έξοδος του ιππικού που ηγήτο ο ίδιος καθόρισαν την πρώτη σημαντική νίκη κατά των Περσών Σατραπών της Μ. Ασίας. Ούτε ο Γόρδιος δεσμός, για τον οποίο υπήρχε φήμη ότι όποιος τον λύσει θα κυριαρχήσει στην Ασία, ούτε αυτός τον σταμάτησε αλλά τον έκοψε και διέδωσε ότι τον έλυσε. Η πολιορκία της Τύρου κράτησε έξι μήνες αλλά μπόρεσε με τις πολιορκητικές του μηχανές τελικά να την καταλάβει. Στο ιερό του Άμμωνα της Αιγύπτου χαρακτηρίστηκε υιός του Άμμωνα, πράγμα που το εκμεταλλεύτηκε και αργότερα, όταν θέλησε να θεοποιήσει και τον εαυτό του. Οι Αιγύπτιοι σοφοί ιερείς του Άμμωνα είπαν εκείνο το σπουδαίο λόγο: «*εσείς οι Έλληνες είστε και θα παραμείνετε η αιώνια νεότητα του κόσμου*» προφανώς παρακινούμενοι από τον νεαρό αλλά τολμηρό κατακτητή Αλέξανδρο.

Ακολουθούν οι μεγαλειώδεις νίκες στην μάχη της Ισού, όπου ο Δαρείος φυγομάχησε και άφησε την οικογένειά του στα χέρια του Μ. Αλεξάνδρου, ο οποίος τους φέρθηκε βασιλικά όχι δουλικά. Ακολουθεί η μάχη στα Γαυγάμηλα, η πτώση των Σούσων και η κατοχή του μεγάλου περσικού θησαυρού των ανακτόρων καθώς και της Περσέπολης. Περνάει τον Ινδό

ποταμό και στον άλλο ποταμό Υδάσπη αντιμετώπιζει αποτελεσματικά τον Πύρο με τους ελέφαντες, που τους είχε όπως αργότερα οι στρατοί τα άρματα μάχης. Ο μόνος ηγέτης που έμεινε ήταν ο Βήσσοσ της Βακτριανής, ο οποίος δολοφόνησε τον Δαρείο αλλά και ο ίδιος σκοτώθηκε κατά διαταγή του Μ. Αλεξάνδρου μετά την σύλληψή του. Εκεί όμως στασιάζουν οι κουρασμένοι Μακεδόνες και ο Μ. Αλέξανδρος αποφασίζει να επιστρέψει.

Ο Μέγας Αλέξανδρος εκπολιτιστής

Εκπολιτισμό έχουμε όταν ένας λαός με ανώτερο πολιτισμό επιδράσει σε έναν άλλο με κατώτερο πολιτισμό. Στην προκειμένη περίπτωση ο ανώτερος ήταν ο ελληνικός και ο κατώτερος ο πολιτισμός των «βαρβάρων», δηλαδή των Περσών και των άλλων λαών. Αυτοί οι άλλοι λαοί, Πέρσες, Βαβυλώνιοι κλ. Είχαν υποτιμηθεί από τους Έλληνες και από τον ίδιο τον Μ. Αλέξανδρο, ο οποίος όμως, όταν τους γνώρισε, τους θαύμασε και άλλαξε γνώμη σε βαθμό που να σεβαστεί τον πολιτισμό τους. Και δεν ήταν το μόνο των κατακτημένων λαών που σεβάστηκε. Σεβάστηκε και την θρησκεία τους και την διοικητική τους οργάνωση, όπου λειτουργούσε αποτελεσματικά, αλλά και γενικότερα τα ήθη και τα έθιμα τους.

Η «εντολή» του Κοινού των Ελλήνων ήταν να νικήσουν τους Πέρσες και να τους προσαρτήσουν στους Έλληνες. Με την τροπή όμως που πήραν τα πράγματα ο Μ. Αλέξανδρος αναγκάστηκε να αλλάξει στρατηγική, διότι, παρόλο ότι είχε αποτελεσματικό σύστημα διοίκησης, κατάλαβε ότι ένα τόσο εκτεταμένο κράτος δεν θα μπορούσε να διοικηθεί με αυτόν τον τρόπο. Κράτησε λοιπόν την διοικητική μηχανή των Σατραπών, όπου υπήρχε, και τους ηγεμόνες των λαών πάντα φυσικά με την επιτήρηση της Μακεδονικής φρουράς. Παράλληλα υιοθέτησε και τις θρησκευτικές τους δοξασίες και τις τοπικές ενδυμασίες θέλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο να αντιμετωπίζει την εχθρότητα και να δημιουργήσει φιλική ατμόσφαιρα. Πρόκειται για μεγαλεπίβολη στρατηγική, την οποία μόνον ένας Μ. Αλέξανδρος θα μπορούσε να την σχεδιάσει και να την εφαρμόσει.

Το μεγαλοφυές όμως έργο είναι η ίδρυση ελληνικών πόλεων μέσα στα βάθη της Ασίας. Λέγεται ότι ιδρύθηκαν 30 ελληνικές πόλεις τουλάχιστον με το όνομα Αλεξάνδρεια. Αυτές οι πόλεις ήταν κέντρα ελληνικού πολιτισμού και τον μετέδιδαν σε όλους τους γειτονικούς λαούς, οι οποίοι γι' αυτό δέχτηκαν σοβαρή επίδραση από αυτόν. Μερικοί πικρόχολοι σχολιαστές μεταξύ αυτών και ο ιστορικός Πολύβιος ρίχνει την αιτία της κατάκτησης της Ελλάδας από τους

Ρωμαίους στον Μέγα Αλέξανδρο, διότι εξασθένησε τις ελληνικές πόλεις από στρατιωτικές δυνάμεις και έτσι δεν μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν τους Ρωμαίους. Αυτή είναι κοντόφθαλμη κριτική, διότι ο Πολύβιος αλλά και οι σύγχρονοί τους δεν μπόρεσαν να καταλάβουν την μεγάλη προσφορά του Μ. Αλεξάνδρου στον παγκόσμιο πολιτισμό.

Καταρχάς μπορεί το έργο του να έγινε από ένα πρόσωπο χωρίς να υπάρχει ο άξιος συνεχιστής, όμως οι ρίζες το ελληνικού πολιτισμού ήταν πολύ βαθιές και ουσιαστικές. Πρόκειται για τον ελληνιστικό πολιτισμό που άνηθε στην ελληνιστική περίοδο, δηλαδή τρεις αιώνες προ Χριστού. Στην διάρκεια αυτής της περιόδου το δένδρο του ελληνικού πολιτισμού γιγάντωσε και έδωσε πλούσιους καρπούς. Οι Ασιατικοί λαοί γνώρισαν έναν ανώτερο πολιτισμό, ο οποίος στηρίζεται στην ελευθερία του ανθρώπου και στα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτός είναι ο λόγος της εύκολης επικράτησης του Μ. Αλεξάνδρου σε τόσες πολλές περιοχές με αξιόμαχο στρατό. Οι λαοί αυτοί καταπιέζονταν από τα δεσποτικά καθεστώτα που εί-

χαν και με τον Μ. Αλέξανδρο έπνευσε ένας αέρας ελευθερίας και αξιοπρέπειας.

Όμως δεν ήταν μικρή και η επίδραση του ελληνικού πολιτισμού, που ήταν ελληνιστικός εκείνη την εποχή, στον Ρωμαϊκό πολιτισμό, ώστε να μιλάμε για έναν ελληνορωμαϊκό πολιτισμό και στη συνέχεια έναν ευρωπαϊκό. Ο κλασικός πολιτισμός των Αθηνών δεν μπόρεσε να εισδύσει στην Ανατολή, ενώ στη Δύση άργησε να επιδράσει σε αυτήν και η εύκολη στη συνέχεια αποδοχή του οφείλονταν στον ελληνιστικό πολιτισμό με την μορφή του ελληνορωμαϊκού που είχε προηγηθεί.

Η αιτία αυτής της επιτυχίας του ελληνιστικού πολιτισμού εντοπίζεται στην οικουμενικότητα του, την οποία προώθησε και εδραίωσε ο ίδιος ο Μ. Αλέξανδρος και στην οποία στηρίχτηκε για να αποκτήσει και ο Χριστιανισμός την οικουμενικότητα με βασικό συντελεστή την ελληνική γλώσσα στην Κοινή Αλεξανδρινή της μορφή. Οικουμενικότητα χωρίς τον Μέγα Αλέξανδρο και χωρίς τα διδάγματα του ελληνικού πολιτισμού δεν μπορεί να υπάρχει. Η οικουμενικότητα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας υστερούσε και ουσιαστικά έναντι του ελληνικού πολιτισμού και ποιοτικά στο είδος του πολιτισμού. Και όχι μόνο αυτή αλλά και οι άλλες μορφές οικουμενικότητας υστερούν απένα-

ντι στην ανωτερότητα της αλεξανδρινής οικουμενικότητας.

Μετά τη νίκη στο Γρανικό ποταμό, που ήταν η πρώτη νίκη του Μεγάλου Αλεξάνδρου εναντίον των Περσών, ο Μακεδόνας βασιλιάς έστειλε από τα λάφυρα, 300 περσικές ασπίδες, όχι στην Πέλλα, αλλά στην Αθήνα, -οι Αθηναίοι τις κρέμασαν στον Παρθενώνα- με την επιγραφή «Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων από των βαρβάρων των την Ασία κατοικούντων». Ως γνωστόν οι Σπαρτιάτες δεν είχαν δεχτεί να ακολουθήσουν τον Αλέξανδρο στην εκστρατεία του. Να ποιος ήταν κατά την Κ. Καβάφη ο αντίκτυπος της είδησης αυτής στην Σπάρτη.

«Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων»

Μπορούμε κάλλιστα να φανταστούμε

πως θ' αδιαφόρησαν παντάπασι* στην Σπάρτη για την επιγραφήν αυτή. «Πλην Λακεδαιμονίων», μα φυσικά. Δεν ήσαν οι Σπαρτιάται για να τους οδηγούν και για να τους προστάζουν σαν πολυτίμους υπηρέτας. Άλλωστε

Χάρτης κατακτήσεων Μ.Αλεξάνδρου

μια πανελλήνια εκστρατεία χωρίς Σπαρτιάτη βασιλέα γι' αρχηγό

δεν θα τους φαίνονταν πολλής περιωπής*.

Α βεβαιότατα «πλην Λακεδαιμονίων».

Είναι κι αυτή μια στάσις. Νιώθεται*.

Έτσι, πλην Λακεδαιμονίων στον Γρανικό και στην Ισό μετά και στην τελειωτική την μάχη, όπου εσαρώθη* ο φοβερός στρατός που στ' Άρβηλα συγκέντρωσαν οι Πέρσαι:

που απ' τ' Άρβηλα ξεκίνησε για νίκη, κι εσαρώθη.

Κι απ' την θαυμάσια πανελλήνια εκστρατεία

την νικηφόρα, την περιλαμπρή,

την περιλάλητη, την δοξασμένη

ως άλλη δεν δοξάσθηκε καμιά,

την απaráμιλλη*: βγήκαμ' εμείς

ελληνικός καινούριος κόσμος, μέγας.

Εμείς· οι Αλεξανδρείς, οι Αντιοχείς,

οι Σελευκείς, κι οι πολυάριθμοι

επίλοιποι* Έλληνες Αιγύπτου και Συρίας,

κι οι εν Μηδία, κι οι εν Περσίδι, κι όσοι άλλοι.

Με τες εκτεταμένες επικράτειες*,

με την ποικίλη δράση των στοχαστικών προσαρμογών*.

Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά*

ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν, ως τους Ινδούς. Για Λακεδαιμονίους να μιλούμε τώρα!

ΚΑΛΑΣ: ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΩΝ ΙΜΑΛΑΪΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ερευνητής

Όπως οι γκρεμισμένες, κάτασπρες μαρμαροκολόνες αρχαίου ελληνικού ναού σε κάποιο σημείο της Ευρώπης, Ασίας ή Αφρικής, φθαρμένες και τσακισμένες από το πέρασμα του χρόνου και των βαρβάρων, στέκονται περήφανες και αλύγιστες, δείχνοντας ότι εκεί πάτησε το πόδι του ο ένδοξος Ελληνισμός, έτσι και οι μυστηριώδεις και αγέρωχοι άνθρωποι των Ιμαλαΐων, χιλιάδες χρόνια τώρα καρτερούν εκεί ψηλά, στο Βόρειο απροσπέλαστο Πακιστάν, τον αγαπημένο τους "Σικάντερ" να γυρίσει...

Στην άγρια αυτή περιοχή της Ασίας, οι Καλές κρατιούνται με πείσμα στη μοναδικότητά τους και περηφανεύονται πως είναι απομεινάρια του ένδοξου ελληνικού στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου!

Έκπληκτος τους φιλόξενους πολίτες αυτής της χώρας να φέρουν με πολλή υπερηφάνεια το όνομα «Σικάντέρ Αζάμ» (Αλέξανδρος ο Μέγας). Να μιλούν για τις 6 Αλεξάνδρειες που υπάρχουν στη χώρα τους, μεταξύ των οποίων είναι η Νίκαια-Αλεξάνδρεια και η Βουκεφάλεια-Αλεξάνδρεια. Να εμπιστεύονται την «Younani Medicine», δηλαδή την ελληνική Ιατρική, παιδί της Ιπποκράτειας, που έφερε μαζί του ο Αλέξανδρος. Έκπληκτος ο Έλληνας επισκέπτης των μουσείων του Πακιστάν στο Καρατσι, στη Λαχώρη, στο Πεσάβαρ, στα Τάξιλα, διαβάζει γραμμένα στα ελληνικά τα ονόματα των 41 Ελλήνων βασιλέων της Βακτρίας και της Ινδίας πάνω στα χρυσά και αργυρά τους νομίσματα: Δημήτριος, Μένανδρος, Αγαθοκέλεια... Βλέπει το Βούδα με τα απολλώνια χαρακτηριστικά, ντυμένο με τον ελληνικό χιτώνα, και διακρίνει στα ανάγλυφα της Gadhara, δίπλα στις Βουδιστικές Θεότητες, Ελληνικές, όπως του Δία και της Αθηνάς. Ανάμεσα στους κορινθιακούς κίονες και τις πέτρινες γιρλάντες με τ' αμπελόφυλλα, τους κισσούς και τους ερωτιδείς, τους Τρίτωνες και τους Άτλαντες, τα ανάγλυφα με τις βακχικές σκηνές και τους ελληνικούς χιτώνες των αγαμάτων, ξεχνά την απόσταση που χωρίζει το Πακιστάν από την Ελλάδα της Μεσογείου. Όταν μαθαίνουν ότι είναι Έλληνας, τού συνιστούν να επισκεφθεί τους «συγγενείς» του στις βόρειες περιοχές του Πακιστάν, εκεί όπου συναντώνται οι οροσειρές των Ιμαλαΐων και του ινδικού Καυκάσου (Hindukish). Οι παραδόσεις αυτών των φυλών με τα Μεσογειακά χαρακτη-

ριστικά, στο Τσιτράλ, στο Χούνζα, στο Γκιλγκίτ, στο Σκαρντού με την ακρόπολή τους που την ονομάζουν Ισκαντέρια, δηλαδή Αλεξάνδρεια, τους θέλουν απογόνους των στρατιωτών του Μ. Αλεξάνδρου, αποτελούν τα πρώτα δείγματα ελληνικής παρουσίας στην περιοχή. Ποιοι είναι οι Καλές και τι τους κάνει τόσο ενδιαφέροντες; Οι Καλές υποστηρίζουν ότι είναι απόγονοι των στρατιωτών του Μέγα Αλεξάνδρου, ο οποίος, ως γνωστόν, ενθάρρυνε τους μεικτούς γάμους, δίνοντας πρώτος

το παράδειγμα με τον γάμο του με τη Ρωξάνη. Μέχρι τον 19ο αιώνα ζούσαν στην αυτόνομη περιοχή του Καφριστάν (χώρα των απίστων) και αριθμούσαν περί τους 800.000. Η γεωγραφική αυτή απομόνωση των Καλές, συνέβαλε στη διάσωση του παραδοσιακού τρόπου ζωής, διατηρώντας μέχρι σήμερα, μετά από 2.300 χρόνια, πολλά στοι-

Γυναίκα των Καλές

χεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Ομοιότητες της καλασικής με την αρχαία ελληνική γλώσσα διαπιστώνονται επίσης στο γραμματικό και το συντακτικό μέρος. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του αρχαιοελληνικού ρήματος «δίδωμι (δίνω)», που στην καλασική γλώσσα είναι dem, το οποίο και στις δύο περιπτώσεις συντάσσεται και χρησιμοποιείται με δοτική (δίδωμι τινί τι). Στην γλώσσα τους βρίσκουμε λέξεις που έχουν κοινές ρίζες με τη δική μας γλώσσα: ΝΟΜ=όνομα ΠΑΡΕΙΜ=πορεύομαι, διαβαίνω εκ του πάρεμι ΧΕΜΑΝ=χειμώνας ΙΛΑ=έλα ΔΟΝΤΟΥΓΙΑ=δόντια 15/11/23, 2:49 μ.μ. Η φυλή των Καλές - Πάρε-Δώσε ΙΣΠΑΤΑ=χαιρετισμός, εκ του ασπάζομαι. Γι' αυτό φιλιούνται όταν συναντιούνται μετά από καιρό. Επίσης, «Το όμορφο», το λένε «εις καλόν», τη γυναίκα «γυναίκ», τα καρύδια «γιουνάν αρύδ», τον Μακεδόνα «Μαχεντόν», τις Χάριτες «Χαρίτας», τους Ίωνες (Ελληνες) «Πουνάν», τον δήμο «ντίμο», την Αφροδίτη. Στον πληθυσμό τους υπερισχύει το άρρεν φύλο, τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά, χαρακτηριστικό που δυσχεραίνει την συνέχιση του είδους τους, λαμβάνοντας υπόψη ότι η γυναίκα Καλές παντρεύεται από τα 14 έως τα 17 της χρόνια: «Η δημογραφική τους εξέλιξη καθορίζει και την γλωσσολογική. Θεωρείται υπό εξαφάνιση γλώσσα, αλλά είναι θετικό το γεγονός ότι οι Καλές είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένοι με την παράδοσή τους και αυτό

την κρατά ακόμη ζωντανή». Η ζωή, η θρησκεία και τα ήθη και έθιμα των Καλός Η θρησκεία τους είναι πολυθεϊστική. Πατέρας των θεών και των ανθρώπων είναι ο ΔΙ ΖΑΥ (Δίας-Ζευς). Το όνομά του σημαίνει «αυτός που δίνει ζωή» μιας και οι λέξεις «ΔΙ» και «ΖΑΥ» σημαίνουν «Δίδω» και «Ζωή» αντίστοιχα. Η θεότητα του σπιτιού, της οικογένειας και της κοινότητας είναι η «Tstestak» (Εστία). Κάθε σπίτι έχει μια γωνιά αφιερωμένη σ' αυτήν και κάθε οικισμός ένα ναό, όπου συγκεντρώνονται για τις τελετές τους. Στα δάση, στα ποτάμια, στις κορυφές των βουνών κατοικούν διάφορα Πνεύματα (Νύμφες), που πολλές φορές βοηθούν τους Καλός μέσω «διαμέσων» ανθρώπων οι οποίοι μπορούν και επικοινωνούν μαζί τους. Προστάτης των ποιμένων είναι ο «Sagikor» με ιδιαίτερο ιερό, που δέχεται προσφορές όταν οι ποιμένες κατεβαίνουν από τα υψώματα στα χωριά τους. Το τελετουργικό της θυσίας ακολουθεί την αρχαία ελληνική παράδοση, αφού και εδώ ο κέδρος και η βελανιδιά είναι τα ιερά δένδρα του ΔΙ ΖΑΥ. Ο καπνός των κλαδιών που καίγονται ευχαριστεί τους θεούς. Αυτοί που συμμετέχουν στη θυσία πρέπει να κάνουν καθαρτήριο λουτρό με νερό πηγής ή με μούστο από σταφύλια που έκοψαν πρόσφατα. Οι Καλός ακολουθούν σήμερα τα ίδια αρχαία έθιμα, δηλαδή καθαρτήρια λουτρά, ψήσιμο ειδικών άρτων, πυρσοφορίες, σεξουαλικά πειράγματα, προσφορά τροφών στους προγόνους τους κ.α. Η μουσική των Καλός είναι συνδεδεμένη με τον κύκλο ζωής. Μια ειδική κατηγορία τραγουδιών αφορά τους νεκρούς και τελούνται χοροί προς τιμή τους γύρω από βωμό που δεσπόζει κάποιου ξόανο. Το τραγούδι είναι ατομικό πάνω σε απλές μελωδίες ή ομαδικό σε πιο γρήγορους ρυθμούς. Στα ομαδικά τραγούδια γίνεται χρήση της πολυφωνίας, ένα στοιχείο που διαφοροποιεί τη φωνητική μουσική των Καλός από τις μουσικές παραδόσεις του Πακιστάν και Αφγανιστάν. Στις θρησκευτικές εορτές που παρευρίσκονται και γυναίκες εκτελούνται γυναικείοι κυκλικοί χοροί. Οι γυναίκες είναι πιασμένες σε κύκλο με τα χέρια πλεγμένα πίσω από την πλάτη και συνοδεύουν το χορό με τραγούδι. Η οργανική συνοδεία που βρίσκεται στο κέντρο του κύκλου είναι ένα μεγάλο νταούλι, ξύλινες φλογέρες και τοξοειδής άρπα με τέσσερις χορδές που θυμίζει την αρχαιοελληνική λύρα. Η φυλή των Καλός ακολουθούν τις αρχαίες ελληνικές παραδόσεις και η μουσική τους θυμίζει ρυθμούς τελετών όπως έχουν σωθεί μέχρι τις μέρες μας με τα «Αναστενάρια», και άλλους θρακιώτικους χορούς. Οι Καλός είναι οι μόνοι που παράγουν κρασί και το χαίρονται στις γιορτές και στις συνάξεις τους. Η γιορτή της άνοιξης που ονομάζεται ΙΩΣΗ, διαρκεί δύο ημέρες 14 και 15 Μαΐου και περιλαμβάνει χορούς, επισκέψεις και τραγούδια. Οι νέες κοπέλες μαζεύουν τα πρώτα λουλούδια της χρονιάς, ενώ οι οικογένειες αλλάζουν δώρα από τυρί και γάλα. Την παραμονή της γιορτής, οι μεγάλοι πάνε στα χωράφια να φροντίσουν τα καλαμπόκια, ενώ οι νέοι φτιάχνουν τα ΣΟΥΜΑΝ,

βαμβακερές άσπρες λωρίδες με πολύχρωμα κρόσσια, που τις φορούν σταυρωτά οι άνδρες στις γιορτές. Την επόμενη μέρα, με την ανατολή του ηλίου πηγαίνουν όλοι στον Ναό της Εστίας, ραντίζουν με γάλα τα νεογέννητα και δοκιμάζουν το πρώτο τυρί της χρονιάς, μαζί με τηγανίτες καλαμποκάλευρου. Μετά αρχίζει ο χορός των γυναικών στην κεντρική πλατεία, ενώ οι άνδρες συνοδεύουν με τύμπανα τα δυνατά τους τραγούδια. Άλλοι χορεύουν μόνοι τους, κρατώντας ραβδί ή σκαλισμένο πέλεκυ. Το ΟΥΤ-ΣΑΛ είναι η γιορτή της συγκομιδής του σιταριού και του κριθαριού. Πιορτάζεται στα μέσα «Ιουλίου», διαρκεί δύο μέρες και περιλαμβάνει χορούς και τραγούδια. Η γιορτή του καλοκαιριού λέγεται ΟΥΤΣΑΩ, γιορτάζεται τον Αύγουστο σ' ένα ιερό δάσος, όπου περιμένουν τους βοσκούς που θα γυρίσουν απ' τα βουνά, κουβαλώντας τυρί. Η γιορτή είναι αφιερωμένη στον ΣΑΓΙΓΚΟΡ (ΣΑΓΥΡΚΟΣ-ΣΑΤΥΡΟΣ) όπου προσφέρουν ψωμί στο Ιερό του, ενώ με την άφιξη των βοσκών που κουβαλάνε τα καλάθια με το τυρί, το ψωμί μαζί με το τυρί μοιράζεται στους θρησκευτές. Το ΠΧΟΥΛ είναι γιορτή της σοδειάς των καρυδιών και σταφυλιών. Πιορτάζεται από τις 20-25 Σεπτεμβρίου και απ' το μεσημέρι αρχίζει χορός, όπου οι άνδρες φωνάζουν «ΕΪΑ...ΙΟ!» και σφυρίζουν. Την ίδια στιγμή, οι γυναίκες αγκαλιασμένες γυρίζουν γύρω-γύρω, ενώ στο σημείο αυτό σταματάει η μουσική και ακούγονται μόνο φωνές. Μετά όλες οι γυναίκες ενώνονται σε κύκλο και τραγουδούν πολύ σιγά, ένα λυπητερό σκοπό. Τότε εισβάλλουν στον κύκλο οι άνδρες, σφυρίζοντας και φωνάζοντας με τη συνοδεία του δυνατού ήχου των τυμπάνων, ενώ άλλοι άνδρες έξω απ' τον γυναικείο κύκλο χορεύουν ένα πολεμικό χορό. Προς το τέλος του Σεπτεμβρίου γιορτάζουν το μάζεμα των σταφυλιών, όπου τα τοποθετούν σε μεγάλους κάδους και θυσιάζουν μια γίδα, για να ραντίσουν με το αίμα της τα σταφύλια. Το πάτημα των σταφυλιών αρχίζει με ένα αγόρι παρθένο που πηδάει μέσα στο κάδο. Μόλις ετοιμαστεί το κρασί προσφέρουν σπονδές στους Ναούς των Θεών, ενώ δεν επιτρέπεται σε κανέναν να πάρει σταφύλια απ' τα κλίματα, πριν ολοκληρωθεί η τελετή. Ο ΚΑΟΥΜΟΣ (Κωμός) είναι η μεγαλύτερη γιορτή των Καλός και διαρκεί 15 ημέρες, απ' την 7η ως την 21η Δεκεμβρίου, και αποτελεί τον εορτασμό της εισόδου του νέου έτους και της καινούργιας αρχής. Η πρώτη μέρα λέγεται ΣΑΡΑΣΣΗ, που σημαίνει «φέρτε το πεύκο». Την παραμονή της γιορτής οι άνδρες πάνε και κόβουν κέδρους. Κατά την διάρκεια της νύχτας είναι αναμμένες δυο φωτιές (μια για κάθε φύλο), ενώ όλη την ημέρα οι γυναίκες φτιάχνουν ψωμί. Την αυγή, ένας ιππέας ανάβει την φωτιά σε όλα τα Ιερά. Οι οικογένειες ανταλλάσσουν μεταξύ τους ένα δίσκο τυρί, για την εξασφάλιση της ενότητας. Το βράδυ όλοι οι θρησκευτές συγκεντρώνονται και οι τελετές αρχίζουν, όταν ο ιερέας σηκώνει τον πεύκινο πυρσό του. Μοιράζονται αμύγδαλα και αποξηραμένα φρούτα, ενώ παλιά καλάθια καίγονται συμβολίζοντας τον παλιό χρόνο που φεύγει. Οι θρησκευ-

τές εισέρχονται στις τελετές προσποιούμενοι ότι ιππεύουν περήφανοι και συναντιούνται στην κεντρική πλατεία. Οι γυναίκες σε κύκλο χορεύουν αργά και ψάλλουν έναν ύμνο, ενώ δύο νέοι άνδρες σπάνε τον κύκλο και χορεύουν γελώντας με τα χέρια απλωμένα. Οι γυναίκες τότε γυρίζουν γύρω-γύρω και φωνάζουν. Αρχίζουν τότε χειρονομίες και φράσεις σεξουαλικού περιεχομένου, όπου οι άνδρες τους απαντούν πάλι με χειρονομίες, ενώ στο σημείο αυτό η μουσική σταματάει. Η δεύτερη μέρα λέγεται ΓΟΣΤΣΑΡΑΣ και περιλαμβάνει επίκληση για την προστασία των κοπαδιών. Μικρά κορίτσια μεταφέρουν καλάθια με ψωμί και τυρί που τα προσφέρουν στις παντρεμένες αδελφές τους, ενώ παίρνουν ως αντάλλαγμα δαχτυλίδια, χάντρες και κρεμαστά κοσμήματα. Την τρίτη μέρα, οι γυναίκες πηγαίνουν στο ποτάμι για να επιδιορθώσουν τα φορέματά τους, ενώ οι ανήλικες κοπέλες λούζουν τα μαλλιά τους. Την τέταρτη μέρα τρώνε σπόρους και φασόλια, μαζί με καρύδια τα οποία συμβολίζουν τη γέννηση και την ανάπτυξη. Την πέμπτη μέρα ξεκουράζονται, ενώ την έκτη οι τελετουργικές ζωγραφιές ανακαινίζονται στα Ιερά απ' τους άνδρες και εφήβους. Οι βοσκοί κατευθύνουν τα κοπάδια τους κοντά στους Ιερούς χώρους, κυνηγούν ζώα και κυκλώνουν τους αγρούς, συμβολίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ασφάλεια και την αφθονία. Τα κορίτσια μαζεύουν καλάμια απ' το ποτάμι και κάνουν βούρτσες, που τις διακοσμούν με κόκκινες κλωστές. Η έβδομη είναι μέρα της επιστροφής των νεκρών και η στιγμή της ενώσεως μεταξύ νεκρών και ζωντανών. Προσφέρονται ρύζι, κολοκύθια, σταφύλια, καρύδια, μούρα, μήλα, αχλάδια, κολιέ απ' αμύγδαλα, ψωμί και κρασί. Οι θρησκευτές συγκεντρώνονται στα Ιερά, περιμένοντας τους προγόνους, που θα έλθουν σύντομα. Μια φωτιά από πεύκα ανάβει στο Ιερό του ΜΑΧΑΝΔΕΟ (γίγαντας ευνοϊκός προς τους ανθρώπους), ενώ φτιάχνουν ένα μικρό φρούριο και του βάζουν φωτιά. Την όγδοη μέρα καθαρίζουν τα σπίτια τους και τα κοσμήματα κεφαλής. Βράζουν νερό που έχει πριν εξαγνιστεί με την φωτιά ενός πυρσού από πεύκο. Η ένατη είναι μέρα εξαγνισμού των γυναικών. Αρχίζει μια επταήμερη περίοδος ερωτικής αποχής που λέγεται ΝΤΙΤΣ. Οι άνδρες φτιάχνουν ψωμί από σπασμένα καρύδια και σκληρό τυρί, που ετοιμάζεται σε υπαίθριο χώρο και θα προσφερθεί στους Θεούς. Πριν απ' την προετοιμασία εξαγνίζεται με καπνό πεύκου το κοντινότερο Ιερό. Τα ψωμιά που ετοιμάζονται λέγονται ΣΙΣΑΟ και ΚΟΥΤΟΥΡΟΥΛΙ. Το πρώτο είναι σχηματισμένο σε τρεις θηλές μαστού, επειδή σύμφωνα με την παράδοση η νεράιδα ΓΥΛΗ που βοήθησε τον Απόλλωνα στην πρώτη του επίσκεψη είχε τρεις μα-

στους, ενώ το δεύτερο έχει σχήμα μισοφέγγαρου και συμβολίζει τα απόκρυφα σημεία των γυναικών. Είναι αφιερωμένο στην Θεά των φρούτων και προσφέρεται στις γυναίκες που επισκέπτονται τον εξαγνισμένο χώρο. Οι άνδρες πίνουν κρασί γύρω απ' την φωτιά, και μόλις έλθουν οι γυναίκες τις πλησιάζουν, ρίχνουν νερό στα κεφάλια τους και περνούν ένα κομμάτι κέδρου τρεις φορές πάνω απ' το κεφάλι της νεότερης, και αφού επαναλάβουν τη διαδικασία για κάθε γυναικείο μέλος, το πετάνε μακριά. Ένα κομμάτι κέδρου κόβεται και πετιέται στην φωτιά κι εκεί, παρουσία των Θεών, οι γυναίκες τρώνε το ψωμί, ενώ οι βοσκοί προσεύχονται στον ΙΑΤΣ, ο προστάτης των ζώων. Τη δέκατη μέρα οι άνδρες πλένονται τη νύχτα και ετοιμάζεται ένα καρυδένιο ψωμί το οποίο λέγεται ΕΑΓΛΕ. Λεπτές γραμμές ζύμης απλώνονται στο πάνω μέρος του ψωμιού και φτιάχνονται στρογγυλά σχήματα από βελανίδια, που μοιάζουν με γραμμές φτερών. Το ψωμί ετοιμάζεται πάνω σε μια λευκή, λεπτή πλάκα και ψήνεται σε μια βαθιά, μαύρη πλάκα από σχιστόλιθο. Την ενδέκατη μέρα γίνεται η μεγάλη θυσία. Οι βοσκοί διακοσμούν κέρατα από τριάντα γίδες με πεύκο. Ανάβουν φωτιά στο Ιερό του ΣΑΓΓΚΟΡ και προσφέρουν ψωμί. Συσσωρεύουν πεύκα στα δεξιά του Ιερού και δύο νέοι άνδρες θυσιάζουν ο καθένας 15 γίδες. Με το αίμα που υπάρχει στα χέρια τους, ραντίζουν την φωτιά, τους κορμούς της βελανιδιάς, το Ιερό και τις πέτρες του Ιερού Τραπεζίου, ενώ οι γυναίκες χορεύουν στην πλατεία. Η δωδέκατη είναι ημέρα των ευλογιών. Οι γυναίκες βάζουν φτερά παγωνιού στο κεφάλι, για να γιορτάσουν το πέρασμα του χρόνου, ενώ οι άνδρες κρατούν γούρια με πολύχρωμα σχέδια και φορούν στα κεφάλια τους βλαστάρια βελανιδιάς. Την 13η μέρα γιορτάζουν τη νύχτα των φώτων. Υψώνουν πυρσούς τριών μέτρων απ' τις βάσεις των δένδρων, ενώ μακριά κομμάτια ξύλου κόβονται και δένονται μεταξύ τους με ίνες ιτιάς. Χορεύουν όλη τη νύχτα γύρω από μια τεράστια πυρά. Την 14η μέρα, οι άνδρες φοράνε γυναικεία ρούχα και κρύβουν τα πρόσωπά τους με μάσκες, ενώ όλοι προσπαθούν να βρουν ποιος είναι ο καθένας! Την 15η μέρα φτιάχνουν ένα ψωμί που περιέχει κομμάτια κρέατος, βότανα, καρύδια, σπόρους ροδιού, αλάτι και μαγιά. Η φυλή των Καλός διατηρούν, στο ακέραιο, τη φυλετική τους ιδιαιτερότητα και σέβονται απόλυτα την καθαρότητα της φυλής τους, αφού η επιμειξία, με άλλες φυλές, είναι αδιανόητη. Η κάθε μία από τις κοινότητες των Καλός, διοικείται από εκλεγμένο αρχηγό, ο οποίος μαζί με τους ιερείς και 12 συμβούλους συναποφασίζουν για τα κοινά. Οι ιερείς τους είναι κληρονομικοί. Ναοί αφιερωμένοι

στην θεά της οικογένειας βρίσκονται σε κάθε χωριό και είναι οι μοναδικοί λατρευτικοί χώροι που έχουν πρόσβαση οι γυναίκες. Οι άνδρες θυσιάζουν τράγους στις ανδρικές θεότητες έξω από το χωριό και κατά κανόνα σε μεγάλο υψόμετρο. Οι Καλές έχουν πιο ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα σε σχέση με τη σκουρόχρωμη των Πακιστανών. Τα μαλλιά τους είναι συχνά ανοιχτόχρωμα, ενώ δεν είναι λίγοι αυτοί που έχουν γαλανοπράσινα ή και καταγάλανα μάτια. Το ανάστημά τους είναι από κανονικό μέχρι ψηλό. Είναι όλοι τους ευθυτενείς και ευκίνητοι. Η ενδυμασία των ανδρών περιλαμβάνει ένα μακρύ μάλλινο ή λινό χιτώνα (Καμίς) και φοριέται πάνω από μακριά παντελόνια. Το καπέλο τους είναι η μακεδονική «Καυσία». Οι γυναίκες ξεχωρίζουν για την ομορφιά τους, είναι περήφανες, ελεύθερες με έκδηλη κοινωνικότητα και ενεργό συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες της Κοινότητας. Ντύνονται με έναν ποδήρη μαύρο χιτώνα (Sangachs) κεντημένο με πολύχρωμα γεωμετρικά σχήματα στον ποδόγυρο, στις άκρες των μανικιών και το μπούστο. Στολίζονται με περιδέραια από χρωματιστές χάντρες, το πλήθος των οποίων υποδηλώνει το βαθμό της οικονομικής επιφάνειάς τους. Τα μαλλιά τους είναι χτενισμένα σε πέντε κοτσίδες όπου η βασική, στο κέντρο της κεφαλής, έχει πλεχτεί από νεαρής ηλικίας και δεν έχει κοπεί ποτέ. Στο κεφάλι φοράνε ένα ολοκέντητο καπέλο (Σουσουτ), που θυμίζει ελληνική περικεφαλαία. Λέγεται, πως ο Μ. Αλέξανδρος, την παραμονή κάποιας μάχης, εξέφρασε στους επιτελείς του, τις επιφυλάξεις τους, για την επιτυχή έκβασή της. Γενικά οι τρόποι των Καλές (ανδρών και γυναικών) έχουν μία ελληνοπρέπεια. Με πολλή ευχαρίστηση εξυπηρετούν τον επισκέπτη, είναι ευγενείς και πρόθυμοι. Είναι εντυπωσιακός ο τρόπος καλωσορίσματος από τους Καλές. Σε παίρνουν στην αγκαλιά τους, ακουμπώντας ελαφρά το στέρνο σου και φέρνοντας το χέρι στο μέρος της καρδιάς, με το συμβολισμό, να νιώσουν το καρδιοχτύπι σου και να το πάρουν να ακουμπιστεί με το δικό τους, προφέροντας συνάμα τον χαιρετισμό «Ισπάτα μπάιαρ» Οι Καλές, φυσικά απομονωμένοι, έχουν αναπτύξει μια οικονομία αυτάρκειας που συνδυάζει τη γεωργία μικρής κλίμακας και την κτηνοτροφία. Ο καταμερισμός υποχρεώσεων ανάμεσα στο αντρόγυνο είναι προδιαγεγραμμένος με πολύ σαφήνεια. Η γυναίκα έχει την ευθύνη του νοικοκυριού, την φροντίδα των παιδιών και τις ελαφριές δουλειές στα χωράφια. Ο άντρας αναλαμβάνει το όργωμα, αλώνισμα και μεταφορά της σοδειάς. Κύρια

όμως ευθύνη του είναι η κτηνοτροφία. Αυστηρά ενδογαμικοί οι Καλές, δείχνουν ανοχή στις προγαμιαίες σχέσεις, όμως η απαγωγή γυναικών είναι σύνθητες φαινόμενο, ο θεσμός του γάμου εύθραυστος και η διεκδίκηση συζύγου γίνεται αφορμή για την εκδήλωση ενδοφυλετικών συγκρούσεων. Οι Καλές παντρεύονται μόνον από έρωτα και μάλιστα σε μικρή ηλικία. Τα αγόρια από 16 χρονών και τα κορίτσια από 14. Το πένθος στους Καλές διαρκεί τρεις ημέρες και υπάρχουν τρεις γυναίκες, εκ των οποίων οι δύο χορεύουν, ενώ η τρίτη βρίσκεται στο νεκροκρέβατο μαζί με το νεκρό και επαναλαμβάνει με θρηνητικό τρόπο την φράση «Ω έγγονε του ΣΙΑΡΑΚΑΤ». Την στιγμή της ταφής ένα χορτάρινο ομοίωμα καίγεται, και μόλις περάσει ένας χρόνος τοποθετείται ένα ξύλινο ομοίωμα στο φέρετρο. Το σώμα του νεκρού τοποθετείται σ' ένα ξύλινο φέρετρο και μεταφέρεται με το σκέπασμα ανοικτό στον Ναό της Εστίας. Για δύο μέρες οι συγγενείς κι οι φίλοι μένουν στο Ναό μαζί με το νεκρό, όπου χορεύουν και τραγουδούν σε χαμηλούς τόνους. Αν υπάρχει βαρύ πένθος, σκοτώνουν ένα κοράκι και το κρεμούν έξω απ' την πόρτα τους. Τα σπίτια των Καλές, που θυμίζουν μακεδονικό χαγιάτι, είναι αμφιθεατρικά χτισμένα στην πλαγιά του βουνού, με πέτρες που συμπλέκονται με χοντρούς κορμούς δέντρων και με συνδετικό υλικό λάσπη από το ποτάμι. Η σκεπή (χωμάτινη) του πρώτου σπιτιού, γίνεται αυτή του δεύτερου, από πάνω κ.ο.κ. Το είδος αυτός αρχιτεκτονικής προτιμάται για οικονομία καλλιεργήσιμης γης, που είναι λιγοστή και δεύτερον για λόγους ετοιμότητας συλλογικής άμυνας. Ο εσωτερικός χώρος αποτελείται από μία αίθουσα, που στο κέντρο υπάρχει η εστία και από πάνω της, στο ύψος της σκεπής, είναι μία τρύπα, για να βγαίνει ο καπνός. Για λόγους προστασίας από το κρύο υπάρχει μόνον ένα παράθυρο. Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι Καλές είναι οι μόνοι στην περιοχή που χρησιμοποιούν καθίσματα, σε αντίθεση με τους Μουσουλμάνους που κάθονται οκλαδόν (σταυροπόδι). Μάλιστα, τα διακοσμούν με σκαλιστά ελληνικά σχέδια, όπως το αστέρι της Βεργίνας, τον Μέανδρο κ.α. Είναι δε όμοια με τα σκαμνιά που βρέθηκαν στις ανασκαφές της Βεργίνας και εκτίθενται στο Μουσείο της Θεσσαλονίκης. Σήμερα, μετά από προσπάθειες μερικών Ελλήνων και την συνδρομή φορέων της ελληνικής πολιτείας, οι Καλές έχουν πλέον και το δικό τους σχολείο, ενώ γίνονται προσπάθειες εκσυγχρονισμού διαφόρων επιπέδων της ζωής τους (διάνοιξη δρόμων, αγροτικά μηχανήματα κλπ.).

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΔΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Όσοι δεν το στείλατε, στείλτε μας το e-mail σας.

Το ξαναγράφουμε, για άλλη μία φορά, και παρακαλούμε όλα τα μέλη μας:

Προκειμένου να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας, **σας παρακαλούμε να στείλετε το e-mail σας στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου, panchalkidikos@gmail.com, προτάσσοντας επίθετο και όνομα.**

ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ Η ΠΟΥΛΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΥΓΕΡΙΝΟ, ΠΟΥ ΤΟΣΟ ΠΟΛΥ ΣΥΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ;

(Ο φετινός πρωινός χειμωνιάτικος ουρανός μοιάζει με εκείνον
που περιγράφεται σε ένα ωραίο γλυκό και ρομαντικό κανταδοτράγουδο)

ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του ΑΠΘ

Ο λόγος που έγραψα την εργασία αυτή είναι διότι, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια, ο φετινός πρωινός χειμωνιάτικος ουρανός μοιάζει με εκείνον που περιγράφεται σε ένα ωραίο γλυκό και ρομαντικό κανταδοτράγουδο της Μεγάλης Παναγίας, που άκουγα στα παιδικά μου χρόνια και που αρχίζει ως εξής:

*Γλυκοχαράζουν τα βουνά κι η Πούλια πάει στη δύση
και τα καημένα τα παιδιά στους δρόμους τυραννιούνται.*

Άστρο της Αυγής γιατί άργησες να βγεις;

*Παν τα πουλάκια στη βοσκή κι οι όμορφες κοιμούνται,
αχ κοιμούνται.*

Έβγα να σε δω να παρηγορηθώ...

Το **Άστρο της Αυγής** είναι ο γνωστός Αυγερινός, δηλαδή το Άστρο της Ημέρας, που προλέγει την ανατολή του Ήλιου και που είναι ο **πλανήτης Αφροδίτη**. Η **Πούλια** ή **Πλειάδες** είναι το γνωστό σμήνος αστεριών το οποίο κάθε χειμώνα δύνει περίπου τις πρωινές ώρες, αλλά δεν τυχαίνει κάθε χειμώνα η Αφροδίτη ως Αυγερινός να ανατέλλει τις πρωινές ώρες, λίγο πριν ανατείλει ο Ήλιος, όπως θα συμβαίνει τη φετινή χρονιά και το οποίο θα εξηγηθεί παρακάτω. Πιο πριν όμως θα αναφερθώ για λίγο σε ένα σχετικό θέμα, που δυστυχώς πάνω του έχει ήδη φυτρώσει για τα καλά το χορτάρι της λησμονιάς.

Στα παιδικά μου χρόνια τη δεκαετία του 50 και του 60 η πηγαία έκφραση των συναισθημάτων της αγάπης των υποψήφιων γαμπρών προς τις επιλογές της καρδιάς τους γίνονταν συνήθως από μέρους τους με τις νυκτερινές καντάδες κατάλληλων ωραιόστιχων και απαλών στη μελωδία ρομαντικών τραγουδιών.

Η γλυκύτητά των τραγουδιών αυτών μας ξυπνούσε όλους μικρούς και μεγάλους από το βαθύ ύπνο μας σαν το δροσερό φύσημα της αύρας του υπαίθριου καλοκαιρινού ξημερώματος, εναρμονισμένο με ένα λεπτό θρόισμα φύλλων συμπλεκόμενο με μακρινό μουσικό άκουσμα κελαρύσματος γάργαρου νερού. Τότε με το μισοάνοιγμα των ματιών μας προσπαθούσαμε να μαντέψουμε την ώρα της νύχτας βαθμολογώντας, μέσα από τα ελεύθερα από παντζούρια παράθυρά μας, την αργυρόλαμψη των άστρων. Την ρομαντική μάλιστα

ατμόσφαιρα, που σκορπούσαν οι μελωδίες των στοχευμένων τραγουδιών μέσα στα στενά σκοτεινά σοκάκια του χωριού, πολλές φορές συμπλήρωναν οι ξαφνικοί ελαφροί θόρυβοι των πτερύγων των πουλιών, που τρομαγμένα άλλαζαν στέγη κάτω από το λιγοστό υπέρυθρο φως της αργυροφώτιστης Σελήνης. Ένα τέτοιο γλυκοτράγουδο είναι και το αναφερόμενο στην αρχή.

Είναι αλήθεια ότι είναι πολλά τα δημοτικά μας τραγούδια που αναφέρονται στην Πούλια* και τον Αυγερινό (με πολύ έντονο το ρομαντικό και το συναισθηματικό στοιχείο) και έτσι είναι πολλοί και οι άνθρωποι που διερωτώνται για τη σχέση ανάμεσα στην Πούλια και τον Αυγερινό.

Μια πρώτη απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι ότι δεν έχουν καμία αστρονομική σχέση μεταξύ τους, διότι η μεν **Πούλια** είναι ένα αστρικό σμήνος στον αστερισμό* του Ταύρου*, σταθερή και ακίνητη στη θέση της, ενώ ο **Αυγερινός** είναι ο πλανήτης Αφροδίτη, και επομένως αλλάζει συνεχώς θέση στην ουράνια σφαίρα.

Η **Αφροδίτη**, το λαμπρότερο ουράνιο σώμα μετά τον Ήλιο και τη Σελήνη, κάποιες περιόδους είναι ορατή στον δυτικό ορίζοντα για τρεις το πολύ ώρες μετά τη δύση του Ήλιου, και τότε λέγεται **Αποσπερίτης**, και άλλες περιόδους στον ανατολικό ορίζοντα για τρεις το πολύ ώρες πριν από την ανατολή του Ήλιου, και τότε λέγεται **Αυγερινός**. Επομένως τον πλανήτη Αφροδίτη, όπως και τον πλανήτη Ερμή δεν μπορούμε ποτέ να τους βλέπουμε καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας, αλλά μόνον χαμηλά στον δυτικό ή χαμηλά στον ανατολικό ορίζοντα, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως για την Αφροδίτη και αυτό οφείλεται στο ότι και οι δύο αυτοί πλανήτες είναι εσωτερικοί πλανήτες, δηλαδή βρίσκονται ανάμεσα στη Γη και στον Ήλιο. Συγκεκριμένα τον Ερμή μπορούμε να τον βλέπουμε για περίπου μόνον λίγο περισσότερο από μια ώρα.

Από την αρχή της φετινής χρονιάς 2023 μέχρι και τον Ιούλιο η Αφροδίτη φαίνονταν στον δυτικό ουρανό ως Αποσπερίτης, τον Αύγουστο δεν φαίνονταν, διότι βρίσκονταν μπροστά από τον Ήλιο και τώρα από τις αρχές Σεπτεμβρίου για όλο το χειμώνα θα την απολαμβάνουμε τις πρωινές ώρες στον ανατολικό ουρανό.

νό ως Αυγερινό. Αυτός είναι και ο λόγος που έγραψα τώρα την εργασία αυτή,

Η Πούλια ή Πλειάδες είναι, όπως αναφέραμε, ένα αστρικό σμήνος, δηλαδή μια φυσική ομάδα μερικών εκατοντάδων αστεριών, από τα οποία, όμως, εμείς βλέπουμε με γυμνό μάτι έξι ή, αν οι συνθήκες είναι πολύ καλές, επτά και μάλιστα σε πυκνή διάταξη (Εικ. 1).

Τα αστέρια αυτά που αποτελούν την Πούλια γεννήθηκαν από το ίδιο νεφέλωμα αερίων και σκόνης, έχουν, επομένως, την ίδια ηλικία (περίπου 50 εκατομμυρίων ετών), την ίδια χημική σύσταση και την ίδια από εμάς απόσταση (370 έτη φωτός). Η Πούλια, επομένως, δεν υπήρχε στον ουρανό την εποχή των δεινοσαύρων, η δε θέση της στον ουρανό για πολλούς αιώνες καθόριζε τις ασχολίες των γεωργών, των κτηνοτρόφων και των ναυτικών, όπως αναφέρει ο Ησίοδος. Έτος φωτός είναι η απόσταση που διανύει το φως σε ένα έτος με την τεράστια ταχύτητα των 300.000 χιλιομέτρων το δευτερόλεπτο. Επομένως το φως έρχεται από τη Σελήνη σε περίπου ένα δευτερόλεπτο και από τον Ήλιο σε περίπου 8 πρώτα λεπτά, ενώ από την Πούλια σε 370 έτη.

Το ερώτημα, όμως, παραμένει σχετικά με την αναφορά που κάνουν τα δημοτικά μας τραγούδια. Η ολοκληρωμένη, τελικά, απάντηση είναι ότι η Πούλια βρίσκεται στον αστερισμό του Ταύρου, επομένως βρίσκεται κοντά στην εκλειπτική*, που είναι περίπου και το επίπεδο περιφοράς της Αφροδίτης γύρω από τον Ήλιο. Συνεπώς, είναι δυνατό σε κάποιες περιπτώσεις η Πούλια και η Αφροδίτη να φανούν κοντά μεταξύ τους στον ουρανό είτε στον δυτικό απογευματινό ουρανό, λίγο μετά τη δύση του Ήλιου (η Αφροδίτη ως Αποσπερίτης), είτε, όπως φαίνεται στην εικόνα 1. στον ανατολικό πρωινό ουρανό, λίγο πριν την ανατολή του Ήλιου (η Αφροδίτη ως Αυγερινός) και να συγκινήσουν, αλλά και να εμπνεύσουν ποιητές και μουσικοσυνθέτες. Ακολουθούν στη συνέχεια μερικές βοηθητικές αστρονομικές γνώσεις, που περιέχονται στο κείμενο.

*Αστερισμός

Από τη Διεθνή Αστρονομική Ένωση όλος ο ουρανός χωρίστηκε σε 88 περιοχές, που λέγονται αστερισμοί. Το σχήμα του κάθε αστερισμού καθορίζεται από τα πιο λαμπρά αστέρια του, τα οποία με λίγη φαντασία, όταν τα ενώσουμε με νοητές γραμμές, δίνουν τις

μορφές ηρώων, ζώων και πραγμάτων, που αναφέρονται κυρίως σε περιστατικά της Ελληνικής Μυθολογίας. Η ονομασία των αστεριών του κάθε αστερισμού δίνεται διεθνώς, ανάλογα με λαμπρότητάς τους, με τα μικρά γράμματα της Ελληνικής Αλφαβήτου. Μερικά όμως πολύ λαμπρά αστέρια έχουν και ιδιαίτερα ονόματα, όπως για παράδειγμα ο λαμπρός αστέρας του αστερισμού του Ταύρου εκτός από α Ταύρου λέγεται και Λαμπαδίας, όπως θα δείτε στη συνέχεια.

* Ταύρος

Ο Ταύρος είναι ένας πολύ μεγάλος αστερισμός με τον πολύ γνωστό Λαμπαδία ως το πιο λαμπρό άστρο του και βρίσκεται πάνω από τον Ωρίωνα. Ο Λαμπαδίας αντιστοιχεί στο μάτι του μυθολογικού Ταύρου, που παριστάνει ο αστερισμός. Είναι γνωστός και για τα αστρικά σμήνη των Πλειάδων (Πούλια) και των Υάδων που περιέχει.

Σύμφωνα με την Ελληνική Μυθολογία ο αστερισμός αυτός παριστάνει τον Λευκό Ταύρο στον οποίο μεταμορφώθηκε ο Δίας και άρπαξε την όμορφη Ευρώπη από τις ακτές της πατρίδας της, της Φοινίκης και τη μετέφερε στην Κρήτη και έτσι η Ήπειρός μας ονομάστηκε Ευρώπη. Στον ουρανό ο Ταύρος αυτός απεικονίζεται να κολυμπάει στα νερά της Μεσογείου και γι' αυτόν το λόγο φαίνεται μόνον το κεφάλι του με τα κέρατα και το μπροστινό μέρος του σώματός του.

* Πούλια (Πλειάδες) και Υάδες

Μέσα στον αστερισμό του Ταύρου υπάρχουν δύο πολύ γνωστά ανοιχτά σμήνη αστεριών, που λέγονται Πλειάδες και Υάδες. Οι Πλειάδες, όπως αναφέραμε προηγουμένως, είναι η πολύ γνωστή σε όλους μας Πούλια και βρίσκεται σε απόσταση 370 ετών φω-

τός. Από τα πολλές εκατοντάδες άστρα της με γυμνά μάτια βλέπουμε μόνον τα επτά λαμπρότερα της, που σύμφωνα με την Ελληνική Μυθολογία είναι κόρες του Άτλαντα και της Πλειόνης.

Όλα τα άστρα της Πούλιας είναι τόσο μικρής ηλικίας, που η Πούλια δεν υπήρχε την εποχή των δεινοσαύρων. Η ανατολή της Πούλιας την ίδια περίπου ώρα με τη δύση του Ήλιου προμηνύει τον ερχομό του χειμωνιάτικου κρύου, ενώ η μεσουράνησή της περίπου τα μεσάνυχτα στα μέσα Νοεμβρίου βοηθάει στον υπολογισμό της χειμωνιάτικης ώρας και γι' αυτό το λόγο λέγεται και χειμωνιάτικος νυχτερινός Ήλιος.

Εικόνα 1. Το αστρικό σμήνος Πούλια κοντά στον Αυγερινό

Οι Υάδες ήταν αδελφές με τις Πλειάδες και βρίσκονται στην περιοχή του λαμπρού Λαμπαδία, χωρίς όμως ο Λαμπαδίας να ανήκει στις Υάδες, διότι αυτός βρίσκεται σε απόσταση από εμάς μόλις 65 ετών φωτός, ενώ οι Υάδες σε διπλάσια περίπου απόσταση. Το όνομά τους προέρχεται από τη λέξη υετός, που σημαίνει δυνατή βροχή, διότι όταν ανατέλλουν μαζί με την Πούλια σχε-

δόν την ίδια ώρα που δύνει ο Ήλιος, τότε περίπου αρχίζει και η περίοδος των βροχών.

*Εκλειπτική

Εκλειπτική είναι το επίπεδο της ουράνιας σφαίρας πάνω στο οποίο περιφέρονται γύρω από τον Ήλιο όλοι οι πλανήτες του Ηλιακού μας Συστήματος, επομένως και η Γη, με φορά από δυσμιάς προς ανατολάς.

Ο ΔΙΑΚΟΝΟΣ π. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΚΩΤΙΝΟΥΔΗΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗΚΕ ΣΕ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ

Μέσα σε κλίμα έκδηλης κατάνυξης και συγκίνησης την Κυριακή 26 Νοεμβρίου 2023 στον ιστορικό Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αγίου Προδρόμου Χαλκιδικής, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος χειροτόνησε Πρεσβύτερο και προεχίρισε σε Αρχιμανδρίτη το εκλεκτό πνευματικό του παιδί και Πρωτοδιάκονό του π. **Νικόδημο Κωτινούδη**.

Της όλης Ακολουθίας του Όρθρου και της πανηγυρικής Θείας Λειτουργίας προέστη ο εκ Πετροκεράσων Θεσσαλονίκης Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ξάνθης και Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, καθότι ο χειροτονούμενος έχει την ίδια γενέτειρα, τα Πετροκέρασα, με τον τετιμημένο Ιεράρχη!

Στην όλη λαμπρή Ευχαριστιακή Σύναξη μετείχαν οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων Αγίου Προδρόμου κ. Στυλιανός Γεωργακούδης, Πετροκεράσων κ. Αθανάσιος Καλαφάτης, η νεοεκλεγείσα Πρόεδρος Αγίου Προδρόμου κα Φανή Αναγνώστου, ο επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης, ο Αντιπρόεδρος του ιδίου Συλλόγου κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου, κ.α.

Προ της Απολύσεως ο σεπτός της Ξάνθης Ποιμάνάρχης χειροθέτησε, με παράκληση του Επισκόπου

κ. Θεοκλήτου, τον νέο Πρεσβύτερο εις Αρχιμανδρίτη.

Και οι δύο Ιεράρχες, αφαιρώντας από το ωμόφορό τους, τους επιστήθιους σταυρούς τους, τους προσέφεραν στον νέο Αρχιμανδρίτη, για να του θυμίζουν ότι στην Εκκλησία τα πάντα είναι μία πνευματική Ακολουθία, μια αλυσίδα πνευματική από τον Πρωτομάρτυρα Χριστό μέχρι και τον εκάστοτε χειροτονούμενο, με την αγιοπνευματική χάρη!

Επίσης επιστήθιο σταυρό του προσέφερε και ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος διά του Αντιπροέδρου του Τριαντάφυλλου Οικονόμου, ως ένδειξη τιμής και εκτίμησης στο πρόσωπό του.

Σημειώνουμε ότι ο π. Νικόδημος πριν την χειροτονία του, βοηθούσε στις εργασίες του Συλλόγου και στην έκδοση του εγκρίτου περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ και θα συνεχίσει να βοηθάει όπως μας δήλωσε, με την ευλογία του Μητροπολίτη Ιερισσού Αγ'Όρους και Αρδαμερίου τον οποίον το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά, καθώς επίσης και τον π. Νικόδημο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εύχεται ο Ιησούς, που σε λίδες μέρες θα γεννηθεί, να οδηγή τα βήματά του, στο δύσκολο έργο του.

Α Ξ Ι Ο Σ

Το Δ.Σ.

«ΕΤΣΙ ΠΟΥ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ ΡΗΜΑΞΕΣ ΕΔΩ,... Σ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΓΗ ΤΗΝ ΧΑΛΑΣΕΣ»

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ,

Ομότιμος Καθηγητής Μηχανικής Τροφίμων Α.Π.Θ.*

Εισαγωγή

Είναι γνωστό και αυτονόητο ότι τα έργα ενός δημιουργού αντικατοπτρίζουν τον εσωτερικό του κόσμο. Οι ελπίδες και οι φόβοι, οι προσδοκίες και οι αγωνίες, οι στόχοι και οι αδυναμίες, οι ηθικές αξίες και η κοσμοθεωρία ενός ποιητή αντικατοπτρίζονται ξεκάθαρα στα ποιήματά του. Με τον πυκνό ποιητικό λόγο και την ιδιοφυΐα του, ο ποιητής μπορεί με λίγους στίχους να αποδώσει γλαφυρά και παραστατικά, αυτά για τα οποία ένας συγγραφέας θα χρειαζόταν ένα πολυσέλιδο δοκίμιο. Επιπλέον, ένα πεζό κείμενο προσφέρει μια μονοδιάστατη ανάγνωση, ενώ ένα ποίημα (ή ένας πίνακας ζωγραφικής) έχει πολλές, διαφορετικές «αναγνώσεις», ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες του κάθε αναγνώστη (ή θεατή). Μια προσεκτική ματιά σε δύο υπέροχα, άκρως διδακτικά ποιήματα του Καβάφη («*Τείχη*» και «*Η Πόλις*»), αποκαλύπτει την αγωνιώδη προσπάθεια του ποιητή να μας μιλήσει για την αξία της πραγματικής ελευθερίας και του ενάρετου τρόπου ζωής, προβάλλοντας ως παράδειγμα προς αποφυγή το προσωπικό του δράμα. Σε συνέχεια της ανάλυσης, που επιχειρήσαμε για τα «*Τείχη*»¹ και με δεδομένη την επικαιρότητα των μηνυμάτων του ποιητή για τη σημερινή κοινωνία (ιδιαίτερα για τους νέους μας), στο κείμενο αυτό επιχειρείται μια προσεκτική ενδοσκοπήση στο ποίημα «*Η Πόλις*».

Η Πόλις

Είπες: «Θα πάγω σ' άλλη γη, θα πάγω σ' άλλη θάλασσα. Μια πόλις άλλη θα βρεθεί καλύτερη από αυτή. Κάθε προσπάθεια μου μια καταδίκη είναι γραφτή· κι είν' η καρδιά μου — σαν νεκρός — θαμμένη. Ο νους μου ως τότε μες στον μαρασμόν αυτόν θα μένει.

Όπου το μάτι μου γυρίσω, όπου κι αν δω ερείπια μαύρα της ζωής μου βλέπω εδώ, που τόσα χρόνια πέρασα και ρήμαξα και χάλασα. Καινούριους τόπους δεν θα βρεις, δεν θά βρεις άλλες θάλασσες.

Η πόλις θα σε ακολουθεί. Στους δρόμους θα γυρνάς τους ίδιους. Και στες γειτονίες τες ίδιες θα γερνάς και μες στα ίδια σπίτια αυτά θ' ασπρίζεις. Πάντα στην πόλι αυτή θα φθάνεις. Για τα αλλού — μη ελπίζεις —

δεν έχει πλοίο για σε, δεν έχει οδό.

Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ,

στην κόχη τούτη την μικρή, σ' όλην την γη την χάλασες.

Κ. Π. Καβάφης (1863 – 1933)

Βιογραφικό σκηνικό

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου το 1863. Ήταν το ένατο παιδί του Πέτρου - Ιωάννη Καβάφη, μεγαλέμπορου βαμβακιού, και της Χαρίκλειας Φωτιάδη, που ανήκε σε Φαναριώτικη οικογένεια μεγαλεμπόρων της Κωνσταντινούπολης.

Οι βιογράφοι του μεγάλου Αλεξανδρινού ποιητή αναφέρουν ότι το ποίημα «*Η Πόλις*» γράφτηκε το 1894, στην ώριμη ηλικία των 31 ετών, όταν είχαν πλέον παγιωθεί ο χαρακτήρας και τα προσωπικά αδιέξοδά του. Στην ίδια θεματική ενότητα της απελπισίας και της απόγνωσης εντάσσονται και τα ποιήματά του «*Τείχη*» (1896), «*Παράθυρα*» (1897), «*Μονοτονία*» (1898).

Ποιητικό αφήγημα

Ο ποιητής περιγράφει πως ζει σε ψυχικό μαρασμό, μέσα στα ερείπια μιας ζωής, που ο ίδιος «*ρήμαξε και χάλασε*». Νιώθει την καρδιά του θαμμένη σαν νεκρή. Θέλει να δραπετεύσει από την κατάσταση αυτή, να πάει σε «*άλλη γη, σε άλλη πόλη, σε άλλη θάλασσα*». Όμως αισθάνεται καταδικασμένος να συνεχίσει να ζει σε αυτή την «*Πόλη*», σε αυτή τη δυσάρεστη κατάσταση, γιατί, σαν να κινείται κυκλικά, όσο κι αν προσπαθεί να διαφύγει, καταλήγει να γυρνά στους ίδιους δρόμους, να φτάνει στην ίδια «*Πόλη*», στην ίδια κατάσταση. Η «*Πόλις*» του, σαν στοιχειωμένη τον ακολουθεί. Συνεχίζοντας απορεί μέχρι τότε θα ζει σε ψυχικό μαρασμό ανάμεσα στα «*μαύρα ερείπια της ζωής του*». Ακολουθεί η δυσάρεστη διαπίστωση ότι δεν έχει ελπίδα διαφυγής από την «*πόλη-φυλακή*» του, γιατί δεν υπάρχει μέσο απόδρασης («*δεν έχει πλοίο, δεν έχει οδό*»), άρα είναι καταδικασμένος να γυρνά και να γερνά στους ίδιους δρόμους, στις ίδιες γειτονίες, στα ίδια σπίτια. Όπου κι αν πάει, η «*Πόλις*» του «*θα τον ακολουθεί*». Και κλείνει με μια δραματική κραυγή απόγνωσης και αυτοκαταδίκης: «*Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ, στην κόχη τούτη την μικρή, σ' όλην την γη την χάλασες*».

Ποιητικοί Αντικατοπτρισμοί

Για να πάρουμε τα μηνύματα, που στέλνει ο ποιητής, θα χρειαστεί να αποκωδικοποιήσουμε μερικές λέξεις - κλειδιά, με σαφώς αλληγορική σημασία.

«*Πόλις*»: Ο τρόπος και η στάση ζωής μας, η κοσμοθεωρία μας, συνιστούν την «*Πόλη*» μας, το «*πολίτευμά*» μας. Με την έννοια αυτή, «*η Πόλις*» του ποιητή **δεν είναι τόπος ζωής**, που μπορείς εύκολα να αλλάξεις. Είναι **τρόπος και στάση ζωής**, που μπορείς μεν να

αλλάξεις, αλλά χρειάζονται προϋποθέσεις. Είναι μια εσωτερική διαδρομή γεμάτη συγκρούσεις και αδιέξοδα, που συχνά οδηγούν σε απόγνωση. Αν δεν προσπαθήσουμε ν' αλλάξουμε τον εαυτό μας, δεν θ' αλλάξει τίποτα γύρω μας, αφού εμείς δίνουμε νόημα και χρώμα στα πράγματα. Η αντίληψη του κάθε τόπου είναι αποτέλεσμα της ψυχικής μας κατάστασης και συνολικά των αντιλήψεών μας για τη ζωή. Ένας τόπος μπορεί να είναι μόνο η αρχή για μια δημιουργική διαδρομή, ένα ταξίδι, που θα απογειώσει το ελεύθερο πνεύμα. Δεν είναι τυχαίο ότι στην ίδια θεματική ενότητα, «η Πόλις» τοποθετείται χρονικά πριν από την «Ιθάκη», που τονίζει την κυρίαρχη αξία του ταξιδιού σε σχέση με τον τελικό προορισμό.

«Δρόμοι, σπίτια, γειτονιές»: Όλα αυτά, που απαρτίζουν μια Πόλη, αντιπροσωπεύουν τις αρχές και τις αξίες, τις επιθυμίες, τα πάθη και τις εξαρτήσεις, τους προσωπικούς στόχους, τις προτεραιότητες και επιδιώξεις, που χαρακτηρίζουν και σηματοδοτούν έναν τρόπο ζωής. Όταν γυρνάς και ασπρίζεις (γερνάς) «στα ίδια σπίτια, στους ίδιους δρόμους, στις ίδιες γειτονιές», τότε έχεις παραιτηθεί από κάθε προσπάθεια αλλαγής όλων αυτών, που συνιστούν τον συγκεκριμένο τρόπο ζωής, παρ' ότι έπαυσε να σε ευχαριστεί και σε καταδυναστεύει.

«Πλοίο, οδός»: Μέσα για να πας σε άλλη «Πόλη», άρα μέσα (αλλαγές), που χρειάζονται για να φτάσεις σε έναν άλλο τρόπο ζωής. Στα μέσα αυτά περιλαμβάνονται η αυτογνωσία, η συναίσθηση της λανθασμένης πορείας, η ελπίδα για κάτι καλύτερο και η αποφασιστικότητα για τον αγώνα εσωτερικής αλλαγής για την κατάρτησή του.

Μηνύματα και επισημάνσεις

Το ταξίδι στην Καβαφική ποίηση έχει πολλές και διαφορετικές διαστάσεις. «Η Πόλις» σηματοδοτεί ένα ανεκπλήρωτο ταξίδι διαφυγής από μια ζοφερή πραγματικότητα, όπου επικρατεί η θλίψη, η απαισιοδοξία και η απόγνωση.

Ο ποιητής υποδύεται κάποιον, ο οποίος έχει οργανώσει τη ζωή του με τρόπο, που δεν τον ικανοποιεί και δεν τον αντιπροσωπεύει. Σταδιακά ταυτίστηκε με τις αδυναμίες του, τις κακές συνήθειές του, τις εγωκεντρικές επιθυμίες και συμπεριφορές του, τις ψυχοσωματικές εξαρτήσεις του, τις λανθασμένες προτεραιότητες του, τους ταπεινούς στόχους του, τα ψυχικά και πνευματικά κενά του. Συνολικά ταυτίστηκε με μια λανθασμένη και **αδιέξοδη στάση ζωής**. Όταν διαπιστώνει το αδιέξοδο της πορείας του, θέλει να αλλάξει και αγωνι-

ωδώς αναζητά τρόπους διαφυγής, που θα τον οδηγήσουν σε μια «καλύτερη Πόλη», σε ένα βελτιωμένο τρόπο ζωής, με νόημα και περιεχόμενο. Διαπιστώνει όμως την αδυναμία αντίδρασης του και νιώθει εγκλωβισμένος σε μια αμείλικτα σκληρή πραγματικότητα. Τα προσωπικά αδιέξοδά του τον κρατούν φυλακισμένο σε μια «Πόλη», που τον καταπιέζει ασφυκτικά.

Τι είναι αυτά, που εμποδίζουν τον «ποιητή» να βγει από το τέλμα της απόγνωσης, που συνδέεται με έναν λανθασμένο τρόπο ζωής, με μια αδιέξοδη πορεία;

Πιθανότατα λείπουν η διάθεση και η δυνατότητα σύγκρουσης με το προσωπικό του κατεστημένο. Αντί για σύγκρουση με τις όποιες αδυναμίες του, είναι παγιδευμένος σε μια συνεχιζόμενη διάθεση «συννομιλίας» μαζί τους, ίσως γιατί οι δυνάμεις της αδράνειας, του βολέματος και της στασιμότητας στο προσωπικό του τέλμα ξεπερνούν κατά πολύ τις ελάχιστες διαθέσιμες δυνάμεις να αγωνιστεί για να επανακτήσει τη χαμένη ελευθερία του. Για αυτή τη χαμένη ελευθερία, ο Καβάφης μας μίλησε δυο χρόνια αργότερα (1896) στα «Τείχη»¹. Στην «Πόλη» αναδεικνύεται η καθοριστική σημασία της εξοικείωσης και του συμβιβασμού με έναν προβληματικό

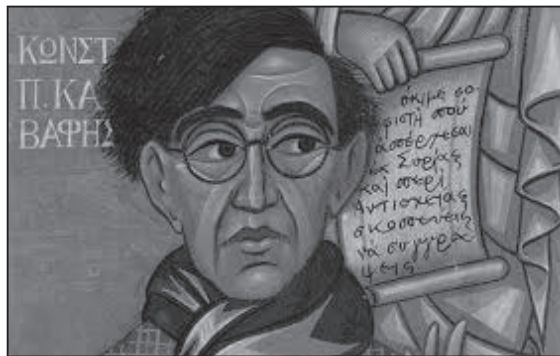
τρόπο ζωής, όπου κάποιος σταδιακά και ανεπαίσθητα συνηθίζει και αποδέχεται να ζει.

Γνωρίζοντας τις αδυναμίες του, ο ποιητής μοιρολατρικά αποδέχεται ότι η κατάστασή του δεν πρόκειται ν' αλλάξει, ότι η ζωή και η καθημερινότητά του θα τον ακολουθεί, όπου κι αν βρεθεί, όπου κι αν πάει.

Ηθικό δίδαγμα

Πώς μπορούμε να αντιδράσουμε, όταν καταλάβουμε ότι η «Πόλις» που «κτίσαμε» δεν είναι αυτή που μας πρέπει, δεν είναι αυτή που μας ικανοποιεί; Με απλά λόγια, τι μπορούμε να κάνουμε όταν αναγνωρίσουμε ότι «πήραμε τη ζωή μας λάθος», ότι έχουμε παγιδευτεί σε μια ψυχοφθόρα και αδιέξοδη πραγματικότητα; Θα συνεχίσουμε να ζούμε με ηττοπάθεια καθηλωμένοι από τα δεσμά των καταστροφικών επιθυμιών και αδυναμιών μας ή θα αγωνιστούμε για να κάνουμε την **προσωπική μας υπέρβαση**, να βρούμε «δρόμους, πλοία και θάλασσες» για να «αλλάξουμε ζωή»;

Η προσωπική μας υπέρβαση προαπαιτεί αυτογνωσία, αυτοσεβασμό, αλλαγή τρόπου σκέψης, προσήλωση σε έναν κεντρικό στόχο, που δεν είναι άλλος από τον πνευματικό μας αναπροσανατολισμό, για κατάρτησή της πραγματικής μας ελευθερίας, όπως αποτυπώθηκε στα «Τείχη»¹. Αν δεν σπάσουμε τα δεσμά των ψυχοσωματικών εξαρτήσεων, που οδηγούν στα προσωπικά μας αδιέξοδα και στον ψυχικό μας θάνατο, δεν

θα μπορέσουμε να απεγκλωβιστούμε από την «Πόλη», που μας δυναστεύει. Η ενάρτη πνευματική ζωή (το «φρόνημα του πνεύματος») είναι ο μοναδικός «δρόμος», που οδηγεί σε απελευθέρωση από τη δυναστεία των παθών, σε αίσθηση πραγματικής ελευθερίας, σε ψυχική ειρήνη και στον οριστικό απεγκλωβισμό από τα ερείπια της «Πόλη» μας. «...Το γαρ φρόνημα της σαρκός, θάνατος, το δε φρόνημα του πνεύματος, ζωή και ειρήνη» (Απ. Παύλου, Ρωμ., 8:6).

Με αυτή την έννοια «Η Πόλις» και τα «Τείχη» είναι δυο κραυγές αγωνίας, που εκπορεύονται από την ίδια γενεσιουργό αιτία, τον εγκλωβισμό σε έναν προβληματικό τρόπο ζωής, όπου χάνεις την πραγματική σου ελευθερία (βλ. τα «Τείχη») και από τον οποίο δεν μπορείς να αποδράσεις (βλ. «Η Πόλις»). Όποιος καταφέρνει να απεγκλωβιστεί από έναν αδιέξοδο τρόπο ζωής, γκρεμίζει τα «Τείχη» των παθών, που τον φυλακίζουν, και κατακτώντας την πραγματική ελευθερία αλλάζει τρόπο ζωής για να ταξιδέψει για μια άλλη «Πόλη», για έναν άλλο τρόπο ζωής με νόημα και ουσία.

Παράλληλα με την προσωπική μας «Πόλη», σε συλλογικό επίπεδο φτιάξαμε και ζούμε στην «Πόλη» του Έθνους μας. Ποια είναι η *αναπόδραστη* «Πόλις» του Έθνους μας; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της σημερινής Ελληνικής Κοινωνίας; Είμαστε ευχαριστημένοι με την Κοινωνία, που διαμορφώσαμε; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της σημερινής Εθνικής μας ταυτότητας; Η Εθνική συνείδησή μας αναπαύεται με τα Εθνικά τεκτονόμενα και με τις εξελίξεις των Εθνικών μας θεμάτων; Μήπως συμβαίνει και σε συλλογικό επίπεδο αυτό, που μας συμβαίνει σε προσωπικό επίπεδο;

Αν και ο μέσος Έλληνας χαρακτηρίζεται από φιλότιμο, πατριωτισμό, προσήλωση στα Ελληνοχριστιανικά ιδεώδη και διάθεση προσφοράς στο συνάνθρωπο και στην πατρίδα, σταδιακά και σχεδόν νομοτελειακά, συγκεκριμένα αρνητικά φαινόμενα αλλοιώνουν επικίνδυνα την Ελληνική Κοινωνία και την Εθνική μας ταυτότητα.

Ένα από τα φαινόμενα αυτά είναι το μεγάλο **έλλειμμα Ελληνοχριστιανικής Παιδείας** στα Σχολεία μας, με συνέπειες το συστηματικό αποπροσανατολισμό των νέων, την ανοχή στην παραχάραξη της Ιστορίας μας, την υποβάθμιση του Εθνικού φρονήματος, την ανοχή στην κακοποίηση της Ελληνικής γλώσσας και τη σταδιακή υποτίμηση/εγκατάλειψη του Ελληνοχριστιανικού μας Πολιτισμού.

Με «*εργαλεία*» ορισμένα **ακατάλληλα** έως **επικίνδυνα** σχολικά εγχειρίδια και με την ανοχή όλων μας (γονιών και εκπαιδευτικών, Πολιτείας και Εκκλησίας) επιχειρείται ο συστηματικός **αφελληνισμός** και αποχριστιανισμός των νέων μας, ενώ ο «*καλός κ' αγαθός πολίτης*», ως στόχος της εκπαίδευσης, έγινε «*όνειρο θερινής νυκτός*». Το έλλειμα ανθρωπιστικής Παιδείας και η άκριτη εισαγωγή της Ευρωπαϊκής και της Αμερικάνι-

κης υποκουλτούρας, που έχουν ως στόχο να ισοπεδώσουν τον άνθρωπο και να τον μετατρέψουν από **πρόσωπο** σε **άτομο**, σε αριθμό, συμβάλουν τα μέγιστα σε κλωνισμό του ιερού θεσμού της Οικογένειας, στη δημιουργία προβληματικών ατόμων και διαλυμένων οικογενειών, όπου κυριαρχούν η ενδοοικογενειακή βία, η σεξουαλική διαστροφή και η πολλαπλή κακοποίηση παιδιών από γονείς ή και παππούδες. Θύματα της διαλυμένης Ελληνικής Οικογένειας τα παιδιά, τα οποία, ζώντας την προσωπική τους κόλαση, ξεσπούν σε παραβατική συμπεριφορά, με αποτέλεσμα τη ραγδαία εξάπλωση της ανήλικης βίας.

Η διάβρωση της ηθικής ταυτότητας της Ελληνικής κοινωνίας φαίνεται περίτρανα στον τρόπο αντιμετώπισης του σεξουαλικού προσανατολισμού. Από την **αυτονόητη αποδοχή** της σεξουαλικής «*διαφορετικότητας*», φτάσαμε στην προβολή της ως **πρότυπο** για **κατάκτηση**, σε **προνόμιο** και **εισιτήριο** σταδιοδρομίας, σε προσόν για το οποίο μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι και να το διαλαλούμε σε «*παρελάσεις υπερηφάνειας*» (pride parades). Δημόσια πρόσωπα (τοπικοί άρχοντες, βουλευτές, κυβερνητικά στελέχη), που συνιστούν πρότυπα για τη νεολαία και την κοινωνία μας, προβάλλουν ανοιχτά τη «*διαφορετικότητά*» τους και μας συστήνουν περήφανα τον (ή την) Σύντροφό τους. Η Ελληνική Βουλή είναι έτοιμη να νομομοποιήσει «*τα Σόδομα και τα Γόμορρα*», με τη θεσμοθέτηση του «*γάμου!*» ομόφυλων ζευγαριών και της υιοθεσίας παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια, για να μπορούν «*επιτέλους*» να δημιουργούνται ομόφυλες οικογένειες(!). Μια βόμβα στα θεμέλια του θεσμού της Ελληνικής Οικογένειας και της Ελληνικής Κοινωνίας. Μια βάνουση προσβολή της προσωπικότητας αθών, ανυπεράσπιστων παιδιών. Και έπεται συνέχεια για τα χειρότερα...

Ένα δεύτερο αρνητικό φαινόμενο είναι η **πληθυσμιακή συρρίκνωση** και η **γήρανση** του Ελληνικού πληθυσμού εξ αιτίας της έντονης **υπογεννητικότητας**. Ο σύγχρονος, απαιτητικός τρόπος ζωής σε ένα περιβάλλον οικονομικής δυσπραγίας και αδιαφορίας όλων των κυβερνήσεων για στήριξη των νέων ζευγαριών, οδηγεί σε τεράστιες δυσκολίες δημιουργίας οικογένειας. Και ενώ η **Ελληνική Οικογένεια τελεί υπό διωγμό**, η χώρα μας δέχεται αυξανόμενα κύματα παράνομων μεταναστών με πολυμελείς, αλλόθρησκες οικογένειες, με αποτέλεσμα μια δραστική **δημογραφική αλλοίωση** και με κίνδυνο μέσα στις επόμενες δεκαετίες να γίνουμε μειοψηφία μέσα στη χώρα μας. Από τη μια μεριά τα νεαρά Ελληνικά ζευγάρια ζουν έναν οικονομικό Γολγοθά, που δεν τα επιτρέπει να τεκνοποιήσουν, από την άλλη οι πολύτεκνες οικογένειες των μεταναστών στηρίζονται με παχυλά επιδόματα και με προκλητικό «*σεβασμό της πολιτισμικής διαφορετικότητάς*» τους σε βάρος των Ελλήνων πολιτών. Αν και φιλοξενούνται στη χώρα μας, δεν είναι υποχρεωμένοι να προσαρμοστούν

στο πρόγραμμα του Ελληνικού Σχολείου (βλ. πρωϊνή προσευχή, έπαρση της σημαίας), ούτε στον Ελληνικό τρόπο ζωής. Εγκαταλείποντας κάθε προσπάθεια προστασίας της Εθνικής μας ταυτότητας, επιλέξαμε να προσαρμοστούμε εμείς στα δικά τους πιστεύω, αντί να ζητήσουμε από αυτούς να προσαρμοστούν στον δικό μας τρόπο ζωής και εκπαίδευσης. Φαντάζει εξωπραγματική για μας η απαίτηση της Αυστραλής π. Πρωθυπουργού Julia Gillard από όλους τους αλλοδαπούς να σεβαστούν τον Αυστραλιανό τρόπο ζωής, αν θέλουν να συνεχίσουν να ζουν στη χώρα της: «...Αφού τελειώσετε με τις διαμαρτυρίες σας και τις γκρίνιες σας για την Σημαία μας, τα Χριστιανικά μας πιστεύω ή τον τρόπο ζωής μας, σας συνιστώ ολόθερμα να εκμεταλλευτείτε μια άλλη μεγάλη Αυστραλιανή ελευθερία: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΦΥΤΕΤΕ».

Ένα τρίτο αρνητικό φαινόμενο είναι η **Εθνική μειοδοσία** των κυβερνώντων στα πλαίσια των επιταγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αντεθνικά στοχευμένων Οδηγιών της, οι οποίες αποσκοπούν στην αποπέδωση πολιτισμών, αρχών και αξιών για να πετύχουν τον απόλυτο έλεγχο **χειραγωγούμενων πολιτών**, με μειωμένο σεβασμό για τα ιερά και όσια του Έθνους μας. Στα Εθνικά θέματα, είμαστε πρόθυμοι να συμβιβαστούμε με Εθνικές εκπτώσεις και παραχωρήσεις, στα πλαίσια μιας «ορθολογικής» διευθέτησης μακροχρόνιων εκκρεμοτήτων έτσι, «για να τελειώνουμε» (βλ. Συμφωνία Πρεσπών, πιθανές παραχωρήσεις στο Αι-

γαίο,...). Στα πλαίσια αυτά δεν σου επιτρέπεται πλέον να αγωνιάς ως **Πατριώτης**, γιατί κινδυνεύεις να θεωρηθείς **Εθνικιστής**.

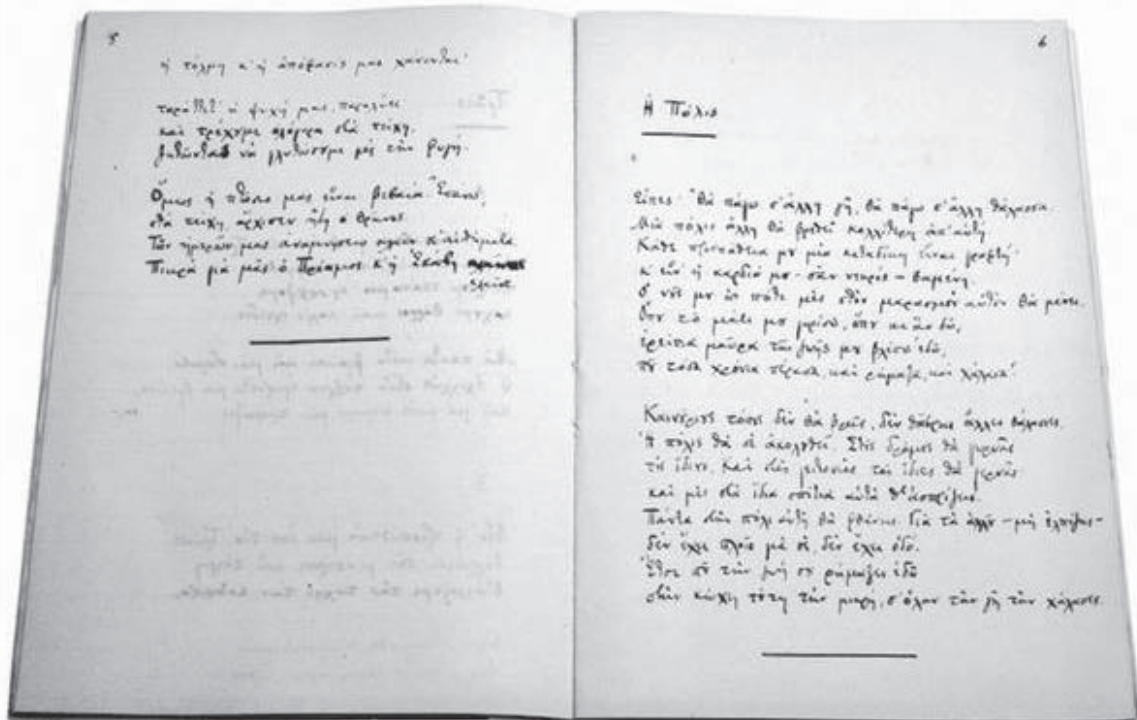
Όλα τα παραπάνω φαινόμενα είναι «πλοία» και «δρόμοι», που μας οδήγησαν και μας οδηγούν σε μια προβληματική Κοινωνία, σε μια έντονα αλλοιωμένη/παραχαραγμένη Εθνική ταυτότητα, σε μια Εθνική «Πόλη» από την οποία οφείλουμε να βρούμε τρόπους και «δρόμους» για να αποδράσουμε. Αυτό μας αφορά όλους, ιδιαίτερα όσους υπηρετούμε το χώρο της Παιδείας, διότι όλα τα «άνθη του κακού» ανθίζουν εκεί, όπου λείπει η ανθρωπιστική, η Χριστοκεντρική Παιδεία.

Επίλογος

Μέσα από δύο αριστουργήματα, τα «Τείχη» και την «Πόλη», ο Καβάφης εμμέσως πλην σαφώς μας μιλάει για την τεράστια σημασία της πραγματικής ελευθερίας και της ενάρετης ζωής. Προβάλλει τα δικά του αδιέξοδα και με πόνο ψυχής φωνάζει και εκλιπαρεί τους νέους: «Προσέξτε, μην κάνετε τα λάθη, που έκανα εγώ. Μην υποδουλοθείτε στα πάθη και στις αδυναμίες σας, γιατί θα χάσετε την ελευθερία σας και θα εγκλωβιστείτε σε μια προβληματική «Πόλη», από την οποία δεν θα μπορείτε να αποδράσετε». Παράλληλα μας καλεί να αγωνιστούμε για να γκρεμίσουμε τα «Τείχη» της «Πόλης», που μας αιχμαλωτίζει και μας πνίγει ως άτομα και ως Έθνος. Θα τον ακούσουμε ή θα επιλέξουμε να ζήσουμε κι εμείς τα αδιέξοδά του;

1. Χαράλαμπου Ν. Λαζαρίδη. 2022. Μάθημα ζωής από...τα «ΤΕΙΧΗ» του Καβάφη. Παγκυβερνητικός Λόγος, Τεύχος 53, Σελ. 17 - 19.

* Διεύθυνση επικοινωνίας (για σχόλια και επισημάνσεις): Lazaride@agro.auth.gr

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος - Ποιητής

Τα βιβλία της Καινής Διαθήκης που περιέχουν τη διδασκαλία του Χριστού και των μαθητών Του συνθέτουν έναν επικοινωνιακό κώδικα ανθρώπινης σοφίας.

Από τις ρήσεις του Ιησού, που αφθονούν, είναι πολλές που πέρασαν με την πάροδο του χρόνου είτε στον προφορικό είτε στο γραπτό λόγο. Ενσωματώθηκαν στη γλώσσα μας και απέκτησαν αποφθεγματικό χαρακτήρα.

Αυτούσιες ή παραλλαγμένες, στην κυριολεξία τους ή με μεταφορική σημασία τις αναφέρουμε συχνά, ότα θέλουμε να τονίσουμε την ορθότητα των λεγομένων μας. Αποτελούν ένα είδος λεκτικής στήριξης προκειμένου να ενισχύσουμε καταφατικά κάποιες εμπειρίες από τη ζωή μας, χωρίς να γνωρίζουμε κάποιες φορές την προέλευσή τους και την ακριβή σημασία τους.

Έχουν καταλήξει να είναι καθοδηγητικές της ζωής μας υποθήκες που με το διδακτικό τους χαρακτήρα, την ισχύ άγραφου νόμου και τη διαχρονική τους αλήθεια σώζονται ως τις μέρες μας. Έτσι και ο λόγος διανθίζεται και συγχρόνως αποδεικνύεται η διαρκής εξελικτική πορεία της γλώσσας μας καθώς ενσωματώνει με αρμονικό τρόπο κάθε νέα γλωσσική παρουσία.

Επιλεκτικά παρατίθενται αυτούσιες κάποιες χαρακτηριστικές φράσεις των ιερών Ευαγγελίων που συχνά ακούγονται και γράφονται στο λόγο μας ως συμπληρωματικές και ενισχυτικές μιας άποψης και συνοδεύονται από την ερμηνευτική τους (όπου χρειάζεται) και μεταφορική τους σημασία.

Αποσυνάγωγος: «Και εκ των αρχόντων πολλοί επίστευσαν εις αυτόν, αλλά διά τους Φαρισαίους ουχ ωμολόγουν, ίνα μη αποσυνάγωγοι γένωνται.» Αποσυνάγωγος ήταν ο διωγμένος από την ιουδαϊκή συναγωγή. Μεταφορικά σήμερα σημαίνει «διωγμένος από κάποιον όμιλο, απόβλητος».

Άρον, Άρον: Η φράση τώρα κατέληξε να είναι επιρρηματική και σημαίνει ότι κάτι έγινε ή ότι θα γίνει πολύ βιαστικά.

Άφες τους νεκρούς θάψαι τους εαυτών νεκρούς: Φράση του Ιησού σε κάποιον από τους μαθητές του που του ζήτησε την άδεια να πάει να θάψει τον πατέρα του και κατόπιν να επανέλθει. Η φράση σημαίνει ότι όποιος έχει ένα ανώτερο ιδανικό πρέπει να απαρνηθεί τα πάντα

και να αφιερωθεί ολόψυχα σε αυτό. Σε μια δεύτερη ανάγνωση εννοούμε επίσης ότι δεν πρέπει να μας απασχολεί ό,τι είναι ξεπερασμένο και νεκρό, δηλ. ιδέες, θεσμοί, αξίες, ιδανικά και οράματα ενός στείρου παρελθόντος. Με λίγα λόγια «να κοιτάμε μπροστά».

Γεννήματα εχιδνών: Έτσι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής και ο Ιησούς αποκαλούν τους Γραμματείς, τους Φαρισαίους και τους Σαδδουκαίους. Η φράση έχει μεταφορική σημασία και σημαίνει τους «πολύ κακούς ανθρώπους, τις οχιές, τα φίδια».

Διέρρηξε τα μιάτια αυτού: Κατά τη δίκη του Ιησού ο αρχιερέας «έσκισε» τα ρούχα του επειδή θεώρησε ότι ο Ιησούς εβλασφήμησε. Η φράση απαντά συχνά και στην Π.Δ. Σήμερα σημαίνει «διαμαρτύρομαι έντονα για μια κατηγορία που μου προσάπτουν».

Ει μη ήλθον και ελάλησα αυτοίς, αμαρτίαν ουκ έχω: Αν δεν είχα έρθει και δεν τους είχα μιλήσει, τότε δεν θα ήταν ένοχοι, δεν θα έφταιγαν αυτοί. Λόγια του

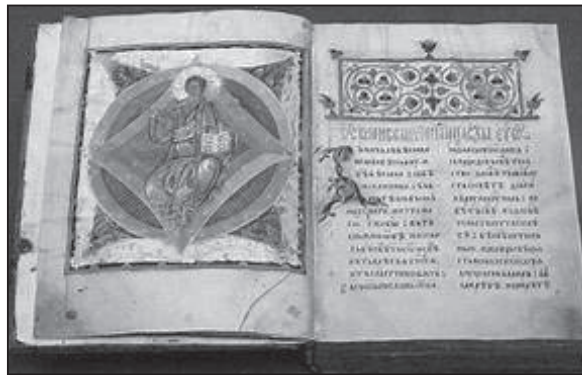
Ιησού προς τους μαθητές του. Η φράση σήμερα αναφέρεται παραλλαγμένη «Είπα και ελάλησα, αμαρτίαν ουκ έχω». Το λέει κάποιος που είπε ό,τι είχε να πει, κι αν η γνώμη του δεν γίνει αποδεκτή, δε θα ευθύνεται αυτός για τα επακόλουθα.

Έσται η εσχάτη πλάνη χείρων της πρώτης: Το τελευταίο σφάλμα θα είναι χειρότερο από το πρώτο. Το είπαν στον Πιλάτο οι αρχιερείς και Φαρισαίοι ζητώντας του να ασφαλίσει τον τάφο του Χριστού, για να μην πάνε τη νύχτα οι μαθητές του και κλέψουν το σώμα του. Λέμε τη φράση εννοώντας ότι το τελευταίο σφάλμα είναι ασυγχώρητο.

Έχε με παρητημένον: Μη με υπολογίζεις, δεν δέχομαι την πρόσκληση. Το λέμε όταν δεν δεχόμαστε κάποια πρόταση που μας γίνεται.

Ίδε ο άνθρωπος: Το είπε ο Πιλάτος στα πλήθη δείχνοντας τον Ιησού με την πορφύρα και τον ακάνθινο στέφανο. Αναφέρουμε τη φράση και για κάποιον, για τον οποίο έγινε πολύς λόγος, είτε καλός είτε κακός.

Κάρφος εν τω οφθαλμώ: Από εδώ προέκυψε η νεοελληνική φράση «καρφί στο μάτι». Ο Ιησούς εννοεί εκείνους που μεγαλοποιούν τα ξένα ελαττώματα και δεν τα συγχωρούν, ενώ τα δικά τους που είναι πολύ σοβαρότερα δεν τα συναισθάνονται. Οι άνθρωποι που δεν

Ιερό Ευαγγέλιο

κάνουν αυτοέλεγχο. Η φράση είναι: «Τί δεν βλέπεις το κάρφος το εν τω οφθαλμῷ του αδερφού σου, την δε εν τω σω οφθαλμόν δοκόν ου κατανοεῖς;»

Μακάριοι οι πτωχοὶ τῷ πνεύματι: Ευτυχισμένοι οι ταπεινόφρονες, οι αγνοὶ ἄνθρωποι, οι απαλλαγμένοι από μικρότητες, που δεν είναι προσκολλημένοι στις ἐπιγείες απολαύσεις. Σήμερα «πτωχὸν τῷ πνεύματι» χαρακτηρίζουμε ειρωνικά τον ἄνθρωπο χαμηλῆς νοημοσύνης, χωρίς πνευματικές ανησυχίες και φιλοδοξίες, που ζει μακάρια στην ασημαντότητά του, τον «αγαθιάρη».

Μη γινώτῃ ἡ ἀριστερὰ σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου: Ο Ιησούς εννοεῖ ὅτι ἡ ελεημοσύνη πρέπει να γίνεται κρυφὰ και ὄχι «προς τὸ θεαθῆναι». Στη νέα γλώσσα λεγεται μεταφορικῶς σε περιπτώσεις ασυνάρτητης συμπεριφοράς («δεν ξέρει τί του γίνεται»).

Μη κρίνετε, ἵνα μη κριθῆτε: Από την ἐπί του ὄρους ομιλία. Μην σχολιάζετε τους ἄλλους, γιατί εἶναι ἐπόμενο να σας σχολιάσουν κι εκείνοι. Κανένας δεν εἶναι τέλειος, ὁ καθένας ἔχει τα ελαττώματά του και τις αδυναμίες του, κι αν εμεῖς δεν τα βλέπουμε, τα βλέπουν ἄλλοι και θα μας ανταποδώσουν την κριτική, αν τους προκαλέσουμε.

Νίπτω τὰς χεῖρας μου: Από τη φράση του Πιλάτου για να δείξει ὅτι εἶναι ἀθῶος για την καταδίκη του Ιησού. Η φράση λέγεται για να δηλώσουμε ὅτι εἴμαστε τελείως ἀνεύθυνοι για μια ἀδικία που πρόκειται να συμβεῖ και γενικά ὅταν διαφωνοῦμε με μια ἀπόφαση, κι ὁμως υποκύπτουμε κάτω από την πίεση των πολλῶν.

Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τον λίθον βαλέτω: Ἐτσι μίλησε ὁ Ιησούς στο εξαγριωμένο πλήθος που ἦταν ἑτοιμο να σκοτώσει με λιθοβολισμό μια γυναίκα ἀμαρτωλή, γιατί παρέβη την ἐντολή του μωσαϊκοῦ νόμου «ου μοιχεύσεις». Αναφέρεται σε περιπτώσεις που ὁ ἄνθρωπος επικρίνουν και ζητούν την ἀυστηρὴ καταδίκη κάποιου που ἔσφαλε σαν αυτοὶ ὁ ἴδιοι να ἦταν ἀνεπίληπτοι. Ἰσχύει γενικῶς για τους ἀμειλικτους επικριτές των ἄλλων που εἶναι συνήθως λίαν ἐπιεικείς προς τον εαυτὸ τους.

Οἱ διυλίζοντες τον κώνωπα, την δε κάμηλον καταπίνοντες: Λόγια ἐπιτιμητικά του Ιησού για τους Γραμματεῖς και Φαρισαίους που ψιλοκοσκινίζουν τα μικρά και ἀσήμαντα και σε αυτά ξαντλούν την ἀυστηρότητά τους, ἐνῶ κάνουν πως δεν βλέπουν τα σοβαρά και

σπουδαία, ὅταν ἔτσι τους συμφέρει.

Ουδείς προφήτης δεκτός ἐστίν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ: Η ἀξία ἐνός σημαντικοῦ ἀνθρώπου σπανιῶς ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τους συντοπίτες του και ἀπὸ τους συγγενεῖς του, ἐπειδὴ στέκουν ἐμπόδια ὁ ἐγωισμὸς και ὁ φθόνος. Συνήθως ἡ ἀναγνώριση ἀκολουθεῖ μετὰ θάνατον.

Πάντα ὅσα ἀν θελήτε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω και ὑμεῖς ποιῆτε αὐτοῖς: Εἶναι ὁ χρυσὸς κανὼνας τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας: Ὅλα ὅσα θέλετε να κάνουν σ' εσάς οἱ ἄνθρωποι, αυτά να κάνετε κι εσεῖς σ' ἐκείνους.

Περὶ πολλά μεριμνάς και τυρβάζῃ: Για πολλά πράγματα φροντίζεις και σκοτίζεσαι. Λόγια του Ιησού στη Μάρθα, την ἀδερφή του Λαζάρου. Λέγεται για ἄνθρωπο πολυάσχολο, που αγωνιά για πολλά πράγματα που δεν αξίζουν.

Συ εἶπας: Ἀπάντηση του Ιησού στον Καϊάφα σε ἐρώτησή του ἀν αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς του Θεοῦ. Το λέμε ὅταν δε δεχόμεστε μια κατηγορία που μας προσάπτουν.

Τὸ ἄλας τῆς γῆς: Ἐτσι χαρακτηρίζει ὁ Ιησούς τους Ἀποστόλους. Λέγεται για ξεχωριστοὺς ἀνθρώπους που με την πλούσια προσωπικότητά τους δίνουν νόημα και ζωὴ στις ζωὴ των ἄλλων.

Τὸ μεν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δε σαρξ ἀσθενής: Το εἶπε ὁ Ιησούς στους μαθητές Του που τους βρήκε να κοιμούνται, ἐνῶ ἐκεῖνος προσευχόταν στον κήπο τῆς Γεσθημανῆς, πριν ἀπὸ τὴ σύλληψή Του. Το νόημα εἶναι ὅτι πολλές φορές ἐνῶ ἐπιθυμοῦμε ολόψυχα να κάνουμε κάτι, οἱ σωματικές μας δυνάμεις μας προδίδουν και δεν μας ἐπιτρέπουν να το πραγματοποιήσουμε.

Ὑμεῖς ὄψεσθε: Εσεῖς θα δείτε. Το εἶπε ὁ Πιλάτος στον ὄχλο μπροστὰ στην ἐπιμονή του ὁποῖο ἀναγκάστηκε να υποχωρήσει και να καταδικάσει τον Ιησού, μολοντὶ βέβαιος για την ἀθωότητά Του. Μεταφορικῶς: «το κρίμα στο λαῖμό σας».

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ: Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς προαναγγέλει τὴν ἀφίξη του Χριστοῦ κηρύσσοντας στην ἐρημο. Η φράση ὑπάρχει και στα τέσσερα Ευαγγέλια. Εμεῖς τὴ χρησιμοποιοῦμε με διαφορετικὴ σημασία. Τὴ λέμε για ἐκείνους που μάταια προσπαθοῦν να ἐπηρεάσουν και τα λόγια τους πέφτουν στο κενό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικοῦ Συλλόγου, ἐκφράζει τις ἀπειρες ευχαριστίες στον ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ ἀναγνωρισμένο καλλιτέχνη, που μεσουρανεῖ για πενήντα και πλέον χρόνια στο καλλιτεχνικό στερέωμα τῆς Ελλάδος και ὄχι μόνο, ἐξαιρετο Χαλκιδικιώτῃ (ἀπὸ τὰ Δουμιά) και ἐπιλεκτο μέλος του Συλλόγου μας (Α.Μ. 1100), που ἀνταποκρινόμενος πρόθυμα σε πρόσκλησή μας, ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα και τραγούδησε ἀφιλοκερδῶς σε μια υπερπλήρη αἴθουσα στη Θεσσαλονίκη στη φθινοπωρινὴ συνεστίαση του Παγχαλκιδικοῦ Συλλόγου. Τα χειροκροτήματα που ἀκολουθοῦσαν κάθε τραγούδι ἦταν πραγματὶ θερμά και δῆλwan αυθόρμητα τα αἰσθήματα των ἀκροατῶν, που για δύο περίπου ὥρες ἀπολάμβαναν τον καλλιτέχνη και σιγοτραγουδοῦσαν μαζί του.

ΜΑΝΩΛΗ, ΚΑΜΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΑΣ Σ' ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

ΤΟ Δ.Σ.

ΣΗΜ. Σχετ. ρεπορτάζ ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση στη σελίδα 54.

50 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ ΤΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΣΣΑ

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΣΜΑΓΑΣ

Δρ. Αρχαιολόγος

Πόσες φορές οι Χαλκιδικιώτες δεν αισθανθήκαμε μια κρυφή περηφάνια διαβάζοντας ονόματα περιοχών του νομού μας να καταγράφονται σε αράδες του πιο πολυτραγουδισμένου ποιητή της Ελλάδας, του Νίκου Καββαδία. Ποιος δεν έχει συγκινηθεί με τους στίχους «Οι κάβες της Γερακινής και το Στρατώνι» (ποίημα Φάτα Μοργκάνα), «Κατέβηκε ο Πολύγυρος και γίνηκε λιμάνι» (ποίημα Πικρία), «θα μείνει ο ναύτης να μετρά το άσπρο χαλίκι» (ο λευκόλιθος της Γερακινής στο ποίημα Αντινομία), καθώς και «Που τ' αγαπούσε ο δόκιμος κι οι δυο Μαρμαρινοί» (με καταγωγή από τον Μαρμαρά στο ποίημα Θεσσαλονίκη). Ελάχιστοι όμως γνωρίζουν ότι 50 χρόνια πριν ο αναπάντεχος έρωτας αποκαλύφθηκε για τον ναυτικό-ποιητή στο πρόσωπο μια Χαλκιδικιώτισσας.

Το 1973 ο Καββαδίας ερωτεύτηκε παράφορα μια φιλόλογο από τον Πολύγυρο. Γνωρίστηκαν στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης όπου είχε οργανωθεί μια παρουσίαση του λογοτεχνικού του έργου. Ο σπουδαίος ποιητής ήταν τότε 63 ετών, ενώ η νεαρή Χαλκιδικιώτισσα μόλις 25. Αυτό το ηλικιακό χάσμα δεν εμπόδισε την ανάπτυξη ενός δυνατού αισθήματος εκατέρωθεν, το οποίο όμως ήταν καταδικασμένο. Την ένταση αυτού του πρωτόγνωρου έρωτα αλλά και το αδιέξοδο της σχέσης αποτύπωσε ο Καββαδίας σε κάποια από τα εμβληματικότερα ποιήματά του, στην τελευταία ποιητική του συλλογή που εκδόθηκε δύο χρόνια μετά την πρώτη συνάντησή τους, οπότε και πέθανε από εγκεφαλικό.

Συγκεκριμένα, στο υπέροχο ποίημα Φάτα Μοργκάνα, το οποίο μάλιστα ρητά αφιερώνει στην Πολυγυρινή μουσα του, ο ποιητής παρομοιάζει τον έρωτα που βιώνει με οφθαλμαπάτη, ένα φαινόμενο που είναι γνωστό με την ονομασία του τίτλου του ποιήματος. Η Φάτα Μοργκάνα, εκτός από τον παραπλανητικό αντικατοπτρισμό, συμβολίζει και τη θρυλική μάγισσα, που έχει τη δύναμη να ξεκόψει τον ναυτικό από την πολυαγαπημένη του θάλασσα. Το ποίημα βέβαια εκτός της ψευδαισθήσης της ευτυχίας που θίγει, βρίθει ερωτικών υπαινιγμών, ακόμα και σαρκικής ηδονής, «Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό στάλα τη στάλα συναγμένο απ' το κορμί σου», «Στρείδι ώκεάνιο άρραβωνίζεται τὸ φῶς. Γεύση ἀπὸ φλοῦδι τοῦ ροδιοῦ, στυφὸ κυδῶνι». Το συγκεκριμένο ποίημα, ως γνωστόν, μελοποιήθηκε αριστοτεχνικά από τη Μαρίζα Κώχ, η οποία επισκεπτόμενη κάποια στιγμή τον Πολύγυρο, είδε μια καδρωμένη φωτογραφία με την ποθητή φιλόλογο και σάστισε με τη μορφολογική ομοιότητα που είχε η ίδια με εκείνη, γεγονός που το θεώρησε ιδιαίτερα μυστηριώδες.

Άλλα τρία ποιήματα που επίσης γράφτηκαν τον τελευταίο χρόνο ζωής του Καββαδία και τα οποία λειτουργούν παράλληλα με τη Φάτα Μοργκάνα είναι η Πικρία, η Αντι-

νομία και η Γυναίκα. Σε αυτά αποκαλύπτεται επίσης η έννοια του φευγαλέου του έρωτα και αποτυπώνεται κυρίως η τραγικότητα του ναυτικού ο οποίος είναι καταδικασμένος να μην γευθεί ποτέ την ερωτική πληρότητα.

Ειδικά στην Πικρία, που γράφτηκε μόλις τρεις μέρες πριν τον θάνατο του ποιητή, παρουσιάζεται το επικίνδυνο και ατελέσφορο του έρωτά του αφού «Κατέβηκε ο Πολύγυρος και γίνηκε λιμάνι. Λιμάνι κατασκότεινο, στενό, χωρίς φανάρια», «για σένα, που σαλπάρισες, γολέτα αρματωμένη». Εύλογα ο ποιητής νιώθει πικρία καθώς «Ο,τι αγαπούσα αρνήθηκα για το πικρό σου αχείλι», «για ένα δυσεύρετο μικρό θαλασσινό κοχύλι» και έτσι έχει χάσει πια τον «μούσουλα» και «την πορεία στο χάρτη». Αντίστοιχα στο ποίημα Αντινομία ο έρωτας αποτελεί «μια πληγή και τρεις κραυγές» και ο ναυτικός μόνος μετά τη μοιραία εγκατάλειψή του από τη «Θαλασσοκόρη του βυθού» θα μείνει «να μετρά το άσπρο χαλίκι». Παρομοίως στο ποίημα Γυναίκα, το θηλυκό έχει διαχρονικά έντονη ερωτική δαμονική διάσταση που λειτουργεί καταστροφικά «Χόρεψε πάνω στο φτερό του καρχαρία», «Γιομάτη φύκια και ροδάνθη, αμφίβια Μοίρα. Καβάλαγες ασέλωτο με δίχως χαλινάρι», «Σαλτάρει ο γλάρος το δελφίνι να στραβώσει».

Η έμπνευση σε όλα αυτά τα ποιήματα έχει σχέση με τα ερωτικά βιώματα του Καββαδία, τόσο στα προηγούμενα χρόνια της ζωής του, κυρίως όμως στα τελευταία δυο που γνώρισε την πικρή όψη της αγάπης με τη μοιραία Χαλκιδικιώτισσα γυναίκα, όπως ο ίδιος αποκαλύπτει σε αφήγησή του στον Μήτσο Κασόλα. Σε άλλο σημείο εξομολογείται μάλιστα για την κοπέλα από τον Πολύγυρο ότι «Της έλεγα, της επέμενα να φύγει, εγώ εξήντα πέντε, εσύ είκοσι πέντε, δεν ταιριάζει, φύγε. Και έφυγε. Και τώρα την παρακαλώ να γυρίσει και δεν γυρίζει».

Ούτε το Ερωτικό Γράμμα που της έγραψε δεν την μετάνεισε. Ο έρωτας μάλιστα για το «Κοριτσάκι» του, έμεινε ανεκπλήρωτος όπως παραδέχεται ο ίδιος «Η λύπη μου ότι δεν κυβέρνησα ούτε στιγμή το καταπληκτικό Θαλασσινό σκαρί, το κορμί σου», «Από δειλία και ατζαμοσύνη σήκωσα το κόκκινο σινιάλο της Ακυβερνησίας». Πιθανώς αυτή η στεριανή γοργόνα και η οδυνηρή έλλειψη προοπτικής μαζί της ήταν ο βασικός λόγος που ο Καββαδίας ξαναμπάρκαρε. Παρά το μάταιο της αγάπης του και το αδιέξοδο της σχέσης όμως, δεν δίστασε να της αφιερώσει γραμμές ύψιστης λογοτεχνικής έκφρασης «Λαμπάδα της πίστης μου. Ανοιχτό σημάδι του έρωτά μου. Όνειρο και τροφή της παραφροσύνης μου. Σε αγκαλιάζω». Έτσι κατέστησε τον Πολυγυρινό έρωτά του αιώνιο σύμβολο και πιστοποίησε την αδιαμφισβήτητη σαγήνη των γυναικών από τη Χαλκιδική και τη γοητεία της Χαλκιδικής γενικότερα.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ, 26/11/2023, (ρεπ. σελ. 54)

Το Δ.Σ. με τον Μανώλη Μητσιά, απονομή τιμητικής πλακέτας

Τμήμα της Χορωδίας του Π.Σ. τραγουδάει με τον Μ. Μητσιά

Μέλη και φίλοι του Π.Σ. σέρνουν τον χορό

Το Μουσικό σχήμα της συνεστίασης

Μερική άποψη της αίθουσας

ΕΚΔΡΟΜΗ ΒΕΛΓΙΟ – ΟΛΛΑΝΔΙΑ 2^ο GROUP (ρεπ. σελ. 52)

Βρυξέλλες. Στο Ατόμιουμ

Βόλνταμ. Σε ανεμόμυλο

Χάγη. Στο Διεθνές Δικαστήριο

Αμβέρσα. Στο Δημαρχείο

Βρυξέλλες. Στο Παλάτι

Στο Ευρωκοινοβούλιο. Τμήμα του GROUP

ΕΚΔΡΟΜΗ ΒΕΛΓΙΟ - ΟΛΛΑΝΔΙΑ 1^ο GROUP (ρεπ. σελ. 52)

Χάγη. Στο Διεθνές Δικαστήριο

Μπρϋζ. Σε πάρκο μετά την κρουαζιέρα

Βρυξέλλες. Στο Ευρωκοινοβούλιο

Τα μέλη του Δ.Σ που συνόδευσαν το 1 group με τις συζύγους και τον κ. Η. Ιορδανίδη, Δ/τη του γραφείου του Αντιπροέδρου της Κομισιόν κ. Σχοινά

Βρυξέλλες. Κήποι κοντά στην κεντρική πλατεία

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ 1^ο GROUP (ρεπ. σελ. 53)

Βουλιάρτες. Στο Κοιμητήριο των πεσόντων Ελλήνων

Κλεισούρα. Στο μνημείο των πεσόντων Ελλήνων μετά την κατάθεση στεφάνου

Στην αίθουσα της Αρχιεπισκοπής με τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

Ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Κοτσάνης προσφωνεί τον Αρχιεπίσκοπο και του προσφέρει τεύχη του Παγχαλκιδικού Λόγου

Αυλώνας. Τμήμα του GROUP

Τίρανα. Μπροστά στην Ορθόδοξη εκκλησία

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ 2^ο GROUP (ρεπ. σελ. 53)

Στην αίθουσα της Αρχιεπισκοπής με τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο κ.κ. Αναστάσιο

Ο Αρχιεπίσκοπος συνομιλεί με τα μέλη του Παγκληδικού

Τίρανα. Εσωτερικό της Ορθόδοξης Εκκλησίας

Παρακολούθηση Θείας Λειτουργίας

Βουθρωτό. Στο Αρχαίο Θέατρο

Βουλιαράτες. Κατάθεση στεφάνου στο Κοιμητήριο των πεσόντων Ελλήνων

ΠΑΡΕΛΑΣΕΙΣ 28ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ (ρεπ. σελ. 43)

Πολύγυρος

Ιερισός

Νέα Μουδανιά

Αρναία

ΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ (ρεπ. σελ. 57)

Δοξολογία στον Ιερό Ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου στην Ιερισσό 12/11/2023

Το μνημείο στην είσοδο της Αρναίας

Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο Μνημείο 1/11/2023

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ Π. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ, 26/11/23 (ρεπ. σελ. 19)

Ο νεοχειροτονηθείς με τους Σεβ. Ιερισσού, Αγ. Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητο και Ξάνθης και Περιθεωρίου κ. Παντελεήμονα

Με τον Επίτιμο Πρόεδρο κ. Μιχαήλ Καρτσιώτη και τον Αντιπρόεδρο του Δ.Σ. κ. Τριαντάφυλλο Οικονόμου

ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ – ΠΟΤΙΔΑΙΑ 14/11/2023 (ρεπ. σελ. 55)

Δοξολογία στον Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου στην Ποτίδαια

Κατάθεση στεφάνου από τον Αντιπρόεδρο του Παγκυπικού κ. Τριαντάφυλλο Οικονόμου

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ (ρεπ. σελ. 38)

Στον Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας στην Τούμπα

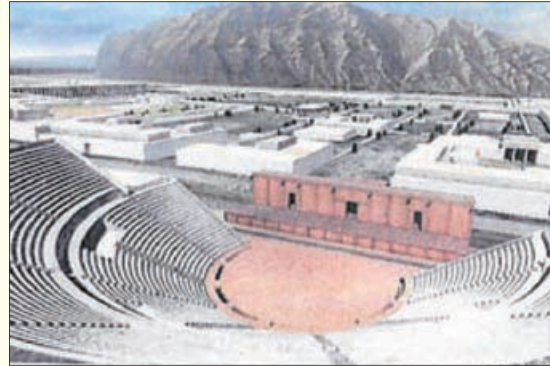
Στο ξενοδοχείο Φιλίππειο

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ (ρεπ. σελ. 15)

Ψηφιδωτό του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Ελληνικό Θέατρο στο Αφγανιστάν δίπλα στα ερείπια Ελληνικής πόλης Αλεξανδρινής περιόδου

Ψηφιδωτό δάπεδο Αλεξανδρινής περιόδου στο Αφγανιστάν

Ερείπια ναου Αλεξανδρινής περιόδου στο Αφγανιστάν

Μνημείο του οικιστή Κινέα (300-250 π. Χ) στην Αι Χανούμ

40 χρόνια ΧΟΡΩΔΙΑ ΑΡΝΑΙΑΣ (ρεπ. σελ. 9)

Η χορωδία Αρναίας με τον μάεστρο Β.Κοκκαλιάρη και τον Δήμαρχο Αριστοτέλη Σ. Βαλιάνο

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΕΝΙΑ ΣΤΡΩΣΙΔΙΑ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ

Τα νιάτα μας και ο αργαλιός, παρέα.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΙΧΑΛΕΟΥ
Μηχ. Περ/ντος ΤΕ/ΕΑΓΜΕ

Ο Ιερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών Παλαιχωρίου εξέδωσε δύο βιβλία:

- 2020 «Καλλιγραφένια Στρωσίδια του Παλαιχωρίου Χαλκιδικής»

Χορηγία: Ελληνικός Χρυσός

- 2023 «Βορειοανατολική Χαλκιδική. Η αέναη τέχνη του ΔΙΑΣΙΔΙΟΥ»

Χορηγία: Περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής

Και στα δύο βιβλία, ο στόχος είναι η ανάδειξη της διαχρονικής υφαντικής δουλειάς των μανάδων μας. Γιατί η τέχνη των καλλιγραφένιων υφαντών του Παλαιχωρίου αποτελεί ιστορική συνέχεια αναμνήσεων και εμπειριών, που αναφέρονται και συνδέονται με την οικιακή οικονομία, που κυριαρχούσε μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 90. Στόχος της εθιμοτυπίας αυτής ήταν να συμβάλλει στην συμπλήρωση νοικοκυριού, μετά από την γαμήλια ένωση νέων ανθρώπων. Ο γαμπρός εξασφάλιζε το οίκημα και η νύφη είχε την υποχρέωση να το νοικοκυρέψει, με στρωσίδια, σκεπάσματα, σεντόνια, τραπεζομάντηλα, που τα έφερνε στο νέο της σπιτικό από την οικογένεια της. Όλα ήταν υφαντά, μάλλινα ή βαμβακερά. Τα μάλλινα χρησιμοποιούνταν για τον βαρύ χειμώνα και τις παγωμένες νύχτες και τα βαμβακερά το καλοκαίρι.

Τις προίκες μας, τις δουλεύαμε τον χειμώνα γιατί το καλοκαίρι ήμασταν στα χωράφια. Χαράματα ξυπνούσαμε και ξεκινούσαμε τον αργαλιό για να μπορέσουμε να τελειώσουμε. Με λάμπες πετρελαίου εργαζόμασταν. Ο ήχος του αργαλιού ακουγόταν απ όλα τα σπίτια της γειτονιάς. Μέσα στα πρωινά σκοτάδια και στην ησυχία του χωριού, μόνο τα «γκαπ-γκούπ» του αργαλιού ακουγόταν. Απέναντι, η θια Μαριγούδα η Τσουλούφινα, ύφαινε γιατί είχε δύο κόρες να προικίσει. Η Αννα Η Μακαβού τρεις προίκες έπρεπε να ετοιμάσει. Σταματούσαμε για μεσημεριανό και μετά, μέχρι σμιούχρια, δουλεύαμε. (Ρίνα)

Όμως πριν ξεκινήσει η ύφανση, ετοιμαζόταν το διασίδι, σε πέντε, κύριες και υποστηρικτικές εργασίες.

Το καλάμισμα/ Η σταύρωση/Το τύλιγμα στο αντι/

Το παραμάτισμα και τέλος, Το στήσιμο στον αργαλιό.

- Καλάμισμα. Το μάζεμα της κλωστής σε καλάμισμα
- Η σταύρωση καθορίζει το φάρδος του διασιδιού, δηλαδή το φάρδος του υφαντού που θα προκύψει όπως επίσης και το μήκος ολοκλήρου του διασιδιού. Μαζί με το παραμάτισμα αποτελούν τις «εξετάσεις», αν θα έχει πετύχει το διασίδι ή αν θα πρέπει να ξαναδιαστεί. Η σταύρωση και το τύλιγμα στο αντι, γίνονταν σε υπαίθριους χώρους. Μια δύσκολη δουλειά που έπρεπε να τελειώσει πριν πιάσει ο καυτός ήλιος.

- Το τύλιγμα στο αντι δίνει την ισιάδα στο στημόνι και πόσο σωστά θα ανοίγει «το στόμα» του διασιδιού. Αν στράβωνε λόγω το ότι, οι φούρκες και η σβάρνα δεν ήταν σταθερά λέγαμε ότι το «Διασίδι βλέπει κατά τ'σμιπιθέρα»

- Το παραμάτισμα συνδέει το στημόνι με τα μ'τάρια, το χτένι, τις πατήτρες δηλ συναρμολογεί όλο το διασίδι με τα εξαρτήματα του αργαλιού. Το παραμάτισμα γίνεται στο σπίτι. Μια επίπονη εργασία που χρειάζεται μια μέρα για να πραγματοποιηθεί αφού έχει προηγηθεί ξεκούραση για να είναι καθαρό το μυαλό της πρωτεργάτισσας.

- Το στήσιμο στον αργαλιό, το τελικό στάδιο για να ξεκινήσει

το υπέροχο ταξίδι της υφαντικής. Γίνεται ο έλεγχος αν όλα είναι σωστά τοποθετημένα και κυρίως να μην μένει ανοιχτή από κλωστή κάποια θύρα από το χτένι. Αν ναι, τότε υπάρχει πρόβλημα και πρέπει με επίπονο τρόπο να διορθωθεί. Αν υπάρχει ικανοποίηση για το αποτέλεσμα, η μαστόρισσα πληρώνεται και εύχεται «Η ώρα η καλή»

Διασίδι λοιπόν, είναι ένα σύνολο αυτοτελών αλλά άρρηκτα συνδεδεμένων εργασιών που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και μετατρέπουν την κλωστή, το στημόνι σε μια περίτεχνη διαδικασία που είναι το θεμέλιο της ύφανσης

Είναι η κυριότερη διαδικασία στην υφαντική τέχνη. Με το διάσιμο, η απλή βαμβακερή κλωστή ή το κουρελόνημα, δηλαδή το στημόνι μετατρέπεται σε θεμέλιο της υφαντικής.

Τα παγώνια

Το στήσιμο του διασιδιού θέλει γνώση και προσήλωση. Για αυτό ήταν μια συντεχνία άτυπη, ο αριθμός των γυναικών που γνώριζαν την τεχνική και πληρωνόταν για την δουλειά τους. Η μαστόρισσα που γνώριζε όλη την δουλειά έπρεπε να είναι συγκεντρωμένη στην δουλειά της και οι ελάχιστες γυναίκες της οικογένειας που βοηθούσαν ήταν οι υφάντρες.

Το καλάμισμα του στημονιού γινόταν πριν μέρες στο σπίτι. Η σταύρωση και το τύλιγμα στο αντι γινόταν έξω στα αλώνια. Όλες οι καλύβες μας, είχαν αλώνια για να στοιβάσουμε τα καλαμπόκια, για να ξεφλουδίζουμε και να λιχνίζουμε τα ξερά φασόλια, γενικά ήταν χώρος για τις γεωργικές δουλειές. Καθαρός. Σε πολλά αλώνια είχε μόνιμες τλύχτρες (οι φούρκες που στηριζόταν το αντι) για να το χρησιμοποιούν οι γυναίκες γιατί τα διασίδα πήγαιναν/έρνταν. Πολλές οι προίκες που ετοιμαζόταν.

Και ήταν μεγάλη η σιιέρα. Απο την προηγούμενη μέρα, το γλύφαμε το αλώνι. Το στημόνι έπρεπε να παραμένει καθαρό. Το άσπρο και το μπορντώ. Το μπορντώ στημόνι ήταν για τα καλλιγραφένια που τα υφαίναμε με κάνουρες. Χειροποίητες μάλλινες κλωστές. Το λευκό στημόνι ήταν για τα μπαμπακερά και το προσέχαμε σαν τα μάτια μας. Ήταν άλλο πράγμα. (Μαρία)

Διασίδι λέμε, όλη την διαδικασία αλλά το ρήμα διάζουμε το χρησιμοποιούμε μόνο για την σταύρωση και το τύλιγμα στο αντι. Για το παραμάτισμα λέμε παραματίζουμε.

Κάθε σπίτι προετοιμαζόταν για τις προίκες των κοριτσιών της οικογένειας. Η μάνα αποφάσιζε με τι θα προικίσει τη θυγατέρα της και πόσα χρήματα χρειαζόταν για να υφάνει την προίκα.

Από την τότε ζωή των παιδικών μου χρόνων, θυμάμαι την αγωνία των γονιών για το μεγάλωμα των παιδιών, που εστιαζόταν κυρίως σε δύο ενότητες. Στο να υπάρχει γη, για να μπορεί να καλυφθεί η τροφή της οικογένειας και η αγωνία της μητέρας, για το πώς θα ετοιμάσει τις προίκες των κοριτσιών της γιατί και λεφτά χρειαζόταν και πολλή δουλειά. (Ρίνα)

Μετά την δεκαετία του 50 - τότε προστέθηκαν τα χαλιά στο χωριό - γνώριζε η μάνα τι προίκα θα ετοιμάσει. Αν θα υφανθούν κιλίμια για τα κρεβάτια, μπάντες για τον τοίχο και πόσα χαλιά, διαδρόμους και πατάκια θα φτιάξει. Είχε καταλήξει στα σχέδια που η κόρη θα έπαιρνε στο νέο της σπίτι όταν με το καλό θα παντρευόταν. Η πρώτη διαδικασία ήταν να μετρήσει τις κλωστές του στημονιού για το σχέδιο που είχαν διαλέξει για

να ετοιμάσει το φάρδος του διασιδιού. Όπως επίσης να ετοιμάσει τις μάλλινες κλωστές με την ονομασία «κάνουρες»

Το διασίδι και οι κάνουρες έφτιαξαν τα Καλλιγραφένια Στρωσίδια του Παλαιοχωρίου

Για τα καλλιγραφένια όλη μέρα μετρούσαμε στον αργαλειό για να μην κάνουμε λάθος. Το λάθος έπρεπε να ξηλωθεί γιατί το σχέδιο έχανε την αρμονία του. Μοναχική δουλειά τα καλλιγραφένια. Αν κάτι σου ξέφευγε στο μέτρημα, όλη η δουλειά πήγανε στράφι. Η «ντουλαπιά» η βασική μονάδα μέτρησης για τα καλλιγραφένια ήταν συγκεκριμένη και σχημάτιζε το σχέδιο της τριανταφυλλιάς. Αν έπαιρνες λάθος κλωστές στημονιού ή στα χρώματα, χαλούσες την ισορροπία του σχεδίου. Μπορούσες να προσθέσεις κάποιο σχέδιο ν' αλλάξεις χρώμα όμως συνεχώς μετρούσες. Όλα, ήταν αριθμητική. (Χαϊδώ)

Τα υφαντά με κάνουρες χωρίζονται σε 2 μεγάλες κατηγορίες

- Σαϊτένια. Καθημερινά υφαντά που τα σχέδια τους είναι απλές χρωματικές γραμμές που δημιουργούνται από τις κάνουρες που περνούν με σαϊτες στον αργαλειό και ονομάζονται «μάνες»

- Καλλιγραφένια.

Επίσημα υφαντά που

στρωνόταν σε ιδιαίτερες στιγμές της οικογένειας ή των τοπικών ή εθνικών γιορτών. Και αυτά παλι χωρίζονται με βάση τα σχέδια.

Α) Σε γεωμετρικά που δεν επιτρέπουν ούτε καν χρωματικές παρεμβάσεις από την υφάντρα

Β) Σε τριανταφυλλίες. Με πολύπλοκα και σύνθετα μοτίβα από τριανταφυλλίες Σχέδια που επέτρεπαν τις υφάντρες να εκφραστούν μέσα από την υφαντική τέχνη. Έχει διαπιστωθεί, ότι οι υφάντρες δεν ακολουθούσαν κατά γράμμα το σχέδιο στην εκτέλεση και αποτύπωσή του, αλλά ούτε τηρούσαν τους συνδυασμούς των χρωμάτων από το υφαντό που δανειζόταν για να το αντιγράψουν. Στο τελικό αποτέλεσμα, σημαντικό ρόλο είχε και έχει, η προσωπική αισθητική και τα αρχέτυπα που κάθε υφάντρα φέρει το υποσυνείδητο της.

Τα υφαντά του Παλαιοχωρίου Χαλκιδικής ανήκουν στην γενική κατηγορία μάλλινα κιλίμια. Η τεχνική των κιλιμιών θεωρείται μια απλή μορφή ύφανσης και η επινόηση της προηγείται της ταπητουργικής. Χαρακτηριστικό της τεχνικής ύφανσης των κιλιμιών είναι ότι, μολονότι υφαίνονται στον αργαλειό, δε δουλεύονται με κόμπους και η επιφάνεια τους παραμένει λεία, δίχως να σχηματίζει πέλος. Ως απλούστερη μορφή τέχνης, το κιλίμι, εξέφραζε τα αυθεντικά ιδεώδη των απλών ανθρώπων.

Το Λιοντάρι

Η κατηγοριοποίηση των κιλιμιών στην τοπική κοινωνία του Παλαιοχωρίου διαφοροποιείται σε σχέση με την γενικότερα επικρατούσα αντίληψη. **Κιλίμια** ονομαζόταν ότι χρησιμοποιούνταν για τα κρεβάτια, ότι έμπαινε στον τοίχο λέγονται **Μπάντες** ενώ ότι στρώνονταν στο πάτωμα, ανήκε στην κατηγορία **Χαλιά**. Σήμερα, όλα αυτά που στρώνονται στο πάτωμα, στα κρεβάτια ή στους τοίχους, ονομάζονται «**Καλλιγραφένια Στρωσίδια Παλαιοχωρίου**».

*ὡς ἔφατ', Ἀργεῖη δ' Ἑλένη δμῶϊσι κέλευσεν/δέμνι'
ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα καλὰ/
πορφύρε' ἐμβαλέειν στορέσαι*

*Εἶπε, κι εὐτὺς ἡ Ελένη ἡ ἀργίτισσα στο σκεπαστὸ
προστάζει/να στήσουν δυο κλινάρια οἱ δούλες της, καὶ
πορφυρά νὰ βάλουν/πανέμορφα στρωσίδια...*

Με την χρήση τους υπηρετούν ανάγκες της καθημερινότητας, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν μέσα από την τεχνοτροπία και τα υπέροχα χρώματα τους, την πολιτιστική φυσιογνωμία της περιοχής. Το θεματικό αντικείμενο που μελετήσαμε είναι τα λουλούδια, με τον γενικό τίτλο «**Τριανταφυλλίες**», επειδή τα τριαντάφυλλα είναι αυτά που κυριαρχούν στο μοτίβο.

Τὰ χαλιά μου ὅλα εἶναι «Τριανταφυλλένια» Μου ἄρεσαν πάρα πολὺ τὰ λουλούδια στὰ υφαντά. Με τὰ καλλιγραφένια «ντύναμε» τὸ σπίτι. Ομορφαίναμε τὰ δωμάτια. Ἐνα ντιβάνι εἴχαμε, ἕνα τραπέζι καὶ καρέκλες. Ὅταν στρώναμε τὰ χαλιά μας, κρεμούσαμε τὴν μπάντα στὸν τοῖχο, τὸ σπίτι ηρεμοῦσε καὶ ζεσταίνονταν. (Χαῖδω)

Οι χρήσεις της γης και τα μοτίβα της φύσης έδωσαν την έμπνευση και το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα. Οι αγριοτριανταφυλλίες υπήρχαν και υπάρχουν σε όλους τους φράχτες των χωραφιών. Οι κήποι ήταν και είναι πάντα ανθισμένοι με τριαντάφυλλα, αφού οι κλιματολογικές συνθήκες τους επιτρέπουν να επιβιώνουν στους δύσκολους χειμώνες του Παλαιοχωρίου.

«Ὅλα τὰ στρωσίδια εἶναι με τριαντάφυλλα που μαΐζαν δηλαδή, ὅπως εἶναι ανθισμένα τὸ Μαῖο.» (Ευδοκία)

Η τεχνική ύφανσης των κιλιμιών και των χαλιών παραμένει η ίδια, μόνο που τα κιλίμια προηγούνται χρονικά των χαλιών. Κιλίμια βρίσκουμε από το τέλος του 19 αιώνα, ενώ τα χαλιά, εμφανίζονται στην οικιακή οικονομία του Παλαιοχωρίου μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Τα **Κιλίμια** του Παλαιοχωρίου χωρίζονται στα μικρά και στα μεγάλα. Με τα μικρά τύλιγαν τα μωρά παιδιά, όταν έβγαιναν από το σπίτι για να πάνε στην εκκλησία ή

στα πανηγύρια, ενώ τα μεγάλα χρησιμοποιούνταν στα κρεβάτια κατά τη διάρκεια των γιορτών. Το χαρακτηριστικό των κιλιμιών είναι τα κεφαλάρια με σχέδια, που πάνω-κάτω επαναλαμβάνονται.

Τα κιλίμια που έχουν υφανθεί στις αρχές του 20 αιώνα και παλαιότερα έχουν μεγαλύτερες λεπτομέρειες γιατί είναι φτιαγμένα με πυκνότερα χτένια. Το κάθε φύλλο έχει μέγεθος 60-65 cm. Το ίδιο σχέδιο υφασμένο σε διαφορετική χρονική στιγμή παρουσιάζει διαφορετικό αποτέλεσμα σε χρώματα, όσο και στην απεικόνιση. Τα χρονολογικά νεότερα εμφανίζουν πιο αδρά μοτίβα. Τα σχέδια των κιλιμιών που έχουν διασωθεί και από τα οποία αντλούμε πληροφορίες είναι της δεκαετίας του 1920. Παρουσιάζουν ένα κεντρικό κλαδί ανθισμένης τριανταφυλλιάς, καθώς και τριανταφυλλένια μπουμπούκια. Στο πάνω και κάτω μέρος έχει κεφαλάρια, με μεμονωμένα περίτεχνα τριαντάφυλλα, με φαρδιά μπορντούρα, διακοσμημένη επίσης με τριαντάφυλλα και φυλλωσιές. Από την δεκαετία του 1930 έχει διασωθεί μόνο ένα κιλίμι. Η μορφολογία και το περιεχόμενο του σχεδίου είναι απλή, με επαναλαμβανόμενο μοτίβο, ένα κλαδί τριανταφυλλιάς σε κίτρινο φόντο, με διπλή κα-

Ο χορός των Μουσών

μπυλοειδή μπορντούρα από μικρά τριαντάφυλλα, σε άσπρο χρώμα και εξωτερική μπορντούρα, με σκούρο λιλιά χρώμα και απλά λουλουδάκια. Το φόντο του κιλιμιού, έδινε και την ονομασία του. Το κίτρινο κιλίμι, το άσπρο κιλίμι, το κόκκινο κιλίμι.

Μόνο το σχέδιο «Μόρκου» που χρονολογείται από το τέλος του 19 αιώνα, προσεγγίζεται σχεδιαστικά με διαφορετικό τρόπο. Αν και το όνομα του, προέρχεται πάλι από το κεντρικό χρώμα του φόντου. Μόρκο σημαίνει χρώμα βυσσινί σύμφωνα με τις μαρτυρίες των μεγαλύτερης ηλικίας γυναικών. Έχει σαν κεντρικό θέμα επαναλαμβανόμενα τριαντάφυλλα σε φόντο βυσσινί και δύο καμπυλοειδείς μπορντούρες, που πλαισιώνονται από μικρότερα τριαντάφυλλα.

Τὸ μόρκου ἢ τὰ μόρκα ἢ τὰ κόκκινα λουλούδια (τριαντάφυλλα) εἰδικότερα μέσα σε γλάστρες με χερούλια αποτελοῦν γνωστὸ θέμα τοῦ επαναλαμβανόμενου «ανθίνου μοτίβου» τῆς γλάστρας στὴ νυφικὴ φορεσιά(ποδόγυρος) τῆς Σκοπέλου... (Ε. Καραμανές)

Όλα σχεδόν τα κιλίμια έχουν την χρονολογία ύφανσης, όπως επίσης, και το όνομα της υφάντρας με το αρχικό γράμμα του ονόματος της, όπως και το αρχικό γράμμα του ονόματος του πατέρα της. Ο τρόπος υπογραφής είναι ο ίδιος σε όλα τα υφαντά. Το επώνυμο της

υφάντρας άλλαξε καθώς παντρευόταν γι' αυτό και δεν το χρησιμοποιούσαν, επιλέγοντας έτσι, τα αρχικά των ονομάτων τους, που παρέμεναν τα ίδια. Ξαναβρίσκουμε κιλίμια που έχουν παραχθεί στην δεκαετία του 70 και μετέπειτα με τα ίδια αλλά και νέα σχέδια. Το σχέδιο «Τα παγώνια» που το βρίσκουμε σαν κιλίμι στο τέλος του 18ο αιώνα με μάνες και κεφαλάρια, ο Νίκος Βλάχος το μετέτρεψε σε νέο σχέδιο. Μεγάλωσε τα παγώνια όπως επίσης και την μπορντούρα και έφτιαξε ένα νέο σχέδιο με τον ίδιο τίτλο. «Τα παγώνια» με διαφορετικές διαστάσεις.

Τα Χαλιά εμφανίζονται στις προίκες των κοριτσιών, την δεκαετία του 50 όταν πλέον τα σπίτια μας αλλάζουν. Βγαίνουν τα ζώα από το κάτω πάτωμα, τ' αχουρ', και τα σανίδια του σπιτιού τρίβονται και πλένονται με συρμάτινη βούρτσα και βάζονται με όχρα ή με αντιπυρίνη. Μια καλύτερη οικονομική κατάσταση επικρατεί σε όλη την χώρα που επηρεάζει και τις μικρές κοινωνίες.

Είναι δίφυλλα, τρίφυλλα, τετράφυλλα. Το κάθε φύλλο έχει φάρδος 90cm. Το μήκος είναι συνάρτηση των φύλλων που αποτελούν το χαλί. Δεν έχουν εντυπωσιακές μπορντούρες παρά ένα απλό γεωμετρικό σχήμα. Τα επαναλαμβανόμενα ανθικά μοτίβα των τριανταφυλλιών είναι σχεδόν τα ίδια. Τα χρώματα τους είναι διακύμανση της κόκκινης παλέτας. Η διαφορά τους βρίσκεται στην πυκνότητα των λουλουδιών και στο αν έχουν συμπεριλάβει στα σχέδια και διαφορετικά άνθη, τα ισσούδια, που τα χρωματίζουν με όλες τις αποχρώσεις του μπλέ. Η στρώση, δηλαδή το φόντο του χαλιού, είναι μπεζ, καφέ, μαύρο, μπλέ σκούρο και σακς. Εκτός από τα καλλιγραφένια χαλιά με τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα με τριαντάφυλλα, έχουμε, το σχέδιο Στεφάνι και το σχέδιο Γωνίες.

Δυστυχώς δεν έχουμε παλαιότερα δείγματα της μα-

κρόχρονης παράδοσης και της εξέλιξης των καλλιγραφένιων στρωσιδίων, διότι δεν έχουν διασωθεί, είτε λόγω της φθοράς που υπέστησαν κατά την χρήση τους, είτε λόγω των κλιματολογικών συνθηκών της περιοχής. Νεότερες μαρτυρίες, αναφέρονται σε γεγονότα του 20αίωνα, όπου τα Καλλιγραφένια στρωσίδια μας, έγιναν αντικείμενα συναλλαγής. Πχ κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου, στην μεγάλη πείνα, όπου για να επιβιώσουν οι οικογένειες πούλησαν ό,τι σπουδαίο καλλιγραφένιο κιλίμι είχε η οικογένεια.

Η προίκα της μάνας μου αποτελούνταν από δύο κιλίμια κίτρινα, με πυκνά τριαντάφυλλα και άλλα λουλούδια. Τα πούλησε στην μεγάλη πείνα του Β' Παγκοσμίου πολέμου, στην μεγάλη πείνα, όπου για να επιβιώσουν οι οικογένειες πούλησαν ό,τι σπουδαίο καλλιγραφένιο κιλίμι είχε η οικογένεια. (Πελαγία)

Ευτυχώς, η μεγάλη συλλογή που υπάρχει στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Παλαιοχωρίου από δωρεές συγχωριανών, όπως και οι μεμονωμένες ιδιωτικές συλλογές, μας δίνουν την δυνατότητα να μελετήσουμε την νεότερη υφαντική της περιοχής.

Τα Καλλιγραφένια Στρωσίδια του Παλαιοχωρίου είναι ένα διαχρονικά καταξιωμένο έργο τέχνης στη συνείδηση όλων των κατοίκων. Διατηρούν την αίγλη τους, και έχουν χαρακτηριστεί και καταχωρηθεί σαν αντικείμενα προσωπικής ιδιοκτησίας, καλλιτεχνικής έμπνευσης και αισθητικής παρουσίας.

Σήμερα δεν τα πολυστρώνουμε αλλά όταν τα στρώνουν τα κορίτσια μου στα σπίτια τους και τα βλέπω, νοιώθω χαρούμενη και περήφανη. (Θωμάη)

Σ.Σ. Σε παρένθεση ονόματα γυναικών του Παλαιοχωρίου που έδωσαν στοιχεία για το άρθρο.

ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Με ξεχωριστή επιτυχία τμήμα του χορευτικού μας συγκροτήματος πραγματοποίησε 2 εμφανίσεις, τον μήνα Δεκέμβριο, με τον νέο του δάσκαλο κ. Ιωάννη Ζέτα.

Στις 4/12 το πρωί, μετά το τέλος της Θ. Λειτουργίας, στο προαύλιο του Ιερού Ναού Αγ. Βαρβάρας στην Τούμπα, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που οργανώνει κάθε χρόνο ο Ιερός Ναός την παραμονή και ανήμερα της εορτής της μεγαλομάρτυρας Βαρβάρας.

Στις 9/12 το απόγευμα στο ξενοδοχείο Φιλίππειο στην εκδήλωση που οργάνωσε ο Ιεραποστολικός Σύλλογος "ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑ", με την συμμετοχή και άλλων Πολιτιστικών Συλλόγων της Θεσσαλονίκης. Από την εκδήλωση αυτή τα έσοδα θα διατεθούν για ενίσχυση του τεράστιου Ιεραποστολικού έργου που γίνεται στην Μπουκόμπα της Τανζανίας. Σημειώνουμε ότι στην Μπουκόμπα επίσκοπος είναι ο π. Χρυσόστομος Μαιδώνης.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού ευχαριστεί θερμά και συγχαίρει τα μέλη του χορευτικού και τον δάσκαλο που έλαβαν μέρος στις παραπάνω εκδηλώσεις. (φωτ. σελ. 33)

ΓΙΑΤΙ ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΞΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Φιλολόγος - Θεολόγος

Η ελληνική γλώσσα είναι, σύμφωνα με την άποψη ειδικών επιστημόνων, μια από τις αρχαιότερες και πιο πλούσιες γλώσσες του κόσμου, απ' την οποία πολλές ευρωπαϊκές κυρίως χώρες έχουν δανειστεί ελληνικές λέξεις σε διάφορους τομείς και ιδιαίτερα σε επιστήμες, όπως η ιατρική, η φιλοσοφία και άλλες.

Εν τούτοις τα τελευταία ιδίως χρόνια πολλοί νεοέλληνες χρησιμοποιούν στον καθημερινό τους λόγο ξένες λέξεις και εκφράσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε κάποιος ο οποίος γνωρίζει την αξία και τις ιδιότητες της ελληνικής γλώσσας, αλλά και την ίδια τη γλώσσα καλά, να αναρωτιέται πως μπορεί να γίνεται κάτι τέτοιο. Πώς μπορεί δηλαδή να συνδυαστεί αυτή η ανάμειξη της γλώσσας μας, η οποία βασίζεται σε συγκεκριμένους και από χιλιετίες καθιερωμένους κανόνες γραμματικής και συντακτικού, με ξένες λέξεις, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις δεν μπορούν να ανταποκριθούν σ' αυτούς τους κανόνες, έτσι ώστε να αποδοθεί, ακριβώς όπως πρέπει, το πλήρες και ουσιαστικό νόημα μιας πρότασης.

Η χρήση ξένων λέξεων στον προφορικό και γραπτό λόγο αυξάνεται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια και κάνει ιδιαίτερη εντύπωση, όταν χρησιμοποιείται συστηματικά στα ΜΜΕ και ιδίως στα τηλεοπτικά κανάλια, αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου παρουσιαστές, καλεσμένοι, αλλά και χρήστες των τελευταίων χρησιμοποιούν ξένες λέξεις, ιδίως αγγλικές, ενώ για όλες αυτές ή σχεδόν για όλες αυτές υπάρχουν οι αντίστοιχες ελληνικές. Θα μπορούσαν ίσως να εξαιρεθούν, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες, κάποιοι όροι της τεχνολογίας, οι οποίοι είναι πολύ πιο γνωστοί σε κάποια ξένη γλώσσα και οι νέοι είναι περισσότερο εξοικειωμένοι μ' αυτούς, οι οποίοι αφορούν το διαδίκτυο, τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα κ.α.

Ακόμη το συναντάμε αυτό και σε διάφορες εκπομπές, οι οποίες αντί να χρησιμοποιούν ελληνικές λέξεις και προτάσεις χρησιμοποιούν ξενόγλωσσους τίτλους, και είναι πάρα πολλές αυτές και χρόνο με το χρόνο γίνονται όλο και περισσότερες. Είναι πολύ γνωστές οι πιο πολλές απ' αυτές τις εκπομπές, που έχουν δηλ. ξενόγλωσσους τίτλους, τους οποίους ιδίως οι πιο ηλικιωμένοι ίσως δε γνωρίζουν τί σημαίνουν, αλλά τους ξέρουν απ' έξω και κάνουν λόγο γι' αυτούς σε σχετικές συζητήσεις με γνωστούς και φίλους τους. Αναφέρω ενδεικτικά ορισμένες μόνο τέτοιες εκπομπές, χωρίς να σημαίνει αυτό ότι θέλω να κάνω κάποιου είδους διαφήμιση: The Voice of Greece, | Master chef, | Fame story, |

Deal, | Happy day, | Just the two of us, | The 2night show, | ERT news.

Ίσως βέβαια για κάποιους από τους παραπάνω ξενόγλωσσους τίτλους εκπομπών, όπως και για άλλους να υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους γίνεται κάτι τέτοιο, δεν παύει όμως αυτό να οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα. Δηλαδή όσο περνούν τα χρόνια όλο και περισσότεροι ξενόγλωσσοι τίτλοι, είτε πρόκειται για λέξεις είτε για προτάσεις να εκτοπίζουν αντίστοιχους ελληνικούς. Αυτό όμως, όπως και να το δει κανείς, έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της γλώσσας μας, για την οποία, πρέπει να είμαστε υπερήφανοι για τον πλούτο της, την κυριολεξία της, τη σοφία της, τη διαχρονικότητά της, αλλά και άλλες αρετές που δεν έχουν οι περισσότερες ξένες γλώσσες.

Για τη χρήση ξένων λεξεων από πολλούς ίσως έχει επικρατήσει η αντίληψη, πως αν τις χρησιμοποιεί κάποιος, μπορεί να προκαλέσει καλύτερη εντύπωση, αφού πιθανόν γνωρίζει κάποια ξένη γλώσσα και ο λόγος του να γίνει πιο πειστικός. Ποιος άλλος λαός, του οποίου η γλώσσα αναγνωρίζεται από εγνωσμένης αξίας Έλληνες και ιδίως ξένους γλωσσολόγους και άλλους επιστήμονες ως η βάση πολλών επιστημών από τα αρχαία χρόνια και η οποία διδάσκεται σε σχολεία και πανεπιστήμια του εξωτερικού, προσπαθεί να υποβαθμίσει και ίσως στο απώτερο μέλλον να εξαφανίσει το γλωσσικό πλούτο του.

Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό ακριβώς που κάνουν πολλοί νεοέλληνες, καθώς ζούμε βέβαια στην εποχή της παγκοσμιοποίησης απ' την οποία επηρεαζόμαστε όλοι, άλλοι λιγότερο και άλλοι περισσότερο, παραθέτω στη συνέχεια ορισμένα μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα ξένων λέξεων οι οποίες χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό και έχουν πάρει τη θέση αντίστοιχων ελληνικών που δε χρησιμοποιούνται σχεδόν καθόλου και έχουν εκτοπίσει οι ξένες αυτές λέξεις την αντίστοιχη ελληνική.:

Μίτιγκ αντί συνάντηση, | τιμ αντί ομάδα, | ντιζάιν αντί σχέδιο, | ίματζ αντί εικόνα, | σαμποτάζ αντί δολιοφθορά, | κουλ αντί ψύχραιμος, | πρότζεκτ αντί σχέδιο, | πρεστίτζ αντί κύρος, | γκλάμουρ αντί αίγλη-λάμψη, | καριέρα αντί σταδιοδρομία, | σνομπάρω αντί υποτιμώ-περιφρονώ, | ρισκάρω αντί διακινδυνεύω, | τάιμιγκ αντί συγχρονισμός, | μοντάρω αντί συναρμολογώ.

Αυτές και πολλές άλλες υπέροχες ελληνικές λέξεις μένουν σε κάποιο γλωσσικό "συρτάρι", γιατί ξεχάσαμε και πολλοί δεν έχουν μάθει ποτέ με ποιον τρόπο και σε ποιες περιπτώσεις πρέπει να τις χρησιμοποιούμε, ώστε

να αποδώσουμε τα νοήματα των λόγων μας στον καλύτερο δυνατό βαθμό, μιλώντας την πλούσια γλώσσα μας.

Υπάρχουν και πάρα πολλά άλλα παραδείγματα, όπως τα παραπάνω, όπου τή θέση ελληνικών λέξεων σε μια πρόταση έχουν πάρει αντίστοιχες ξένες λέξεις. Μπορώ να αναφέρω λοιπόν, για ακόμη καλύτερη κατανόηση, μερικά παραδείγματα, που ακούμε πολύ συχνά, και όπου σε μια πρόταση μαζί με τις ελληνικές λέξεις υπάρχει και κάποια ξένη.: "Είναι πολύ κουλ αυτός." Πολύ ωραίο ντζάιν." Αυτό είναι ένα πολύ καλό πρότζεκτ". Δε θέλω να το ρισκάρω άλλο." Ήταν σίγουρα σαμποτάζ αυτό που έγινε." Έχω μίτιγκ μετά από λίγο."

Αυτό θα σου ανεβάσει το πρεστίτζ." Θα το μοντάρω και θα στο δώσω." Αυτό που πας να κάνεις έχει μεγάλο ρίσκο." Έχω πολύ ωραίο τιμ." Θα το τσεκάρω και θα σου πω." Μην τον σνομπάρεις, είναι πολύ καλός."

Για να χρησιμοποιούμε τα ελληνικά όσο γίνεται πιο σωστά είναι βέβαια και θέμα καλύτερης εκμάθησης της γλώσσας μας, στην οποία το ελληνικό κράτος με το αντίστοιχο υπουργείο παιδείας, αλλά και τα εκπαιδευτήρια όλων των βαθμίδων, θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα, ώστε το αποτέλεσμα να είναι πιο ικανοποιητικό, γιατί πρόκειται για έναν από τους βασικότερους πυλώνες της ύπαρξής ως έθνους. Ας το έχουμε λοιπόν υπ' όψη μας αυτό. ----

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Αγαπητοί αναγνώστες του περιοδικού μας «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ»

Ο Παγχάλκιδικός Σύλλογος χωρίς διακοπή εδώ και 14 χρόνια, από το 2009, εκδίδει και αποστέλλει δωρεάν το περιοδικό του σε όλα τα μέλη του, σε φορείς (Σχολεία, Δημόσιες Υπηρεσίες, Εκκλησίες, Ιερές μονές του Αγίου Όρους κ.α.), και σε διάφορα άτομα με καταγωγή από τη Χαλκιδική ή Όχι, οι οποίοι κατοικούν σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Η αντιμετώπιση του οικονομικού κόστους αυτής της επιτυχούς έκδοσης και αποστολής του περιοδικού μας συντελείται χάρη σε δύο παράγοντες:

α) Στην οικονομική αντιμετώπιση της έκδοσης του περιοδικού, η οποία καλύπτεται σταθερά εδώ και 14 χρόνια από την ύπαρξη χορηγών, που αναφέρονται τακτικά σε κάθε τεύχος και,

β) Στην επιτυχή κεντρική συμφωνία με τα ΕΛΤΑ, η οποία είχε χαμηλό κόστος αποστολής ανά περιοδικό μέσω των υποκαταστημάτων του.

Το τελευταίο διάστημα, λόγω αναδιοργάνωσης των ΕΛΤΑ, το ΔΣ του συλλόγου αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα στην αποστολή του περιοδικού, τα οποία συνοψίζονται στα εξής:

- Επιστροφή από τα ΕΛΤΑ αρκετών περιοδικών, για τα οποία δεν υπάρχει συγκεκριμένη διεύθυνση παρά μόνο Ταχυδρομικός Κώδικας (Τ.Κ.), κυρίως από χωριά της Χαλκιδικής

- Επιστροφή με την ένδειξη «ΑΓΝΩΣΤΟΣ», ενώ γνωρίζουμε, ειδικά στα μέλη μας, ότι υπάρχουν στις πόλεις και στα χωριά της Χαλκιδικής και είναι γνωστά άτομα.

- Μη διανομή του περιοδικού στους αποδέκτες, αλλά εγκατάλειψη του σε συγκεκριμένους χώρους από τα ΕΛΤΑ, με συνέπεια να χάνεται και να έχουμε παράπονα από τα μέλη μας ότι δεν λαμβάνουν το περιοδικό.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων, το ΔΣ του συλλόγου πήρε τις παρακάτω αποφάσεις τις οποίες και θα εφαρμόσει από το επόμενο τεύχος 58ο μηνών Ιανουαρίου Φεβρουαρίου Μαρτίου 2024.

Αρχικά θα διερευνήσει τη δυνατότητα αποστολής του περιοδικού μέσω υπηρεσίας COURIER, η οποία προφανώς θα διογκώσει το κόστος, αλλά θα είναι ασφαλής. Γι' αυτό το λόγο το μέτρο αυτό θα συνοδευτεί και από την υλοποίηση των παρακάτω αποφάσεων του ΔΣ.

Για τα μέλη του: Όσα μέλη εξακολουθούν να θέλουν να παίρνουν

το περιοδικό θα πρέπει να προβούν στις παρακάτω ενέργειες.

- Εξόφληση της συνδρομής τους, τουλάχιστον τα τελευταία 4 χρόνια. Στο αυτοκόλλητο με το όνομα της αποστολής του περιοδικού αναγράφεται το έτος μέχρι και το οποίο έχει πληρώσει κάθε μέλος την συνδρομή του. Στο περιοδικό, αλλά και στο Site του συλλόγου αναγράφεται ο τραπεζικός λογαριασμός που πρέπει να κατατεθούν τα χρήματα. Διευκρινίζεται ότι η συνδρομή είναι 15 € ανά έτος. Ύστερα από απόφαση διακανονισμού του Δ.Σ., με την καταβολή 30 Ευρώ καλύπτονται οι οφειλές όλων των προηγούμενων ετών.

- Τα μέλη που δεν λαμβάνουν κανονικά κάθε τρίμηνο το περιοδικό ή έχουν αλλάξει διεύθυνση να στείλουν την καινούργια διεύθυνση η να επικοινωνήσουν με κάποιο μέλος του Δ.Σ.

- Εάν κάποια μέλη επιθυμούν την αποστολή του περιοδικού στο προσωπικό τους e-mail, σε μορφή αρχείου PDF και όχι σε έντυπη μορφή, παρακαλούμε να μας το δηλώσετε, αποστέλλοντάς μας σχετικό e-mail.

- Το ΔΣ από το επόμενο τεύχος θα διαγράψει από την αποστολή του περιοδικού, όσα μέλη οφείλουν συνδρομές περισσότερα από 4 χρόνια. Επίσης θα περιορίσει την αποστολή σε ένα τεύχος, εάν υπάρχουν εγγεγραμμένα στο Σύλλογο δύο μέλη της οικογένειας που διαμένουν στην ίδια Διεύθυνση.

Για τα μη μέλη του: Επικαιροποίηση της λίστας αποδεκτών. Τα μέλη του ΔΣ, θα προσπαθήσουν να έρθουν σε επικοινωνία με τους αποδέκτες του περιοδικού. Θα ήταν μεγάλη ευκολία για μας, αν όσοι εξακολουθείτε να ενδιαφέρεστε για την αποστολή του περιοδικού να έλθετε σ' επαφή με τον Πρόεδρο του συλλόγου, για την επικαιροποίηση των στοιχείων σας. Επίσης εάν κάποια μη μέλη επιθυμούν την αποστολή του περιοδικού στο προσωπικό τους e-mail, σε μορφή αρχείου PDF και όχι σε έντυπη μορφή, θα παρακαλούσαμε να μας το δηλώσετε αποστέλλοντάς μας σχετικό e-mail.

Για τους φορείς: Επικαιροποίηση της λίστας αποδεκτών. Τα μέλη του ΔΣ, θα προσπαθήσουν να έρθουν σε επικοινωνία με τους φορείς-αποδέκτες του περιοδικού, με στόχο την προσωποποίηση του αποδέκτη με e-mail, ώστε η αποστολή του περιοδικού να γίνεται στο εξής με e-mail, σε μορφή αρχείου PDF και όχι σε έντυπη μορφή, το οποίο θα μοιράζει ο αποδέκτης στους ενδιαφερόμενους του φορέα.

Το Δ.Σ.

ΟΙ ΓΡΥΠΑΡΗΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑ «ΤΣΟΥΡΜΑ»

Νικήτη, δεκαετία του '50.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΦΙΛ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

ΞΕΚΙΝΟΥΝ απ' τα άγρια χαράματα, θαμπά, πολύ πριν κι ο ήλιος φανεί αργοπορημένος, πίσω από τις ντούμπες που τον εμποδίζουν, πριν ακόμα και τα οικοδομήματα γύρω με τον Βαγγέλ'(ι) και τον «Κ' στοδουλάκ'(ι) αρχίσουν να συγκεντρώνονται «στ' Κούρα τα τσάμια».

Οι περισσότεροι έχουν τα σπίτια τους στο πάνω χωριό, ψηλά, δίπλα στην εκκλησία, στον Άγιο Νικήτα μας, και στον Τζιρώνη και τον Κότσ'κα.

Παίρνουν τον κεντρικό δρόμο, τον κεντρικό λάκκο καλύτερα να λες, κι ένας-ένας, δυο-δυο, παρέες - παρέες, μαζί με τα τσούρμα τους, κατηφορίζουν για την Παραλία. Αναγκαστικά θα περάσουν από τη γειτονιά μας, από το σπίτι μας, στα Καψαλαίκα.

Τους έχουμε στήσει εκεί καρτέρι, ο παππούς μου ο γέρο-Αγγελάκης κι εγώ, ο περίεργος μαθητάκος.

Οι περισσότεροι περνούν πεζοί, οι γεροντότεροι καβάλα στα λιπόσαρκα γαϊδουράκια τους.

Ο **Ιωάννης Κολοβρέχτης** (1887-1971), ο Τσεμελής, πρόσφυγας από τον Τσεσμέ, την Ελληνικότατη Κρήνη. Ο γέρο - Κολοβρέχτης, παραγκώμι, που του έμεινε για επίθετο, με τους δυο γιούς του, τον Μήτσιο και τον Αλέκο.

Οι Καρανικολαίοι, ο **Δημήτριος Β. Καρανικόλας** (1893-1963) και ο **Νικόλαος Β. Καρανικόλας**, (1899-1970), αδέρφια, αλλά δυο φαμίλιες, δυο Γρύποι, δυο τσούρμα ξεχωριστά. Ο Μήτσιος, ο μεγάλος, με τους τρεις γιούς του. Τον Βασίλη, τον Βαρσάμη και τον Πέτρο.

Ο Βασίλης, λίγο αργότερα, θα πάρει τη σκυτάλη απ' τον πατέρα του, τον Μήτσιο, θα κάνει δική του, ξεχωριστή σταδιοδρομία ως Γρυπάρης και επαγγελματίας ψαράς. Βοηθός του για αρκετά χρόνια και ο γιός του ο Ιωακείμ (Μάκης), βαθύς γνώστης των μυστικών της αλιευτικής. Ο Μάκης δεν ακολούθησε την πλούσια οικογενειακή των Καραν' (ι)κολοίων αλιευτική παράδοση. Σπούδασε Τεχνολόγος Γεωπονίας και έμεινε έξω από τις θάλασσες. Αργότερα επέστρεψε «στα νερά του» και ανέλαβε υπηρεσία στο λιμάνι μας.

Ο Νικόλας με τους τρεις γιούς του. Ο Βασίλης και ο

Θανάσης, οι μεγαλύτεροι, από κοντά, βοηθούν τον πατέρα τους τον Νικόλα, μέχρι που ξενιτεύονται ακολουθώντας τον μικρότερό τους Τάκη, που προηγήθηκε, στην Αυστραλία..

Οι Σμαραγδαίοι, ξαδέλφια, δυο τράτες, δυο τσούρμα χωριστά. Αυτοί είναι νεότεροι, παλικάρια, είναι κάπως πιο σύγχρονοι, ας πούμε.

Ο ένας, ο «Κόκκας» (Ιωακείμ Ι. Σμαραγδής), που αντικατέστησε τον πατέρα του, τον μπάρμπα- Γιάννη τον «Ζέρ-

βα», πιο προσιτός, κάνει και σ' εμάς τους μικρούς τα χατίρια, μας δίνει και ψαρούδια να χαρούμε. Κι ο άλλος ο ξάδελφος, ο «Λίπας» (Γεώργιος Αθ. Σμαραγδής), που συνεχίζει στη θέση του πατέρα του, του μπάρμπα-Θανάση, καλός, δε λέω, μα λιγάκι αυστηρός. Στη συνέχεια και ο γιός του Γιώργη, ο Χρίστος (Τάκης), μπήκε για τα καλά στη θάλασσα, πλάι στον πατέρα του, όσο το επέτρεπαν οι σπουδές του και αργότερα η εκπαιδευτική του σταδι-

οδρομία ως καθηγητού των μαθηματικών.

Τους ακολουθούμε κι εμείς. Ο γέρο - Αγγελάκης, σινάφι τους κι αυτός, είχε προπολεμικά ένα γρυπάκι, γνωρίζει πολύ καλά τη δουλειά. Με το σπαστό σουγιαδάκι, που κουβαλάει πάντα στο ζωνάρι του και με την, περίτεχνα, από τον ίδιο φτιαγμένη, από ξύλο κουμαριάς σαίτα, μπαλώνει... «την τράτα μας την κουρελού...», έτσι χωρίς αμοιβή, σ' όποια απ' τις κομπανίες καταλήξουμε.

Τα τσούρμα, με έφηβους, μεσόκοπους, ακόμα και παππούδες στη σύνθεσή τους, με τις «τσιακσίρες» και τα «μπενεβρέκια» τους, ενισχυμένα και με τις φαμίλιες των Γρυπάρηδων, ποικιλόμορφες και πολύβουες παρέες.

Τακτικό μέλος τους και ο μπάρμπας μου ο Μήτσιος, αδελφός της μάνας μου, παρέα με τον γαϊδαράκο του, έχοντας πάντα στα σκαρβέλια κρεμασμένο το απαραίτητο ραδιοφωνάκι, το TOSHIBA και στον ντουρβά πάντα, δυο εφημερίδες διπλωμένες, την «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» και τον «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΡΡΑ». Ο μπάρμπας μου ο Μήτσιος, που γνωρίζει και γράμματα και που κάνει πάντα αυτός την διαίρεση στην μοιρασιά της ψαριάς.

1η Σεπτεμβρίου, Αγιασμός, έναρξη αλιευτικής περιόδου

- Ο Μητσαάς να κάνει την διαίεση, προστάζει ο Μήτσιο ο Αρχιγρυπάρης, που δεν μπορεί να πει καλά το ρο. Έχει κι αυτός το ίδιο πρόβλημα με τον ρήτορα τον αρχαίο...

Όταν, καμιά φορά, από κακή συνεννόηση ή από κάποια έκτακτη απουσία, το τσούρμα έχει μονό αριθμό μελών, φωνάζουν κι από εμάς τους μικρούς, τους θεατές, τον μεγαλύτερο, να γίνει ο αριθμός ζυγός, να ξεζυγιάσει το τράβηγμα, μην πηγαίνει ο «σάκος» μονόμπαντα.

- Έλα ιδώ, ρε, κι πιάσι του «ζαρμπούν'(ι)»

Μπαίνει ο μικρός από τη μεριά που είναι οι λιγότεροι, βάζει το φαρδύ ζαρμπούνι στη μικρή, ισχνή του πλάτη, στριφογυρίζει στον αέρα την άκρη του με τον φελλό ή το πτίκ'(ι), την τυλίγει επιδέξια στο ένα από τα δυο παράλληλα τεντωμένα σχοινιά της τράτας, που τραβάει η ομάδα του, σφίγγει καλά, την ασφαλίσει, ακολουθεί κι αυτός τα ρυθμικά εε οπ, εε οπ, πλαγίως και όπισθεν, βήματα των άλλων, κάνουν κι από την άλλη μεριά λίγο «κράττει», ξεζυγιάζει το τράβηγμα και ο σάκος παίρνει τη σωστή του θέση.

Μέχρι να βγει ο σάκος, τα προγνωστικά παίρνουν και δίνουν.

- Δεν τα βλέπου καλά τα πράγματα, δεν έχουμε καλά σ'μάδια, πουλύ ησυχία έχουμε, γκρινιάζουν οι απαισιόδοξοι.

- Καλά πάμι, πιδιά, «βίρα», σιγά - σιγά, τα σ'μάδια είναι καλά, έχουμε, έχουμε, φωνάζει ο Αρχιγρυπάρης ο Νικόλας.

Όταν ο σάκος πλησιάζει λίγα μέτρα από την ακτή κι ακούς τον Μήτσιο να φωνάζει δυνατά «λέβα, λέβα, λέβα...», η αγωνία και η περιέργεια κτυπούν στο κόκκινο. Οι μικροί πρώτοι, με τα κοντοπαντέλινα και οι μεγάλοι, με ανασηκωμένα τα μπατζάκια τους, ορμούν στη θάλασσα, μέχρι τα γόνατα και προσπαθούν να μαντέψουν... «πόσα ψάρια έπιασε ο σάκος...».

Κι όταν, επιτέλους, ο σάκος ακουμπά στην ακρογιαλιά, εκεί όπου τα μικρά κύματα γλύφουν ασταμάτητα την αμμουδιά, αφήνοντας σ' αυτήν τα καγκελυτά σημάδια τους και στην ατμόσφαιρα αυτήν την ψιθυριστή, αρμονική μελωδία, τον φλοίσβο και οι νέοι άντρες, τα παλικάρια, αρπάζουν τη «φελλομάνα» κι ανασηκώνουν στα χέρια τους τον σάκο, τότε ακούς άλλοτε τον Νικόλα να φωνάζει «Καλά πήγαμι, πιδιά», κι άλλοτε τον Μήτσιο «δεν πειιάζ'(ι), πιδιά, στ'ν άλλ'(ι) τ'ν καλάθα»... Και πάλι από την αρχή.

Καλάθες, λέμε εμείς, οι Νικητιανοί, τις καλάδες, αντικαθιστώντας το δέλτα με το θήτα. «Καλάδες είναι ομαλά τμήματα του βυθού, όπου σύρεται η τράτα», που κατά κανόνα σ' εμάς εδώ και μεγάλα είναι και καταλήγουν σε αμμουδερές ακρογιαλιές.

Εκινούν από πολύ πρωί, από τα χαράματα, με τα καϊκια τους, τις τράτες τους. Ο Κολοβρέχτης με το «Άγιος Νικόλαος», ο Μήτσιο με το «Ηλίας» και αργότερα με το «Άγιος Στυλιανός», ο Νικόλας με το «Άγιος Νικήτας», στην

συνέχεια με την «ΝΕΑ ΤΥΧΗ» και αργότερα με την «Παναγία Κονίστρα», ο Κόκκας, στην αρχή με το «Άγιος Νικήτας», στη συνέχεια με το «Άγιος Γεώργιος» και αργότερα με το «Παναγία Κονίστρα». Ο Λίπας, με το «Άγιος Γεώργιος», στη συνέχεια με το «Άγιος Νικήτας» και τον μπουγιαντέ «Άγιος Θεόδωρος», αργότερα το «Άγιος Ιωάννης» και τέλος με το νέο «Άγιος Γεώργιος». Ο Βασίλης με το «Άγιος Γεώργιος», στη συνέχεια με το «Άγιος Δημήτριος» και τέλος με το «Άγιος Νικήτας».

Κάνουν την πρώτη καλάδα, το «χαρομέρι» (με το χάραμα της μέρας, πάντα στην αμμουδερή ακρογιαλιά, δίπλα στο νησάκι, το Καστρί) κι ύστερα καλάρουν αδιάκοπα. Ξενοτάφια, Τριπόταμος, Βασιλάκος, Κοσμάς, Ελιά, Κάτσαρης, Γιούφτος, Σπαθιές, Καλόγρια, Στρυμπόλιθος, Κωβιού, Χωματόστρατα, Αι- Πάννης, Καστρί, Γωνιά, Μπαγιάντρα, Μαντρί, Λιβάδι, Κατσιμέρος, Κοντοβολή (στου Παναγιώτη το καλύβι), Παπά Πηγάδι, Συκιές, Καραβασίλας, Κασταμονίτ' Ροδιά, Φυργάνι, Σύνορο, Παλιομάνα, με τη σειρά όλες τις...καλάθες.

Τα τσούρμα ακολουθούν κι αυτά τα συναισθήματα του γέρο - Κολοβρέχτη, του Μήτσιο, του Νικόλα, του Κόκκα, του Λίπα, του Βασίλη και το απόγευμα παίρνουν όλοι κατάκο-

Η τράτα

ποι τον δρόμο του γυρισμού.

Οι Γρυπάρηδες, οι καπετάνιοι και οι γιοι τους οι ναύτες, «από μέσα», από την θάλασσα, με τα μικρά καϊκια, τους Γρύπους, και οι άλλοι τα τσούρμα «απ' έξω», από την ακροθαλασσιά, πεζοί, - βοηθούν όμως κι αυτοί τραβώντας με το «γιουντέκι» (γερό σχοινί δεμένο στο πλάι, στο δεύτερο σκαρμό του μικρού καϊκιού) -, κατευθύνονται για την αποβάθρα, την Σκάλα, αφήνοντας πίσω στοίβες τα μικρά ψαράκια, τις κουτσουμουρίτσες κυρίως, για το... συμπόσιο των γλάρων.

Κι εμείς, οι μικροί, η «μαρίδα», παίρνουμε τις βέργες τις αλιγαρίσιες στα χέρια μας και διώχνουμε τους γλάρους, που σύννεφο πετούν από πάνω μας, να πάρουμε εμείς πρώτα το μεράδι μας, τις πιο μεγάλες που επιλέγει το μάτι μας κι ύστερα... μπάτε γλάροι...

Ψιλή κουτσουμουρίτσα, καλοπλυμένη, αλευρωμένη, σφιχτοστρωμένη με τάξη στο κατάμαυρο από τον λαμνό τηγάνι, έτσι ώστε να γυρίζει εύκολα με το καπάκι ολόκληρη η τηγανιά και να καλοτηγανίζεται κι από την άλλη μεριά. Νοστιμιότατες και γιατί είναι δική μας συνεισφορά στο φτωχικό, οικογενειακό μας σιτηρέσιο.

Όση ώρα όμως εμείς ξεδιαλέγουμε τα ψαρούδια, ο Στυλιανός ο Ντουβλατζής ο «Ποσειδών», όπως τον «βάφτισε» ο δάσκαλος Τριαντάφυλλος Αναγνωστάρας, τυλίγει προσεκτικά τις πετονιές του, τις βάζει στο καλάθι και αμιλητος και αγέλαστος, όπως πάντα, παίρνει κι αυτός τον δρόμο του γυρισμού, κρατώντας με το ένα χέρι το καλάθι και

με το άλλο το αρμάθι, το βούρλο, με κάτι ψαρούκλες ναα! Ο Στυλιανός ο «Ποσειδών»... προβληματικός, μαγκούφης, παραμελημένος, κακοντυμένος, αναμαλλιασμένος, ψαρεύει με πετονιά απ' έξω, από την ακρογιαλιά. Είναι κι αυτός γλάρος. Όπου Γρύπος κι αυτός δίπλα, να περιμένει την κατάλληλη στιγμή, να ρίξει τα δολωμένα αγκίστρια πλάι και πίσω από τον σάκο, να πιάσει τους λαύρακες και τ' άλλα, τα μεγάλα, που κυνηγούν τα μικρά, όσα μισοζαλισμένα καταφέρνουν να ξεφύγουν από το δίχτυ. Κι ο Στυλιανός ο «Ποσειδών», πάντα νικητής στη μάχη με τους λαύρακες!...

Στη Σκάλα, στην αποβάθρα, εκείνη την ώρα, λίγο πριν το λιώγεμα, λίγο πριν του ήλιου το πυρακτωμένο σινί βουτήξει στη θάλασσα και την τσουρουφλίσει κι αρχίσει κι εκείνο με την επαφή μαζί της να κρύνει, να χάνει το λαμπρό χρυσόχρωμα του και να παίρνει το βαθύ πορφύρο, μεταδίδοντάς το ταυτόχρονα στο περίγραμμα των θύσανων των μικροσύννεφων, που τον συνοδεύουν στην πτώση του, κάποιοι περιμένουν υπομονετικά να φανούν τα καΐκια με τους Γρύπους. Ανάμεσά τους και οι ιχθυοπώλες, οι μανάβηδες, ο Κοσμάς και ο αδελφός του ο Πώργος, να παραλάβουν την ψαριά, να την διαλαλήσουν στο χωριό.

Ο Κοσμάς, ο ευφυής, ο επαγγελματίας, που με ευκολία ξεπουλά τα πάντα, από μαρούλια και αγγουράκια πικρά, - με δοκιμαστή, όμως, τον Πώργο τον αδελφό του, - μέχρι και αζήτητες, ...ολόφρεσκες τσιπούρες, φυλαγμένες καμιά βδομάδα στην, δικής του κατασκευής, παγωνιέρα!...

Και ο Κοσμάς ο συμπαθής προχωρεί και διαλαλεί και πίσω του ακολουθούν τσούρμο, που όσο πάει και μεγαλώνει, οι γάτοι οι λιμασμένοι.

Διαλαλεί, με τον δικό του, ιδιαίτερο τρόπο έκφρασης και την στεντόρεια φωνή του, εκείνα, τα δικής του έμπνευσης, «μαριίδα βελτιωμεένη...», και «μαριίδα βιταμινούχασα...», που τελικά δεν γλιτώνει και που του τα κολλούν ως κοσμητικά επίθετα.

Το μικρό, φτηνό τότε, ψαράκι των Γρύπων! Μαριδάκι το «κουτσουρίνι», σαυριδάκι το «σαμπανιό», σαρδελίτσα,

φρύσες, γαύρος το «χαψί», αθερίνες, χταποδάκια, καλαμαράκια σουπιές, χελιδονόψαρα, κοκωβιοί οι «τσιγαράδες», μέρκες, χάνοι, γύλοι, σκορπίδια, σκορπίνες, δράκαινες, λάμπαινες, σαυρίδια, «κοκάλια», παπαγαλάκια τα «χτένια», γλωσσάκια, κουτσουμουρίτσες ...

Μεγάλη η συμβολή των Γρύπων στην όποια οικονομία του χωριού μας και στις διατροφικές μας ανάγκες στα χρόνια εκείνα τα δύσκολα της πείνας και στα χρόνια της ανέχειας.

Στάρι και λάδι, λίγο-πολύ, είχαμε, λίγα ζαρζαβάρια επίσης, καλαμποκάλευρο και μέλι για την «μπομπότα» και την «κατσιαμάκα» βρήκαμε, δυο - τρία οικοσίτα σε κάθε σπίτι υπήρχαν, με κυρίαρχο το απαραίτητο «γ'ρουνούδ'», που μεγάλωνε στο σανιδένιο κουμάσι, γυυλίζοντας ολημερίς από την πείνα, - τι να του κάνουν τα λιγοστά πίτυρα, τα «αγκόρνιτσα» και οι καρπουζόφλουδες -, μέχρι να 'ρθει η μέρα της θυσίας του, την Τρίτη μέρα των Χριστουγέννων, του Αι - Στέφανου ανήμερα, να βάλουμε και το καζάνι στον «χαρκόλακκα», να τ' ανάψουμε, να κάνουμε, εκτός από τ' άλλα, και τον «πασπαλά» με τα λουκάνικα, τα τσιγαρίδια και τη λίγδα, να τον βάλουμε στην «βουτνάρα», να 'χουμε γι' αργότερα.

Αν σ' όλα τούτα προσθέσουμε και το μικρό, φτηνό ψαράκι των Γρύπων, ε! τότε έχουμε μια πλήρη διατροφική κάλυψη. Χώρια, που στους Γρύπους δούλευαν κι έβγαζαν ένα μικρό μεροκάματο, ένα τσούρμο... τσούρμα.

ΥΓ. Η ημερομηνία έναρξης της αλιευτικής περιόδου ήταν η 1η Σεπτεμβρίου. Αργότερα μετατοπίστηκε την 1η Οκτωβρίου. Την ίδια μέρα απαραίτητος ήταν ο Αγιασμός του μικρού καΐκιού, της Τράτας. Καλούσαν τον παπά - Νικόλα κι εκείνος πρόθυμος, αβάρετος, κατέβαινε πρωί - πρωί πεζός στην Παραλία μας και τελούσε τον Αγιασμό (φωτο). Ο παπά - Νικόλας που απλά τον λέγαμε και παπα - Νίκο, αυτή η ασκητική μορφή της ιεροσύνης, ήταν αυτός που μας μετέδιδε τις αξίες της διδασκαλίας του Ιησού, πρωτίστως, με την ευπρέπεια, το ήθος και το παράδειγμά του.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα πραγματοποιήθηκαν στην Χαλκιδική οι εκδηλώσεις και οι μαθητικές παρελάσεις για την Εθνική Επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940. Στους Ιερούς Ναούς τελέστηκαν Δοξολογίες, εκφωνήσεις πανηγυρικών και στα μνημεία καταθέσεις στεφάνων παρουσία πλήθους κόσμου.

Υπενθυμίζουμε ότι η 28η Οκτωβρίου για τον Ελληνισμό είναι ημέρα μνήμης και εθνικής περηφάνιας. Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου γειμίζει όλους μας με συγκίνηση και ευγνωμοσύνη. Υποκλινόμεθα μπροστά στις θυσίες και στο αίμα των ηρώων που έπεσαν υπέρ Πατρίδας. Απ' αυτή την ηρωική πράξη των πατεράδων και παππούδων μας, ας αντλήσουμε όλοι μας δύναμη, αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία. (φωτ. σελ. 32)

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΧΡΟΝΟ 2022

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
Ομότιμος καθηγητής Μετεωρολογίας ΑΠΘ

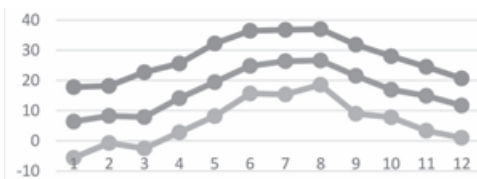
Ο όρος καιρός αναφέρεται, ως γνωστόν, στην εκάστοτε φυσική κατάσταση της ατμόσφαιρας. Εκτιμάται με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων όπως: θερμοκρασία του αέρα, βροχόπτωση, ηλιοφάνεια, υγρασία του αέρα κ.α.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στις παραμέτρους: α) θερμοκρασία του αέρα και β) βροχόπτωση, σε διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής.

Πηγή αυτών των δεδομένων υπήρξε, το αρχείο των μετεωρολογικών σταθμών Χαλκιδικής, το οποίο ανήκει στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Ο κρατικός αυτός φορέας έχει, φυσικά, και την επιστημονική ευθύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων, αυτού του δικτύου των σταθμών,

καθίσταται δυνατή και η πρόγνωση του καιρού στη Χαλκιδική, με σημαντική αξιοπιστία, για ένα τριήμερο μπροστά. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, να γνωρίζει έτσι, καθημερινά, τα του καιρού της Χαλκιδικής μέσω της ιστοσελίδας: meteo.gr

1. Η θερμοκρασία του αέρα στην Κασσάνδρεια

Σχ. 1. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (0C) στην Κασσάνδρεια (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2022.

Όπως είναι φανερό η μέση ετήσια κύμανση της θερμοκρασίας του αέρα, είναι απλή με μέγιστο (26.6) τον Αύγουστο και ελάχιστο (6.4) τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (37.0), στις 18 Αυγούστου, και ελάχιστο (17.8) τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών έχει κύριο μέγιστο (18.6) τον Αύγουστο και κύριο ελάχιστο (-5.6) στις 26/1/22.

2. Η βροχόπτωση στην Κασσάνδρεια

Όπως είναι φανερό ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο Ιανουάριος (137.2) mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 726.3 mm. Επειδή το μέσο ετήσιο βροχομετρικό ύψος στην Κασσάνδρεια είναι 540

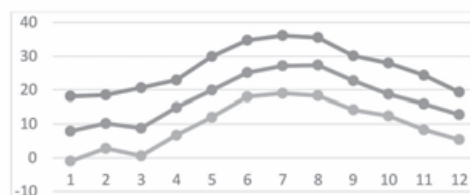

Σχ. 2 Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στην Κασσάνδρεια κατά το έτος 2022

mm σημαίνει ότι κατά το έτος αυτό η συνολική ετήσια βροχόπτωση ήταν αρκετά μεγαλύτερη του μέσου όρου. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (57.6) mm σημειώθηκε στις 27/2/2022

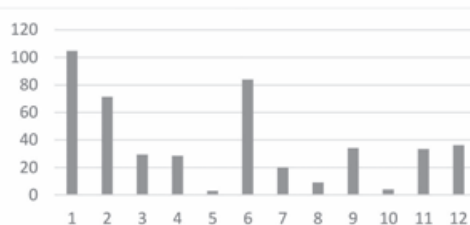
3. Η θερμοκρασία του αέρα στον Νέο Μαρμαρά

Από το Σχήμα 3 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές της θερμοκρασίας του αέρα εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.3 0C τον Αύγουστο και ελάχιστο 7.9 0C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή με μέγιστο (36.1), 28 Ιουλίου και ελάχιστο (18.1), στις 6/1/22. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή με μέγιστο (19.0), τον Ιούλιο, και ελάχιστο (-1.0) στις 25/1/22

Σχ.3 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Ν. Μαρμαρά (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2022.

4. Η βροχόπτωση στο Ν. Μαρμαρά.

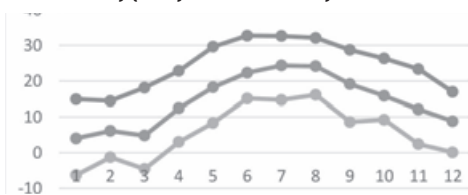
Σχ. 4

Από το Σχ. 4 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό

βροχής 104.8 mm έπεσε τον Ιανουάριο και μετά τον Ιούνιο 84.0 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 458.3 mm, σχετικά μικρό. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής 54.6 mm σημειώθηκε στις 11/1/22.

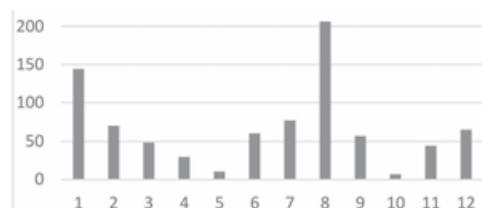
5 Η θερμοκρασία του αέρα στον Πολύγυρο

Σχ. 5 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Πολύγυρο (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2022.

Από το Σχήμα 5 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 24.3 0C τον Ιούλιο και ελάχιστο 4.0 C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών έχει μέγιστο (32.7), στις 22/6/22 και ελάχιστο (14.4) στις 21/2/22. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (16.1), στις 22/8/22 και ελάχιστο (-6.3), στις 25/1/22.

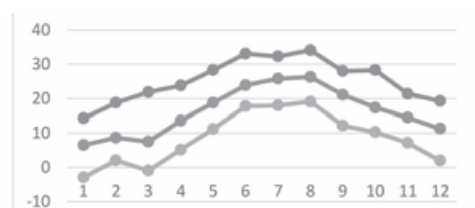
6. Η βροχόπτωση στον Πολύγυρο

Σχ. 6

Από το Σχ. 6 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 206.6 mm έπεσε τον Αύγουστο και μετά τον Ιανουάριο 144.2 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 823.6 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 65.6 mm έπεσε στις 10/1/22.

7. Η θερμοκρασία του αέρα στο Στρατώνι

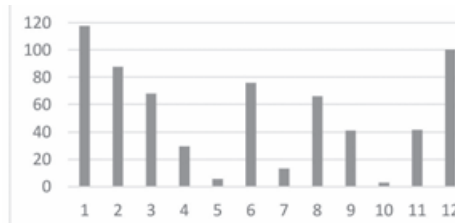

Σχ. 7

Από το Σχ. 7 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 26.3 0C τον Αύγουστο και ελάχιστο 6.5 C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι απλή, με κύριο μέγιστο (34.1), στις 9/8/22 και κύριο ελάχιστο (14.3), στις 2/1/22. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (19.1), 26 Αυγού-

στου, και ελάχιστο (-2.9), στις 26/1/22.

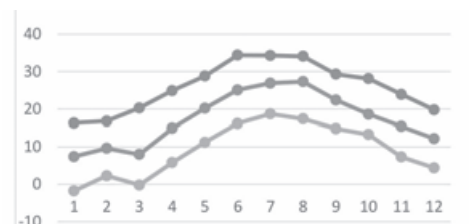
8. Η βροχόπτωση στο Στρατώνι

Σχ. 8

Από το Σχ. 8 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 117.6 mm έπεσε τον Ιανουάριο και μετά 100.3 mm τον Δεκέμβριο. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 650 mm, σχετικά μικρό. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό, 74.8 mm, έπεσε στις 1/12/22.

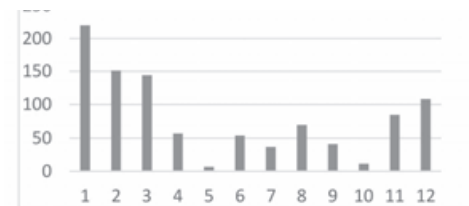
9. Η θερμοκρασία του αέρα στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα του Αγίου Όρους.

Σχ.9

Από το Σχ. 9 προκύπτει ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.3 C τον Αύγουστο και ελάχιστο 7.4 τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (34.3), 23 Ιουλίου και ελάχιστο (16.3), στις 2/1/22. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι απλή με μέγιστο (18.7), στις 9/7/22 και ελάχιστο (-1.8), στις 24/1/22.

10. Η βροχόπτωση στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα

Το μεγαλύτερο ποσό βροχής 219.8 mm έπεσε τον Ιανουάριο και μετά τον Φεβρουάριο 151.2 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 985.5 mm αρκετά σημαντικό. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 85.0 mm έπεσε στις 8/1/22.

Σημ. Με βάση αυτές τις τιμές μπορεί να λεχθεί, κατ'επίκληση, ότι το κλίμα της Χαλκιδικής είναι Θαλάσσιο Μεταβατικό (Μεσογειακό) με ήπιους χειμώνες και δροσερά, σχετικά, καλοκαίρια. Με άλλα λόγια πολύ κατάλληλο για Τουριστική Ανάπτυξη.

ΛΟΥΚΟΥΜΑΚΙΑ¹ ΣΤΟΥ ΧΑΡΤΙ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής ΑΠΘ

Ανεξίτηλη παραμένει στην μνήμη μου και στην ψυχή μου η εικόνα της μάνας μου να κρατάει από τα χεράκια του τον μικρότερο αδερφό μου και να τον χορεύει πάνω στα γόνατά της τραγουδώντας του συγχρόνως το παρακάτω ταχτάρισμα²:

*«Ντάχτιρντι, ντάχτιρντί
η μπαμπάκας τ'έρχιτι
κι του φέρνει κάτι τι
κάτι τι μαρή μαρή
λουκουμάκια στον χαρτί
Κι πιχνίδια στον κουτί»*

Εγώ ήμουν τότε 3-4 χρονών και ο αδερφός μου περίπου 2 χρονών. Κι όπως είπα η εικόνα αυτή είναι πάντα μπροστά μου και μου χαρίζει άφαστη ευεξία. Το 'λεγε και το ξανάλεγε η μάνα μου το τραγουδάκι αυτό και ο αδελφός μου δεν σταματούσε να χοροπηδάει, να γελάει και να χαίρεται.

Ήταν η πρώτη μου ακουστική επαφή με την λέξη λουκουμάκια. Δεν είχα φάει μέχρι τότε, ούτε καν είχα δει λουκουμάκια και ως εκ τούτου αγνοούσα πλήρως τη χρησιμότητά τους.

Πα να χοροπηδάει όμως και να χαίρεται τόσο πολύ το αδελφάκι μου, που θα του έφερνε ο μπαμπάκας του λουκουμάκια, σίγουρα θα ήταν κάτι πολύ καλό!

Όσπου μια μέρα, που καθόμασταν η μάνα μου, ο αδελφός μου κι εγώ στο μπαλκόνι του σπιτιού μας, βλέπουμε τον πατέρα μου να έρχεται κρατώντας ένα μικρό δεματάκι στο χέρι του. Όλο χαμόγελα μας λέει: «Δείτε, δείτε τι σας έφερα να φάτε». Άνοιξε τέλος το δεματάκι, που ήταν ένα χαρτί και είχε μέσα κάτι άσπραπραματάκια. Ταπραματάκια αυτά ήταν λουκούμια! Αυτή ήταν η πρώτη μου επαφή ζωντανή με τα λουκούμια! Μου έδωσαν κι έφαγα ένα και πήγα στον Παράδεισο. Τι γεύση ήταν εκείνη! Δεν θα την ξεχάσω ποτέ. Αν ήξερα τότε ότι οι θεοί τρέφονταν με αμβροσία, θα πίστευα ότι συμμετείχα σε γεύμα τους! Τέτοια πρέπει να ήταν η αμβροσία τους. Ζήτησα να φάω ακόμα ένα, αλλά η μάνα μου είπε ότι τα υπόλοιπα θα τα φάμε αύριο. Το μάτι όμως και η σκέψη μου ήταν στο χαρτί με τα λουκουμάκια. Έτσι μόλις διέλαθα της προσοχής της, βούτηξα κρυφά ένα λουκουμάκι, έφυγα από το μπαλκόνι και μπήκα μέσα στο δωμάτιο, που μέναμε, να το φάω με την ησυχία μου.

Και τότε έπαθα το μεγαλύτερο σοκ της μέχρι τότε ζωής μου! Όπως είπα, με το λουκούμι στο χέρι βρέθηκα μόνος μου στο μισοσκοτεινό δωμάτιο, καθ' όσον είχε αρχίσει να νυχτώνει, όπου υπήρχε μια ντουλάπα, που είχε στην πόρτα της ένα μεγάλο καθρέφτη. Πήγα μπροστά στον καθρέφτη και είδα μέσα στον καθρέφτη ένα «παιδάκι» (το είδωλό μου!) αλλά δεν του έδωσα ιδιαίτερη σημασία. Όλη μου η έγνοια ήταν να φάω το λουκουμάκι, που έκλεψα. Βρισκόμενος πάντα μπροστά στον καθρέφτη, στο μισοσκοτεινό δωμάτιο με το «παιδάκι»

απέναντί μου, έφερα το λουκούμι στο στόμα μου. Συγχρόνως όμως και το «παιδάκι» άνοιξε και αυτό το στόμα του έτοιμο να καταβροχθίσει το λουκούμι μου. Και τότε βγάξω μια κραυγή απελπισίας, που έκανε τους γονείς μου να σπεύσουν από το μπαλκόνι να δουν τι συμβαίνει. Εγώ, κλαίγοντας και οδυρόμενος τους ομολόγησα ότι πήρα από το χαρτάκι ένα λουκούμι και ήρθα να το φάω κρυφά στο δωμάτιο. Μόλις όμως άνοιξα το στόμα μου να το φάω, άνοιξε το στόμα του και εκείνο το «παιδάκι» στον καθρέφτη και ήθελε να

μου το φάει! Οι γονείς μου βέβαια γέλασαν καθησυχασμένοι, εγώ όμως πήρα τέτοια τρομάρα, που την νιώθω ακόμη και τώρα όταν θυμάμαι τη σκηνή.

Άλλο περιστατικό της τότε ηλικίας μου, που θυμάμαι έντονα σχετικά με τα λουκούμια, ήταν όταν πήγαινα στο κρεοπωλείο του πατέρα μου και τον άκουγα να λέει στους πελάτες του «Πάρτε αυτό το κομμάτι το κρέας, είναι πολύ τρυφερό, είναι... λουκούμι». Μου φαινόταν τόσο παράξενο να είναι το κρέας... λουκούμι! Πα πολύ καιρό δεν μπορούσα να εξηγήσω τα λόγια αυτά του πατέρα μου. Τα θεωρούσα παράλογα. Δεν ήξερα βέβαια από παρομοιώσεις τότε!

Μια πολύ κοντινή, αλλά απρόσιτη επικοινωνία με λουκούμια έζησα ένα καλοκαίρι σε συνοικία της Θεσσαλονίκης, όπου με φιλοξενούσε μία θεία μου. Κάθε απόγευμα περνούσε από τον δρόμο ένας πλανόδιος πωλητής, ο οποίος έχοντας ένα σταματάκι νερό κρεμασμένο στον ώμο του κι ένα κασελάκι λουκούμια κρεμασμένο στο λαιμό του, επαναλάμβανε συνεχώς: «Πάρτε παιδάκια λουκουμάκια και κρύο νερό, μια δραχμούλα και τα δυο». Και κάθε λίγο συνωμοτικά επαναλάμβανε:

«Κλαίτε, κλαίτε παιδάκια να σας πάρει η μάνα σας λουκουμάκια». Φυσικά για μένα τότε ήταν απρόσιτη πολυτέλεια, όπως είπα ν' αγοράσω λουκουμάκια. Τ' απολάμβανα όμως δια της ακοής με την φαντασία μου.

Μεγαλώνοντας, το λουκούμι εξακολουθούσε να είναι το αγαπημένο μου γλύκισμα, που είχα όμως σπανιότατα την ευκαιρία να το απολαύσω. Σπανιότατα έφερνε ο πατέρας μου «λουκουμάκια στο χαρτί» και ακόμη σπανιότατα «μπισκοτολούκουμα» (σάντουιτς αποτελούμενα από δύο μπισκότα και ανάμεσα τους πατημένο ένα λουκούμι). Βλέπεις, τα χρόνια εκείνα τα δύσκολα, προείχε το grimum vivere. Λιχουδιές ήταν σε πολύ μακρινό πλάνο. Όταν όμως τις είχαμε, τις απολαμβάναμε με την ψυχή μας.

Όταν άρχισα να πηγαίνω στο σχολείο, ήρθα σε επαφή με κάτι ανέλπιστο σχετικά με τα λουκούμια. Μετά από κάθε μαθητική παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου ή της 25ης Μαρτίου, μας περιμένε στο σχολείο ένα κέρασμα. Ένα λουκούμι! Τι ευτυχία ήταν εκείνο το κέρασμα! Από μέρες πριν περιμέναμε να έρθουν οι μεγάλες αυτές εθνικές γιορτές για να φάμε το λουκούμι, το οποίο μας περιμένε μετά την παρέλαση. Ο tempora o mores!

Σήμερα, με μεγάλη νοσταλγία θυμάμαι τη λαχτάρα,

που είχα τότε να φάω κανένα λουκουμάκι και την ευτυχία μου όταν μου δινόταν η ευκαιρία να το απολαύσω. Τα τελευταία χρόνια όλοι έχουμε γενικά πολύ εύκολη πρόσβαση στα γλυκά και βέβαια στα ταπεινά λουκούμια. Τώρα όμως είναι απέναντί μας οι γιατροί, που δεν μας επιτρέπουν να τρώμε γλυκά καθ'όσον, όπως λένε, η ζάχαρη που περιέχουν κάνει κακό στην υγεία μας. Διακηρύσσουν ότι οι τέσσερις μεγάλοι εχθροί της υγείας του ανθρώπου είναι λευκοί: η ζάχαρη, το αλάτι, το λίπος και το αλκοόλ! Αποφεύγεται πάση θυσία τους εχθρούς αυτούς αν θέλετε να είστε γεροί λένε και ξαναλένε οι γιατροί.

Με μεγάλη συγκίνηση όμως θυμάμαι την πολυαγαπημένη μου θεία Τρανταφλιά, που είχε «ζάχαρο» και δεν της επέτρεπαν οι γιατροί να τρώει καθόλου ζάχαρη και γλυκά. Όταν όμως λαχταρούσε η ψυχούλα της να φάει κάτι γλυκό και η λαχτάρα της έφτανε στο ζενίθ, έλεγε στην κόρη της «Φέρι μι, καλή μ', να φάου κανένα λουκουμούδ'», και στην παρατήρηση της κόρης της ότι δεν το επιτρέπουν οι γιατροί απαντούσε με πίκρα μεγάλη «Ε, ούλα τα ξέρ'ν κι αφνοί οι γιατροί. Μα τι δα. Ούλα τα ξερν. Φέρι μι να φάου ένα λουκουμούδ' σι λέου, κι ασ μην αφήν' οι γιατροι. Μα τι δα, ούλα τα ξερν οι γιατροί!»

1. **Λουκουμάκι:** υποκοριστικό του «λουκούμι», που είναι μικρό γλύκισμα συνήθως σε σχήμα κύβου, που παρασκευάζεται από άμυλο, ζάχαρη και διάφορες χρωστικές και γευστικές ουσίες (λέξη τουρκική: Locum)
2. **Ταχτάρισμα:** τραγουδάκι, που τραγουδάει η μάνα στο μωρό της όταν ξυπνάει, όταν το αλλάζει, όταν το ταΐζει και γενικά όταν θέλει να το διασκεδάσει, να το ηρεμήσει ή να παίξει μαζί του. Το ταχτάρισμα είναι τραγουδάκι ζωηρό και εύθυμο εν αντιθέσει με το **νανούρισμα** που είναι το τραγουδάκι, που τραγουδάει η μάνα όταν προσπαθεί να κοιμίσει το μωρό της και είναι τραγουδάκι σιγανό και χαλαρωτικό.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ Δ.Σ. ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Το Δ.Σ. παρακαλεί τα μέλη που δεν έχουν καταβάλει την συνδρομή έτους 2023, να φροντίσουν για την πληρωμή της.

Υπενθυμίζουμε ότι η συνδρομή 15 Ευρώ, τον χρόνο, μπορεί να καταβληθεί ηλεκτρονικά στον λογαριασμό της Τράπεζας Πειραιώς IBAN GR 8001712330006233040032572 ή στον Ταμία και σε οποιοδήποτε άλλο μέλος του Δ.Σ. (με συνεννόηση), καθώς και στους παρακάτω συνεργάτες/εισπράκτορες:

Αγγέλα Μητσιά –Τσιούκα (τηλ. 6940824599) για Θεσ/νίκη

Ειρήνη Γιαννούση –Μαχαιρά (τηλ. 6972845677) για Αρναία

Νικόλαο Πιτσόρλα, για Πολύγυρο και τα πέριξ (τηλ. 6979816851)

Απόστολο Στρατή, για την Κασσάνδρα (τηλ. 6974400120)

Φώτη Ταλέα (τηλ. 6944758623) για Ιερισσό και πέριξ

Αργύριο Αργυρίου (τηλ. 6942250753) για Βασιλικά

Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με διακανονισμό, που έκανε το Δ.Σ., με την καταβολή 30 ΕΥΡΩ των 2 τελευταίων ετών, 2022 και 2023, καλύπτονται όλες οι συνδρομές των προηγούμενων ετών.

ΕΚΕΙΝΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Απάνεμη η ώρα του ηλιοβασιλέματος. να μην χορταίνει το μάτι σου να θαυμάζει την πλάση του Θεού. Ο ήλιος της ημέρας υπερθέμανε και το νερό του ηλιακού θερμοσούφωνα. Έκανα το μπάνιο μου και “ζουφουλιασκα - ζάρωσα” μέσα στη ζεστή μου ρόμπα. Σε δύο μέρες Χριστούγεννα ! Στη φάτνη των κτηνών / Χρηστός γεννάται / χωρίς της επιστήμης συνδρομή / η θεία φύσις κάνει για μαμή...

Μ' αυτή τη σκέψη, πίνω τον καφέ μου. Απ' τη ψυχή μου περνούν αισθήματα που με ζεσταίνουν με μια θέρμη παράδοξη, σαν παρηγοριά, σαν να θέλουν να μου κλείσουν τα μάτια του νού. Όμως τη σκέψη, δεν την ορίζεις, έρχεται και σε πλακώνει τη ψυχή και σε βουρκώνει τα μάτια. Σαν και τότε! είπα και αναστέναξα. Ζωή ήταν κι εκείνη! Καημένη μάνα! Σήμερα, ζεστό νερό απ' τον ηλιακό, όσο θέλουμε, με σαμπουάν και αφρόλουτρα ευωδιαστά, ειδικά άλατα για ξεκούραση. Κόπος κανένας. Ευχαρίστηση μεγάλη. Εσύ! τί γανάδα “τραβούσες για να μας εμφανίσεις γιορτινά όλους “στην τρίχα”.

Όμως γιατί θέλω να φέρω τα πίσω - μπρός και να “σεκλεντίζομαι”; Γιατί; Ουμήθηκα το λούσιμο των Χριστουγέννων. Χριστούγεννα! Μεγάλη γιορτή για μικρούς και μεγάλους. Τα σπίτια “παστρικά” έτοιμα από μέρες. Τα σώματα έτοιμα εσωτερικά με τη νηστεία. 40 ημέρες πλιγούρι και ρεβίθια, πολλές φορές παραγεμισμένα με μαμούνια, κυρίως η φακή και τα κουκιά, είχαν κάτι μαύρα έντομα που πετούσαν πριν το βρασμό. “Μανιά τι είναι αυτά τα μαύρα απου'παν στου ζ'μί” “Φάε δε συβλαβ', απ' τ' λούουτ' είναι” (από λόγου του, δικά του).

Και τώρα ο καθαρισμός του σώματος, που δεν ήταν και συχνός. Έριχνε, η μητέρα μου, κούτσουρα στη φωτιά, σχετική θερμοκρασία, έξω ίσως και -10ο. Δίπλα, έβαζε την πυροστιά κι “του μπακρατσούδ” γεμάτο νερό να βράζει. Το αραιώνει με κρύο σε μια κατσαρόλα να φτάσει για όλους, ήμασταν τρία παιδιά, η μια καταπόδ' απ' τ'ν άλλ. Έστρωνε μια κουρελού, έφερνε “τ' κουπάνα” την έβαζε επάνω σε ένα σκαμνί, τ' κάρτα” να ρίχνει το νερό, “του γρίζου” ένα μάλλινο χοντρό κομμάτι πανί, για να μας τρίβει και ακούστε, παρακαλώ, δεν είναι υπερβολή, για να μαλακώσει το νερό ν' αφρίζει το σαπούνι που ήταν δική τους κατασκευή, έβαζε σόδα της

πλύσης. Μας έλουζε τα μαλλιά. “Μαμά, μι τσουζ'ν τα μάτια” “Σφίξ' τα καλά να μην πάει του σαπούν; θα τα ξιβγάλουμε, θα τα περάσουμε κι μι ξύδι κι θα γιαλουκούπουν αύριο σ'τν εκκλησία που θα πάτι μι τ' μανιά να κοινονησίτ”. Αυτό ήταν μεγάλη χαρά.

• Αντι, μή στριφουγυρίζητι, τώρα που δεν είναι δω η παπούς. Έλα.

• Ας έλθει αυτή, είπε η μεγάλη μου αδελφή, εγώ θα σας λέω το ποίημα που μ'εβαλε η δασκάλα για τη σχολική γιορτή.

... Ήταν γλυκειά παραμονή εκείνης της ημέρας όπου καινούργιος δρόσιζε κόσμο παληό αγέρας που ο αγένητος Θεός στη Βηθλεέμ γεννήθη κι αγκάλιασε τη γη κι εντράπη κι εφοβήθη.

Πτωχοί και πλούσιοι, παιδιά, άνδρες, γυναίκες όλοι χαρούμενοι ετοιμάζονται για τη μεγάλη σχολή.

Στολίζονται οι εκκλησίες, αστράφτουν τα καντήλια μπρός στην εικόνα του Χριστού.

Γλυκά αντιλαλούσαν καμπάνες, και στις γειτονιές βιολιά έπαιζαν χίλια και τα Χριστούγεννα παιδιά στους δρόμους

τραγουδούσαν.

Έχαιρ' ο κόσμος, χαιρόνταν κι οι πικραμένοι ακόμα κι εκείνοι που πατούν στη γη κι όσους πατάει το χώμα.

Αχιλ. Παράσχος.

• Το λέω καλά μαμά; Καλά το λες, μπράβο. Αμφιβάλλω αν άκουσε καμιά λέξη.

Άντε τώρα ξεντίσου γρήγορα να σε πλύνω, γιατί όπου να 'νε “η παπούς θα σφαξ' του πι'ν'αρ κι θα του φερ' να του ζηματίσουμε και να το ξιτζηλιάσουμε” (να βγάλουμε τα έντερα). Σε λίγο, είμασταν έτοιμες. Αύριο θα κοινωνούσαμε. Δεν ήταν ανάγκη να μπλεκόμαστε ανήμερα με τους μεγάλους. Πριν όμως έπρεπε να βάλουμε μετάνοια, να φιλήσουμε το χέρι και να ζητήσουμε συγχώρεση απ' τους μεγάλους. Εμείς γελούσαμε όταν ο παπούς έπερνε και έδινε παράλληλα “σ' χώριου”.

• Στη γιαγιά. Θουμάη συχώριμι κι θιός συχωρέσ' κι σένα.

• Εγώ, δεν βάζω μετάνοια, είπε η μία δεν έφταιξα κανέναν.

• Αυτό είναι εγωισμός. Πετάχτηκε απο δίπλα η γιαγιά που

Η οικογένεια δίπλα στην πυροστιά

“τσαρτσιάφουνι του πάπλουμα”. Η μετάνοια είναι ταπεινοφροσύνη. Χαρακτηριστικό της γιαγιάς μου ήταν η ευσέβεια και η συνέπεια στην εκτέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων. Το σπουδαιότερο καθήκον αυτές τις Άγιες ημέρες, ήταν να νηστέψει, να λειτουργηθεί και να κοινωνήσει. Πολλά δεν ήξερε, όμως πάντα στη ψυχή της ήταν ζωντανή η προσμονή της γεννήσεως του φτωχού παιδιού στη φάτνη των αλλαγών, η προσκύνηση των μάγων ο χορός των αγγέλων και πως αυτο το παιδι είναι ο Θεός μας. Ήλθε και η πολυπόθητη νύχτα. Σαν Αγγελικός ύμνος ηχούσαν οι καμπάνες στέλνοντας το Θεϊκό μήνυμα “Χρηστός γεννάται δοξάσατε. Η μητέρα μου είπε πως δεν θα ερχόταν στην εκκλησία. Το ίδιο και οι αδελφές μου. Η μιά είπε οτι την πονούσε το κεφάλι και η άλλη “ετσ’ θέλου”. Προφανώς ήταν ακόμη θυμωμένη γιατί την έβαλαν με το ζόρι να βάλλει τη μετάνοια της συγχώρεσης. Απορώ πως δεν ασκήθηκε βια τώρα και τις άφησαν σε αυτοδιάθεση. Η γιαγιά και ο παπούς με τα γιορτινά τους. Τον αλατζιά κι του πουλκάκ, κάτασπρή μαντήλα κι ο παπούς, όπως ήταν λεβέντης, καινούριο μπενεβρέκ’ κι τ’ πατατούκα, έξω έκανε πολύ κρύο. Κι ο μπαμπάς οτι κρατούσε ακόμη καινούριο γιατί αργότερα όλα αυτά έγιναν χιλιομπαλωμένα ράκοι. Εγώ θυμάμαι τα άσπρα πλουμιστά μου σκουφούνια, άσπρη οργάντζα κορδέλλα και τα καινούρια μου παπούτσια. Έξω επικρατούσε παγωνιά. Χιόνι στρωμένο παντού. Τα λογιών - λογιών αναριχώμενα φυτά, ήταν σκεπασμένα με το χιόνι κι έμοιαζαν σαν ν’ ανθισαν μέσα στο καταχειμωνο.

Και πάνω απ’ όλα αυτή τη μαγεία, το φεγγάρι, Χριστουγεννιάτικη λαμπάδα, που φώτιζε όλο αυτό το απέραντο σεντόνι που απλωσε το χιόνι.

Η μητέρα που έμεινε σπίτι, ασχολήθηκε στην κουζίνα με την ετοιμασία του φαγητού. Τα κορίτσια κάθισαν μπροστά στ’ αναμμένο τζάκι και η μια πήρε να καθαρίσει τη σχολική της τσάντα. Το μολύβι της είχε μικρύνει απ το ξύσιμο. Για να το πιάνει καλά το έβαλε σε μια άδεια σφαίρα που βρήκε κάπου. Ήταν η εποχή που πολλά παιδιά έχασαν χέρια, μάτια κλπ απο τέτοια βλήματα. Επειδή, λοιπόν, την αγόρασαν καινούριο μολύβι, τη σφαίρα την πέταξε στο τζάκι. Ένα μπάμ ακούστηκε και το δωμάτιο γέμισε κάρβουνα. Η ίδια χτύπησε στο μέτωπο η άλλη στο πόδι, το πάπλωμα στης γιαγιάς το κρεβάτι κάπνιζε, εδω και εκεί γεμάτο κάρβουνα. Η μάνα μου σάστισε. Μάζεψε τα κάρβουνα που είχαν κάνει τρύπες στα στρωσίδια. Περιποιήθηκε τα μικρά τραύματα και ευτυχώς αίσια έληξε το πρόβλημα. Μόλις γλυκοχάραζε, η εκκλησία σχόλασε. Ο κόσμος ανταλλάσσοντας χαμό-

γελα και ευχές κατευθύνθηκε στα σπίτια του που τους περίμεναν μυρωδάτα γλυκίσματα, νόστιμα φαγητά και οιγνοιακή αγάπη.

Όταν φθάσαμε κι εμείς στο σπίτι, δεν βγήκε κανένας να μας υποδεχτεί. Παράξενη ησυχία επικρατούσε. Όταν μπήκε στην κουζίνα ο πατέρας, η μητέρα μου σκούπισε τα χέρια στην ποδιά της, είπε κλαίγοντας, χρόνια πολλά μας και με λίγα λόγια διηγήθηκε το περιστατικό. “Δόξα στο Χρηστό που μας φύλαξε απο μεγάλο κακό”.

Έτρεξαν και τα κορίτσια “σαν βρεγμένες γάτες”. Ο πατέρας της αγκάλιασε, δεν της μάλωσε, μόνον της είπε, “Δεν ήταν σωστό που δεν ήλθατε στην εκκλησία, άλλη φορά να ξέρετε τα λάθη πληρώνονται”. Η γιαγιά “σταυροκοπιόταν” έβαλε θυμιάμα να φύγουν οι καλικάντζαροι που κατέβηκαν απ’ το τζάκι και σκόρπισαν τη φωτιά. Μαζί με το “Κύριε ελέησον” έριχνε και τη “μψη-

Η γιαγιά στο Τζάκι

χτη” στη κόρη της. “Ετσ’ ινι, σας πήραν τον αέρα κι σας καμ’ν οτ’ θέλ’ν, άκουσ ικι Χριστούγεννα να μην πάν ‘στ’ ικκλησία σ’χώρνα μας Παναγιάμ”. Έλεγε αυτά και μετρούσε τις τρύπες που έγιναν στο πάπλωμα της, που ήταν και “προικώο”. Ο παπούς αργοπόρησε γιατί είχε πολύ κόσμο να κοινωνήσει. Κρατώντας, επιδεικτικά, τρία κατακόκκινα πετειναράκια γλειφιτζούρια, έμεινε ξερός. Πέριμενε να τον φιλήσουμε το χέρι και

να τον πούμε χρόνια πολλά. Όταν έμαθε τα κάθεκαστα είπε. “Αφού σας καβαλήκιψι η διάτανους, η κουτσουνοур’ς κι δεν ήρθωτί στ’ ικκλησία, τι να πω, πάλι καλά που δε μας βρίκι κανένα τρανήτιρου κακό, να γκαβωθει (τυφλωθει) καμιά να έχουμε κι άλλα. Κι του φαί; Πως δε πιτάχ’ κι η τζιέτζιρ’ς σιαπέρα”. Έτσι έμειναν χαραγμένα μέσα μας “Εκείνα τα Χριστούγεννα”. Αχ! ζωή που πέρασες γεμάτη χαρές και λύπες ! Θα μπορούσαν άραγε να ζήσουν έτσι τα σημερινά παιδια;

Τίποτε δεν είναι όπως τότε. Μόνο η γέννηση του Χρηστού μας είναι το γεγονός που δεν αλλάζει εδω και 2023 χρόνια. Το φως εκείνης της θαυμαστής νύχτας που άλλαξε τον κόσμο, εξακολουθεί μέσα στην ιστορία να καταναγάζει και να μεταμορφώνει τα σκοτάδια του φόβου και της βίας που καλύπτει την πολύπαθη γη μας. Είναι τα Χριστούγεννα που πιστοί και άπιστοι, θρησκευόμενοι και αδιάφοροι, νοιώθουν μια γλυκύτητα στην καρδιά τους. Είναι η μαγεία των Χριστουγέννων, λένε. Πολλοί χορταίνουν από τον εξωτερικό διάκοσμο. Κάποιοι όμως σιωπούν και αφήνουν να μιλήσει μέσα τους, η γλυκόφθογγη καμπάνα, οι ύμνοι της εκκλησίας, η φωνή των προφητών, η αποκάλυψη του Θεού.

Η αγάπη γεννιέται και φέτος. Ας ανοίξουμε την αγκαλιά μας να τη δεχτούμε.

Χρόνια Πολλά.

Αγιορείτικα νέα

70 χρόνια από την επαναλειτουργία της Αθωνιάδος Εκκλησιαστικής Ακαδημίας (1953 – 2023)

Με αφορμή τα 70 χρόνια από την επαναλειτουργία της Αθωνιάδος Εκκλησιαστικής Ακαδημίας (1953 – 2023) η Αγιορείτικη Εστία σε συνεργασία με τον Σύλλογο Διδαξάντων και Φοιτησάντων στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός», παρουσιάζουν στους εκθεσιακούς χώρους της Αγιορείτικης Εστίας, την έκθεση «**Κόπος και σπουδή**» με έργα αγιογράφων αποφοίτων και μαθητών του σχολείου.

Τα εγκαίνια της έκθεσης πραγματοποιήθηκαν την Παρασκευή 24 Νοεμβρίου 2023 και ώρα 18:00 στην Αγιορείτικη Εστία, Εγνατία 109, στη Θεσσαλονίκη.

Η Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία ιδρύθηκε αρχικά το 1749 επί Πατριαρχίας Κύριλλου Ε', και στεγάστηκε σε κτίριο της Μονής Βατοπαιδίου. Αν και τα οικονομικά των μοναστηριών βρίσκονταν

σε άθλια κατάσταση την εποχή εκείνη, ιδρύθηκε η Σχολή αυτή με σκοπό τη διάδοση της ελληνικής παιδείας και αποτελεί τη μεγάλη συμβολή του Αγίου Όρους στην παιδεία του Γένους. Στο μοναδικό ιστορικό περιβάλλον της, στο οποίο προσφέρει ειδική εκκλησιαστική εκπαίδευση έως σήμερα, αναδείχθηκαν σημαντικές μορφές του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας. Ευγένιος Βούλγαρης, Ιώσηπος Μοισιόδαξ, Ρήγας Φεραίος. Και ακόμη, οι άγιοι Κοσμάς ο Αιτωλός, Αθανάσιος ο Κουλακιώτης, Νικόδημος ο Αγιορείτης, Μακάριος ο Νοταράς, Αθανάσιος ο Πάριος, Αγάπιος ο εκ Γαλατίστης, Αρκάδιος ο Ιβηρίτης, Κύριλλος ο Νέος ο εν Πάρω.

Από τους πρώτους διευθυντές της Ακαδημίας ήταν ο διαφωτιστής κληρικός Ευγένιος Βούλγαρης.

Δίδασκαν δε λαμπρά ονόματα όπως ο Μελέτιος Βατοπαιδινός, ο Νικόλαος Ζερζούλης, ο Νεόφυτος Κανσοκαλυβίτης, ο Νικόδημος ο Αγιορείτης και ο μετέπειτα Πατριάρχης Αλεξανδρείας Κυπριανός. Στους μαθητές διδάσκονταν θεολογία, φιλοσοφία και λογική.

Η Ακαδημία σύντομα απέκτησε ιδιαίτερη φήμη και προσέλκυσε μεγάλο αριθμό σπουδαστών.

Μετά την παραίτηση του Βούλγαρη, η Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία περιήλθε σε μααρασμό.

Το 1821 διέκοψε τη λειτουργία της. Τελευταίος δάσκαλός της ήταν ο Αθανάσιος Φιλιππίδης ή Φιλιππουπολίτης, που διορίστηκε στα 1804.

Η σχολή επανιδρύθηκε το 1842 και για ένα διάστημα λειτούργησε σε κτίριο που κτίστηκε το 1844 με εράνους στις Καρνές.

Από το 1930 στεγαζόταν στη Βατοπαιδινή Σκήτη του Αγίου Ανδρέα στις Καρνές σε υψόμετρο 400 μέτρα περίπου μέσα στο καταπράσινο περιβάλλον του Αγίου Όρους. Λειτουργεί μέχρι σήμερα υπό τη σκέπη της Ιεράς Κοινότητας, με μία μόνο διακοπή λόγω του ελληνοϊταλικού πολέμου, μεταξύ των ετών 1940 και 1953.

Τα έργα πλαισιώνουν φωτογραφικό και έντυπο υλικό καθώς και κείμενα τεκμηρίωσης τα οποία αναδεικνύουν τον ιστορικό και εκπαιδευτικό ρόλο του σχολείου στην ανάπτυξη των εν Αγίω Όρει ασκουμένων τεχνών.

Η Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία στεγαζόταν στις Καρνές στη Βατοπαιδινή Σκήτη του Αγίου Ανδρέα. Σε απόσταση 5 χιλιομέτρων (μιας ώρας με τα πόδια) βρίσκεται η Μονή Σταυρονικήτα.

Η Αθωνιάδα με τους μαθητές

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Σταυρονικήτα

Είναι μία εκ των είκοσι μονών του Αγίου Όρους και κατατάσσεται δέκατη πέμπτη (15η) στην ιεραρχική τάξη των Αγιορείτικων μονών.

Είναι ελληνική, κοινοβιακή από το 1968 και εορτάζει στις 6 Δεκεμβρίου του Αγίου Νικολάου. Κατέχει τη θαυματουργή εικόνα του Αγ. Νικολάου του

Στρεϊδά. Ονομάζεται έτσι, όταν καθώς την έβγαλαν από τη θάλασσα που είχε παραμείνει για εκατοντάδες χρόνια αναλλοίωτη, στο μέτωπο του Αγίου ήταν κολλημένο ένα στρείδι, που όταν το έβγαλαν έτρεξε αίμα. Είναι το μικρότερο μοναστήρι του Αγίου Όρους, σε μορφή κάστρου με μία υποτυπώδη

Αγιορείτικα νέα

αυλή.

Βρίσκεται επάνω σε βράχο, ο οποίος όμως πριν κάποια χρόνια άρχισε να αποσαθρώνεται. Χάρη στις επεμβάσεις τις Κ.Ε.Δ.Α.Κ., ο βράχος αυτός ενισχύθηκε με ενέσεις τσιμέντου και έτσι σταθεροποιήθηκε. Το υδραγωγείο, που βρίσκεται έξωθεν της μονής με τις καμάρες του, κρίνεται λίαν αξιόλογο αρχιτεκτονικά.

Η ιστορία της μονής αρχίζει το 10ο αιώνα, οπότε λειτουργεί σαν μονύδριο που φέρει την ονομασία Σταυρονικήτα. Μία υπόθεση κάνει λόγο για δύο μοναχούς που την ίδρυσαν, τον Σταύρο και τον Νικήτα. Άλλη υπόθεση -λόγω του γεγονότος ότι σε

πολλά έγγραφα (11ος αιώνας) αναφερόταν ως Στραβονικήτα- ότι την ίδρυσε κάποιος μοναχός Νικηφόρος ο Στραβονικήτας. Στη συνέχεια, σαν μονύδριο περιέπεσε σε αφάνεια και ερημώθηκε περνώντας στην ιδιοκτησία του Πρώτου το 1287. Κατόπιν παραχωρήθηκε ως Κελί το 1287 στην Μονή Κουτλουμουσίου και

αργότερα στην Μονή Φιλοθέου, από την οποία την αγόρασε το 1533 ο ιερομόναχος Γρηγόριος Γηρομεριάτης και αναλαμβάνει την ανοικοδόμηση της μονής, χωρίς να τη φέρει σε πέρας λόγω κοιμήσεώς του. Κατόπιν προσκλήσεως της Ιεράς Κοινότητος, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Ιερεμίας Α', το 1540, αναλαμβάνει προσωπικά την ανοικοδόμησή της. Ο ίδιος την εφοδιάζει με όλα τα απαραίτητα προς λειτουργία, την κατατάσσει στα ήδη υπάρχοντα μοναστήρια και την ιστορεί με τις περίφημες τοιχογραφίες του ζωγράφου Θεοφάνους του Κρητός.

Στα χρόνια όμως της Ελληνικής επανάστασης δοκιμάστηκε σκληρά, ενώ αλλεπάλληλες πυρκαγιές, των οποίων η τελευταία του 1879, την κατέστρεψαν σε μεγάλο βαθμό. Μόλις στις αρχές του 20ου αιώνα κατάφερε να επανακάμψει.

Σε κελιά της μονής (του Αγίου Γεωργίου, των Τριών Ιεραρχών, του Αγίου Ανδρέου και του Γενεσίου της Θεοτόκου) εγκαταβίωσε ο μοναχός Τιμόθεος Σταυρονικητιανός ο εκ Προύσης της Μικράς Ασίας, που έζησε ως δια Χριστόν σαλός.

Η Μονή Σταυρονικήτα βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της χερσονήσου. Διακρίνονται το καθολικό της Μονής, η κορυφή του όρου Άθως και ο αρσανάς της Μονής Ιβήρων.

Η Μονή Σταυρονικήτα εκτός από το Καθολικό έχει συνολικά 8 παρεκκλήσια. Από αυτά τα 6 βρίσκονται εντός του περιβόλου, ενώ τα 2 εκτός. Το παρεκκλήσιο των Αρχαγγέλων, κτισμένο το 1667, βρίσκεται στη νότια πτέρυγα, της Παναγίας-Ζωοδόχου Πηγής και του Αγίου Ελευθερίου βρίσκονται στη νοτιοανατολική πλευρά. Έχουν μολυβδοσκεπαστο τρούλο και κτίστηκαν το 1840. Του Τιμίου Προδρόμου βρίσκεται στο δεξιό μέρος της Τράπεζας προς τη νοτιοανατολική γωνία της Μονής. Οι τοιχογραφίες του αποδίδονται στο Θεοφάνη και χρονολογούνται γύρω στο 1546. Στο ισόγειο, από κάτω από την Τράπεζα, βρίσκεται το παρεκκλήσιο του Αγ. Γρηγορίου

του Παλαμά. Το παρεκκλήσι της Αγίας Άννης είναι στον τέταρτο όροφο του Πύργου της Μονής, που κτίστηκε μεταξύ 1546 και 1607. Ο κοιμητηριακός ναός του Αγίου Δημητρίου -2 λεπτά έξω από τη μονή, στον δρόμο για τον αρσανά της- φέρει τοιχογραφίες του 1798. Κάτω από το δάπεδο του ναού υπάρχει το οστεοφυλάκιο της Μονής.

Τέλος σε απόσταση δέκα λεπτών βορειοδυτικά από την Μονή βρίσκεται το παρεκκλήσι των Αγίων πέντε Μαρτύρων.

Τα κελιά της Μονής Σταυρονικήτα βρίσκονται τόσο στην περιοχή των Καρυών, όσο μέσα στην κτηματική περιοχή της Μονής. Αναλυτικά τα κελιά που εξαρτώνται από τη Μονή είναι των Αγίων Αρχαγγέλων, του Προφήτη Ηλία, του Αγίου Κηρύκου, του Αγίου Ονουφρίου, των Τριών Ιεραρχών, του Τιμίου Προδρόμου και των Αρχαγγέλων.

Επίσης η μονή διαθέτει σαν εξαρτήματά της άλλες 34 Καλύβες στη περιοχή της Καψάλας. Σε κελί της περιοχής της Καψάλας επ' ονόματι του Τιμίου Σταυρού, έζησε ο μακαριστός Παπά Τύχων, γέροντας του μακαριστού Αγίου Παΐσιου, ο οποίος Άγιος έζησε για κάποια χρόνια σε αυτό το κελί μετά το θάνατο του γέροντος του και πριν πάει στην Κουτλουμουσιανή Σκήτη Αγίου Παντελεήμονος.

Η Μοναστική δύναμη της Μονής, δηλ. το σύνολο μοναχών και εξαρτηματικών, κυμαίνεται σήμερα στα 40-45 άτομα.

Στη Μονή αυτή αξίζει να δουν οι επισκέπτες στο καθολικό τις τοιχογραφίες του Θεοφάνη του Κρητός καθώς και τη μοναδική ψηφιδωτή εικόνα του Αγίου Νικολάου του Στρεϊδά.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΒΕΛΓΙΟ –ΟΛΛΑΝΔΙΑ –ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Μια ακόμη πολυήμερη επιτυχημένη εκδρομή πραγματοποιήθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε Βέλγιο – Ολλανδία – Λουξεμβούργο σε 2 group. Το 1ο group ταξίδεψε 24/9-30/9 με 47 άτομα και συνοδούς από το Δ.Σ. τους κ.κ. Απόστολο Στρατή και Αβραάμ Παπαδόπουλο και το 2ο group από 1/10-7/10 με 46 άτομα και συνοδούς τους κ.κ. Ιωάννη Κοτσάνη και Κοκόνη Ζαμπόκα. Η εκδρομή οργανώθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε συνεργασία με το ταξιδιωτικό πρακτορείο «MENTOR». Το πρόγραμμα περιελάμβανε 2 διανυκτερεύσεις στο Άμστερνταμ, 1 στην Μπρυζ και 3 στις Βρυξέλλες.

Μετά από μια εξαιρετική πτήση, προσγειωθήκαμε στο Αϊτχόβεν και αμέσως αναχωρήσαμε για την Ολλανδική πρωτεύουσα, το Άμστερνταμ. Η πόλη του Άμστερνταμ προσφέρει μια εντελώς διαφορετική αστική καθημερινότητα, όπου τα μοναδικά κανάλια και η πολυπολιτισμικότητα των κατοίκων της, την καθιστούν ως μια από τις γοητευτικές μητροπόλεις της Ευρώπης. Γνωρίσαμε την πόλη, στην οποία η πληθώρα των καναλιών με τα παλιά αρχοντικά στις όχθες και τις εκατοντάδες γέφυρες προσδίδουν μια μοναδική αίσθηση. Επισκεφθήκαμε τον κεντρικό σταθμό, το λιμάνι, την Εβραϊκή συνοικία και την γνωστή αγορά λουλουδιών. Στη συνέχεια, τακτοποιηθήκαμε στο πολυτελές και μοντέρνο ξενοδοχείο, που τα πάντα στα δωμάτια λειτουργούσαν ηλεκτρονικά. Το βράδυ, μετά το δείπνο, επισκεφτήκαμε την γνωστή συνοικία με τα κόκκινα φανάρια που αποτελεί μια από τις πλέον δημοφιλείς ατραξιόν της χώρας.

Η δεύτερη μέρα ξεκίνησε με την επίσκεψή μας στην Γειτονιά των Μουσείων και την γνωστή Leidseplein, με τα πολυάριθμα εστιατόρια (Λαδάδικα του Άμστερνταμ). Ακολούθησε εντυπωσιακή κρουαζιέρα διάρκειας 70 λεπτών στα κανάλια της πόλης. Στη συνέχεια διασχίζοντας το κλασικό τοπίο της Ολλανδικής Εξοχής, με το απέραντο πράσινο και τις αμέτρητες φάρμες αγελάδων, με στάβλους-βίλες και πανέμορφες αγροτικές κατοικίες, κατευθυνόμαστε προς το γνωστό ψαροχώρι Βόλενταμ. Στη διαδρομή επισκεφτήκαμε έναν από τους ξακουστούς ανεμόμυλους της Ολλανδίας και ενημερωθήκαμε για την χρήση τους. Επίσης σταματήσαμε σε τοπική φάρμα τυριών όπου η «μικρή Ολλανδέζα» ντυμένη με την παραδοσιακή φορεσιά μας ενημέρωσε πως κατασκευάζονται τα πασίγνωστα τυριά τα οποία δοκιμάσαμε και αγοράσαμε. Στο πανέμορφο Βόλενταμ είχαμε ελεύθερο χρόνο για φαγητό, περπατήσαμε στην προκουμιά όπου τα παλιά χρόνια μεταφόρτωναν τα τοπικά προϊόντα, ψάρια, γάλα και τυρί, για τις αγορές του μστερνταμ. Στη συνέχεια επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο και το βράδυ στο μπαρ απολαύσαμε το ποτό μας.

Η τρίτη ημέρα ήταν αφιερωμένη στη Χάγη, Ρότερνταμ, Αμβέρσα και διανυκτέρευση στην Μεσαιωνική Μπρυζ. Στη Χάγη φωτογραφηθήκαμε στο Διεθνές Δικαστήριο, είδαμε το παλαιό Κάστρο της πόλης, σημερινό Κυβερνείο της Ολλανδίας και το ανάκτορο της Βασιλικής Οικογένειας. Στη συνέχεια, αφού περάσαμε από το μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι της Ευρώπης, το Ρότερνταμ, το οποίο είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, επισκεφθήκαμε την πρωτεύουσα των διαμαντιών, την Αμβέρσα. Στην κεντρική πλατεία είδαμε το Δημαρχείο, τον Καθεδρικό Ναό της πόλης, τον σιδηροδρομικό σταθμό (αρχιτεκτονικό αριστούργημα του 19ου αιώνα), το σπίτι του Μεγάλου Φλαμανδού ζωγράφου του 16ου αιώνα RUBENS και την ξεχωριστή αγορά της πόλης. Εντυπωσιάστηκαν όσοι επισκέφθηκαν το Μουσείο (PLANTIN MORETUS, τυπογραφείο και σπίτι του 16ου αιώνα). Αργά το απόγευμα φτάσαμε στην κουκλίστικη Μπρυζ και τακτοποιηθήκαμε σε κεντρικότατο ξενοδοχείο. Μετά το δείπνο, όσοι ήθελαν, απήλαυσαν βραδινή βόλτα και ποτό στα γραφικά μπαράκια της πόλης.

Την τέταρτη ημέρα ξεναγηθήκαμε στην πανέμορφη Μπρυζ, στη Γάνδη και αργά το απόγευμα φτάσαμε στις Βρυξέλλες. Η ξεναγήση στη Μπρυζ ξεκίνησε από την πλατεία T.ZAND, όπου δεσπόζει το Πολιτιστικό Κέντρο. Στο κεντρικό εμπορικό δρόμο θαυμάσαμε τον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Σώστη, την πιο παλιά Εκκλησία της πόλης, χτισμένη τον 11ο -14ο αιώνα. Στην περιήγησή μας συναντήσαμε αναρίθμητα μαγαζιά –εργαστήρια σοκολάτας και παρασκευής βαφλών με μεγάλη ποικιλία γεύσεων. Γοητευτήκαμε από το Δημαρχείο χτισμένο τον 15ο αιώνα σε Γοτθικό ρυθμό καθώς και τον Ναό του Ιερού αίματος, χτίσμα του 12ου αιώνα. Στην εντυπωσιακή κρουαζιέρα διάρκειας 30΄ που ακολούθησε στα κανάλια, μας έδωσε την ευκαιρία να ανακαλύψουμε όμορφα και γραφικά στιγμιότυπα της πόλης. Στον ελεύθερο χρόνο μας απολαύσαμε καφέ και σοκολάτα στην κεντρική πλατεία και επισκεφτήκαμε την ανοιχτή αγορά με τα τοπικά προϊόντα.

Στην πανέμορφη Γάνδη, μια πόλη που γοητεύει με το μεσαιωνικό της ιστορικό κέντρο, ξεκίνησε η περιήγησή μας από το Κάστρο των Κόμηδων της Φλάνδρας και συνεχίσαμε στους τρεις χαρακτηριστικούς πύργους που αποτελούν το σήμα κατατεθέν της πόλης. Ο πρώτος είναι το καμπαναριό του Καθεδρικού Ναού του 16ου, που θαυμάσαμε στην επίσκεψή μας τον πλούσιο διάκοσμο του και τον εντυπωσιακό άμβωνα, ο δεύτερος που χρησίμευε ως μεσαιωνικός πύργος ελέγχου της πόλης και δίπλα η σκεπαστή αγορά και ο τρίτος αναφέρεται στον ιερό Ναό Αγ. Νικολάου μια από τις παλαιότερες εκκλησίες της πόλης. Η περιήγησή μας τελείωσε στο Δημαρχείο, ένα κτήριο που παντρεύει διαφορετικές εποχές με τις αντίστοιχες αρχιτεκτονικές. Στις Βρυξέλλες φτάσαμε

αργά το απόγευμα, τακτοποιηθήκαμε στο ξενοδοχείο σε κεντρικό σημείο της πόλης και το βράδυ επισκεφθήκαμε την εντυπωσιακή κεντρική πλατεία των Βρυξελλών.

Η Πέμπτη ημέρα ήταν αφιερωμένη στην πρωτεύουσα του Βελγίου. Πρώτη μας επίσκεψη στην γειτονιά της Ευρώπης και στο Ευρωκοινοβούλιο. Ξεναγηθήκαμε για μια ώρα περίπου από Έλληνα Αξιωματούχο στο Ευρωκοινοβούλιο. Επισκεφθήκαμε την αίθουσα Συνεδριάσεων των Ευρωβουλευτών. Ήταν μια ιδιαίτερη και ξεχωριστή, συγκινητική στιγμή. Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε τον Λόφο των Τεχνών, είδαμε τα Βασιλικά Ανάκτορα, το πάρκο των Βρυξελλών και την πιο όμορφη πλατεία της Ευρώπης, την GRAND PLACE. Εκεί θαυμάσαμε το Δημαρχείο, αριστούργημα του 16ου αιώνα, τα καμπαναριά με το άγαλμα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ και τα πανέμορφα σπίτια των συντεχνιών του μεσαιώνα που οριοθετούν την πλατεία. Στον ελεύθερο χρόνο μας επισκεφθήκαμε την γειτονιά με τις Ελληνικές ταβέρνες, τις Ιταλικές-Ισπανικές κ.ά. και γευτήκαμε τις φημισμένες Βέλγικες πατάτες, μπύρες και βάλφες.

Την έκτη ημέρα επισκεφθήκαμε ένα από τα μικρότερα κρατίδια της Ευρώπης, το Λουξεμβούργο, που απέχει τρεις περίπου ώρες από τις Βρυξέλλες. Είδαμε την Βουλή, τα Ανάκτορα του Μεγάλου Δούκα, περιηγήθηκαμε στην πανέμορφη πόλη, απολαύσαμε καφέ και ποτό. Η επίσκεψή μας ολοκληρώθηκε με υπέροχη βόλτα στους πρόποδες του "Βράχου του Λουξεμβούργου" με τρενάκι. Επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο το βράδυ και δειπνήσαμε σε εστιατόριο, κοντά στην πανέμορφη κεντρική πλατεία των Βρυξελλών.

Την τελευταία ημέρα της εκδρομής μας επισκεφθήκαμε το ιστορικό Βατερλό, εκεί που ο Αυτοκράτορας Ναπολέων υπέστη την τελική και καθοριστική ήττα για την εξέλιξη της ιστορίας της Ευρώπης. Είδαμε το πεδίο μάχης, φωτογραφηθήκαμε στον εντυπωσιακό τάφο με το άγαλμα του Λιονταριού και γοητευθήκαμε, όσοι επισκεφθήκαμε, το καταπληκτικό Μουσείο της Μάχης του Βατερλό. Στη συνέχεια μεταβήκαμε στο αεροδρόμιο και επιστρέψαμε στη πόλη μας γεμάτοι από υπέροχες εντυπώσεις.

Ήταν μια εξαιρετική εκδρομή που απολαύσαμε τις γραφικές περιοχές, την πανέμορφη ύπαιθρο και την ανθηρή οικονομία των πόλεων που επισκεφθήκαμε, Άμστερνταμ, Ρότερνταμ, Χάγη, Γάνδη, Αμβέρσα, Μπρύζ, Βρυξέλλες, Βατερλό. Ξεχωριστή και η επίσκεψή μας στο Λουξεμβούργο. Σπιτικά που αναδύονται με χάρη μέσα από τα κανάλια, πλακόστρωτα δρομάκια, μαγευτικά κανάλια και λίμνες με λευκούς κύκνους, απέραντα λιβάδια, μεσαιωνικές Εκκλησίες, πανέμορφοι πύργοι, κουκλίστικες πλατείες, καφέ, μπυραρίες και υπέροχες γαστρονομικές γωνιές. Το νεανικό Άμστερνταμ, η παραμυθένια Μπρύζ, η ονειρική Γάνδη, οι αρχοντικές Βρυξέλλες, σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες πόλεις, που λες και είναι βγαλμένες από μεσαιωνικές ιστορίες μας προσέφεραν

ένα υπέροχο ταξίδι που συνδύαζε ιστορία, πολιτισμό και υψηλή αισθητική.

Σ.Σ. Το ταξίδι ήταν άριστα οργανωμένο από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε συνεργασία με το Πρακτορείο MENTOP. Υπέροχα ξενοδοχεία, καταπληκτικό λεωφορείο, το καλύτερο που είχαμε στις εκδρομές που πραγματοποιήσαμε μέχρι σήμερα, με εξαιρετικό οδηγό. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στον ξεναγό μας Αλέξανδρο Αθανασόπουλο, για την τέλεια γνώση του προορισμού και την καταπληκτική ξενάγηση, ο οποίος ήταν κοντά μας από το πρωί μέχρι το βράδυ και έδινε λύση σε ότι πρόβλημα προέκυπτε. Πολλές ευχαριστίες και στον συμπατριώτη μας Ηλία Ιορδανίδη από τα Ν. Μουδανιά, Διευθυντή του γραφείου του κ. Μαργαρίτη Σχοινά στην COMISION, για την προετοιμασία της επίσκεψής μας στο Ευρωκοινοβούλιο. Τέλος ευχαριστίες σε όλα τα άτομα, μέλη και φίλοι του Παγχαλκιδικού, που έλαβαν μέρος στην ξεχωριστή αυτή εκδρομή.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΒΟΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟ, ΔΥΡΡΑΧΙΟ -ΤΙΡΑΝΑ

Σε τρία γκρουπ πραγματοποιήθηκε η τετραήμερη εκδρομή στα Ελληνικά χωριά της Βορείου Ηπείρου, καθώς και στο Δυρράχιο και τα Τίρανα. Δύο λεωφορεία με συνολικά 91 άτομα και συνοδούς από το Δ.Σ. τους κ.κ. **Ιωάννη Κοτσάνη, Νικόλαο Μπούφτα** και **Κοκόνη Ζαμπόκα**, ταξίδεψαν από 26/10 -29/10 και ένα λεωφορείο με 46 άτομα και σύννοδό το μέλος του Δ.Σ. κ. Απόστολο Στρατή ταξίδεψε από 2/11-5/11.

Ήταν μια καταπληκτική εκδρομή - προσκύνημα, άριστα οργανωμένη από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε συνεργασία με το Πρακτορείο ταξιδιών MENTOP, με διαμονή σε πολυτελή ξενοδοχεία, 2 διανυκτερεύσεις στους Αγίους Σαράντα και μία στο Δυρράχιο. Επισκεφθήκαμε τα επισήμως αναγνωρισμένα ως Ελληνική Μειονότητα χωριά της Βορείου Ηπείρου, Βουλιαράτες, Δερβιτσάνη, Αργυρόκαστρο, Αγίους Σαράντα, Κλεισούρα και Χιμάρα, όπου νιώσαμε ιδιαίτερη εθνική συγκίνηση κυρίως όταν καταθέσαμε στεφάνι και ψάλαμε τον Εθνικό Ύμνο στα Κοιμητήρια όπου είναι θαμμένοι οι ήρωες πρόγονοί μας της εποποιίας του '40. Τα δύο πρώτα γκρουπ κατέθεσαν στεφάνι στο Κοιμητήριο της Κλεισούρας, όπου υπήρξε συνάντηση με την πρέσβη της Ελλάδας στην Αλβανία, εκπρόσωπο της Ελληνικής Βουλής και άλλους αξιωματούχους της Ελληνικής Μειονότητας, και το τρίτο στο Κοιμητήριο στους Βουλιαράτες.

Επίσης επισκεφθήκαμε τον Αυλώνα, το Δυρράχιο και τα Τίρανα που μας εντυπωσίασαν με την ταχύρρυθμη ανάπτυξή τους.

Η Θεία πρόνοια μας αξίωσε, αν και δεν είχαμε προκαθορισμένο ραντεβού, να έχουμε συνάντηση μιας ώρας περίπου στο κτίριο της Αρχιεπισκοπής με τον **Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο**. Έντονη ήταν κι εκεί η θρησκευτική μας συγκίνηση τόσο στην

υποβλητική Θεία Λειτουργία που προηγήθηκε, όσο και στη συνάντηση με τον άγιο αυτό Ιεράρχη που μας συγκλόνισε με το φλογερό του λόγο, την πραότητα και την ανεπιτήδευτη ταπεινοφροσύνη του και βέβαια με το σημαντικότερό του έργο.

Σ.Σ. Στους Αγ. Σαράντα στο ξενοδοχείο το δεύτερο βράδυ οι εκδρομείς διασκέδασαν με ορχήστρα που εξασφάλισε ο Παγχαλκιδικός. Επίσης σε κάθε λεωφορείο, υπήρχε συνοδός-ξεναγός από την Ελλάδα και Ελληνόφωνος ξεναγός από την Αλβανία, τους οποίους το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά για την υπέροχη ξενάγησή τους. Ήταν πραγματικά μία ξεχωριστή εκδρομή.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η **Φθινοπωρινή Συνεστίαση** του Συλλόγου μας, την Κυριακή 26 Νοεμβρίου 2023 ώρα 13.00 στο πολυτελές κέντρο ALLEA στην WATERLAND, στους Ταγαράδες, με αφορμή την συμπλήρωση των 120 χρόνων από την ίδρυση του Παγχαλκιδικού.

Στην εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο συμπατριώτης μας, μέλος του Παγχαλκιδικού, **ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΗΤΣΙΑΣ**, ο οποίος για 50 ολόκληρα χρόνια λάμπει στο Μουσικό στερέωμα της πατρίδας μας.

Τετρακόσια περίπου άτομα αφήφησαν το κρύο και κατέκλυσαν την αίθουσα του κέντρου για να απολαύσουν, τον καταξιωμένο πανελληνίως για την καλλιτεχνική του πορεία και για το ήθος του, αγαπητό συμπατριώτη από τα Δουμπιά.

Με φρενήρη χειροκροτήματα και θερμές εκδηλώσεις υποδέχτηκε το κοινό στο πάλκο τον Μανώλη Μητσία που αμισθί προσφέρθηκε να ψυχαγωγήσει τους συμπατριώτες του.

Ο Γενικός Γραμματέας κ. **Αστέριος Λυρτζής** άνοιξε την εκδήλωση με χαιρετισμό στους παρευρισκόμενους. Ο Πρόεδρος κ. **Ιωάννης Κοτσάνης** υποδέχθηκε με θερμά λόγια τον καλλιτέχνη, επισημαίνοντας το εύρος του ανδρός, το τραγουδιστικό ύφος και το ανθρώπινο ήθος, καθώς και την "ευλογία" να ερμηνεύσει κολοσσούς της Ελληνικής Ποίησης και να συνεργαστεί με καταξιωμένους συνθέτες.

Στη συνέχεια το Διοικητικό Συμβούλιο προσέφερε στον καλλιτέχνη ειδική τιμητική πλακέτα για την μακροχρόνια προσφορά του στο Ελληνικό τραγούδι που υπηρετεί με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια της καλλιτεχνικής του πορείας.

Το καθαρό τραγουδιστικό πρόγραμμα περιελάμβανε μεγάλες διαχρονικές επιτυχίες του καλλιτέχνη, συνοδεία της πολυμελούς καταπληκτικής ορχήστρας εμπειρών μουσικών που συνεπήραν το κοινό. Ευχάριστη έκπληξη ήταν η σύμπραξη της Χορωδίας μας, υπό τον νέο Δάσκαλο κ. **Στέφανο Κωφίδη**, με τον καλλιτέχνη, που τραγούδησαν από κοινού Χαλκιδικιώτικα και Μακεδονίτικα τραγούδια.

Ακολούθησε παρουσίαση των δώρων της Λαχειοφόρου Αγοράς με ιδιαίτερο ξεχωριστό τρόπο από τα Μέλη του Δ.Σ. **Χρήστο Παυλούδη** και **Κοκόνη Ζαμπόκα**. Λίστα με τα ονόματα των δωρητών, υπήρχε σε όλα τα τραπέζια, τους οποίους το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά. Επίσης ευχαριστεί θερμά όλους και όλες που φρόντισαν για την πώληση των λαχνών και τους παρευρισκόμενους, μέλη και φίλους του Συλλόγου, που αγόρασαν όλα τα λαχεία.

Στην συνέχεια πάλι ο Μανώλης Μητσίας, με την θείκη – λυγρή και νεανική ακόμη φωνή του, τραγούδησε χορευτικά κυρίως τραγούδια με τους παρευρισκόμενους να συμμετέχουν μαζί.

Μετά την αποχώρηση του σπουδαίου καλλιτέχνη περίπου στις 16.30, ακολούθησε τραγουδιστικό πρόγραμμα από την ορχήστρα και την χαριτόβρυτη τραγουδίστρια Σοφία μέχρι αργά το απόγευμα.

Στην συνεστίαση μετείχαν πλην των μελών και φίλων του Συλλόγου, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. **Αικατερίνη Ζωγράφου**, ο αντιπεριφερειάρχης υποδομών και δικτύων Κεντρικής Μακεδονίας κ. **Πάρις Μπίλλιας**, ο τ. Υπουργός και Δήμαρχος κ. **Χρήστος Πάχτας**, ο νεοεκλεγείς Δήμαρχος Πολυγύρου κ. **Γεώργιος Εμμανουήλ**, η Αντιδήμαρχος Πολιτισμού του Δήμου Καλαμαριάς κ. **Βάσω Νικολέτου**, ο Επίτιμος Πρόεδρος του Συλλόγου κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης**, ο πρόεδρος των Πετροκεράσων κ. **Αθαν. Καλαφάτης**, η νεοεκλεγείς Πρόεδρος της Αρναίας κ. **Ειρήνη Γιαννούση**, Δημοτικοί και Κοινοτικοί σύμβουλοι των Δήμων Αριστοτέλη και Πολυγύρου, το Δ.Σ. του Συλλόγου Συνταξιούχων Δημοσίων Υπαλλήλων Νομού Χαλκιδικής, σύσσωμο το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού κ.ά.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης η άριστη ποιότητα του ήχου, από τα μηχανήματα των Αφων Τσικουρή από την Ορμύλια. Επίσης, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για το υπέροχο κέντρο ALLEA, το καταπληκτικό και πλούσιο φαγητό καθώς η άψογη και ταχεία εξυπηρέτηση.

Σύσσωμο το Δ.Σ. πρωτοστάτησε με τον επιμερισμό ευθυνών στην άριστη οργάνωση της συνεστίασης.

Μανώλη σ' ευχαριστούμε.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ Στους οφειλότες συνδρομών από παλαιότερα έτη. Παρακαλούμε για την ταμειακή τακτοποίηση των μελών που οφείλουν συνδρομές παλαιότερων ετών με καταβολή μόνον των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών 2022-2023. Η οφειλή αναγράφεται στην αυτοκόλλητη ετικέτα με την ταχυδρομική διεύθυνση.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ

Με τη δέουσα λαμπρότητα και επισημότητα τιμήθηκε και εφέτος η Επέτειος του Ολοκαυτώματος της Κασσάνδρας στη Ν. Ποτίδαια. Στις 14 Νοεμβρίου 1821 εδώ γράφτηκε ο τραγικός επίλογος της Επανάστασης της Χαλκιδικής, που καταπνίγηκε βίαια αλλά συνέβαλε στα μέγιστα για την εδραίωση της Επανάστασης τους Έθνους για την ελευθερία της Πατρίδας.

Το πρωί της 14/11/2023 τελέστηκε Θεία Λειτουργία χοροστατούντος του Σεβασμιότατου **Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημου**. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο Μνημείο των Πεσόντων, ενώ οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν με την παρέλαση στον κεντρικό δρόμο της Ν. Ποτίδαιας, μαθητών και στρατιωτικών τμημάτων

Στις εκδηλώσεις παραβρέθηκε ο υφυπουργός Εσωτερικών (Μακεδονίας Θράκης), **Στάθης Κωνσταντινίδης**, ο Βουλευτής Χαλκιδικής, **Απόστολος Πάνας**, Η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, **Κατερίνα Ζωγράφου**, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και Δήμαρχος Αμπελοκήπων **Λάζαρος Κυρίζογλου**, οι δήμαρχοι Κασσάνδρας, **Αναστασία Χαλκιά** και Ν. Προποντίδας, **Μανώλης Καρράς**, δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι των Στρατιωτικών Αρχών και των Σωμάτων Ασφαλείας και εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων της περιοχής. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου **Τριαντάφυλλος Οικονόμου**.

ΦΩΤΑΓΩΓΗΘΗΚΕ ΤΟ ΔΕΝΔΡΟ ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Περισσότερα από 90.000 λαμπάκια, χιλιάδες πολύχρωμα στολίδια και ένα μεγάλο χρυσό αστέρι στην κορυφή είναι η φορεσιά του φετινού Χριστουγεννιάτικου δέντρου που δεσπόζει στο κέντρο της πλατείας του Ταξιάρχη στη Χαλκιδική και η φωταγώγησή του σημαίνει την έναρξη της εορταστικής περιόδου στη χώρα μας.

Είναι ένα έθιμο που ξεκίνησε το έτος 2011 μετά από πρόταση του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών και σε συνεργασία με την Τοπική Κοινότητα και τους υπόλοιπους φορείς του χωριού ξεκίνησαν αυτή την εκδήλωση για να δώσουν το σήμα έναρξης της εορταστικής περιόδου και για να «ξεπροβοδίσουν» τα φυσικά έλατα στις πλατείες των μεγάλων πόλεων, καθώς στο ορεινό αυτό παραδοσιακό χωριό, που είναι χτισμένο στην «καρδιά» του Χολομώντα, στην πλειονότητά τους οι κάτοικοι, ασχολούνται και με την καλλιέργεια έλατου και διαθέτουν στην Ελληνική αγορά το 75% των χριστουγεννιάτικων δέντρων. Η εκδήλωση σταμάτησε για λίγα χρόνια και τα τελευταία 4 χρόνια αναβιώνει με πρωτοβουλία του Δήμου Πολυγύρου σε συνεργασία με την Κοινότητα Ταξιάρχη. Η εκδήλωση παίρνει μεγάλη Δημοσιότητα και

προβάλλεται σε όλη την Ελλάδα από τους τηλεοπτικούς σταθμούς.

Πλήθος επισκεπτών και όλοι οι κάτοικοι του Ταξιάρχη βρέθηκαν στην κεντρική πλατεία την παραμονή των Αγίων Αρχαγγέλων 7/11, μετά το Μέγα Πανηγυρικό εσπερινό όπου χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος, για την φωταγώγηση του Χριστουγεννιάτικου δέντρου, υπό τους ήχους της Φιλαρμονικής Πολυγύρου η οποία πλαισίωσε την εκδήλωση παίζοντας κάλαντα και Χριστουγεννιάτικα τραγούδια.

«Είναι ένα από τα ψηλότερα δέντρα που τοποθετήθηκαν ποτέ στην πλατεία του Ταξιάρχη», επισήμανε ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας, ελατοπαραγωγός Γιάννης Ξάκης, σημειώνοντας ότι το έλατο, έχει ύψος 13 μέτρα, είναι ηλικίας κοντά στα 25 έτη, έχει πλούσια κλαδιά και τοποθετήθηκε το περασμένο Σάββατο στην κεντρική πλατεία του ορεινού χωριού.

Τα φώτα του Χριστουγεννιάτικου δέντρου άναψε ο Δήμαρχος Πολυγύρου κ. **Αστέριος Ζωγράφος** και απεύθυνε εγκάρδιο χαιρετισμό σε μία πολύ όμορφη ατμόσφαιρα. Χαιρετισμό επίσης απεύθυναν οι Βουλευτές Χαλκιδικής, **Ιωάννης Γιώργος** και **Απόστολος Πάνας**, ο νεοκλεγής Δήμαρχος Πολυγύρου **Γιώργος Εμμανουήλ** και ο Πρόεδρος του χωριού **Γιάννης Ξάκης**. Ακολούθησε κέρασμα (λουκουμάδες και κρασί) προσφορά του Δήμου Πολυγύρου. Η γιορτή συνεχίστηκε με γλέντι στην πλατεία του χωριού και στα μαγαζιά έξω από το χωριό, μέχρι τα ξημερώματα.

Στην υπέροχη αυτή βραδιά, εκτός των παραπάνω παρευρέθηκαν επίσης ο **Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος**, Αντιδήμαρχοι του Δήμου Πολυγύρου ο π. Βουλευτής **Ευθύμιος Καρανάσιος**, κ.α. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε ο Γεν. Γραμματέας και Πρόεδρος του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών κ. **Αστέριος Λυρτζής**.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τους συγτελεστές της εκδήλωσης.

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ 5ΝΘΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Μία υπέροχη πενθήμερη αεροπορική εκδρομή πραγματοποίησε ο Σύλλογος από 23-27/9/2023 στο κοσμοπολίτικο Λονδίνο. Επισκεφτήκαμε τον πύργο και τη γέφυρα Tower Bridge του Λονδίνου, το Αββαείο του Ουέστμινστερ και την πλατεία των Κοινοβουλίων, με τον περίφημο πύργο του ρολογιού, Big Ben, το London Eye, το παλάτι Buckingham, το Βρετανικό Μουσείο με τα γλυπτά του Παρθενώνα, συλλογές όπως την περίφημη της Αιγυπτιακής νεκρικής αρχαιολογίας και άλλες αρχαιότητες από όλο τον κόσμο, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, όπου θαυμάσαμε κάποια από τα εξαιρετικά εκθέματα που υπάρχουν, όπως τις συλλογές του Κάρολου Δαρβίνου,

αλλά και τα απολιθώματα των δεινοσαύρων. Περιηγηθήκαμε στις πλατείες Piccadilly, Λέισεστερ, Τραφάλγκαρ και Κόβεντ Γκάρντεν, το Ναό του Αποστόλου Παύλου και το City of London

Επισκεφτήκαμε την αγαπημένη επίσημη κατοικία της βασιλικής οικογένειας, τα τελευταία 860 χρόνια, το περίφημο Windsor Castle, όπου έχει θαφτεί και η Βασίλισσα Ελισάβετ και το μαγευτικό χωριό Datchet, εκεί που το 1215, υπογράφηκε η περίφημη Magna Carta.

Περιηγηθήκαμε με τα πόδια στο Παλάτι του Κένσινγκτον και το απέραντο πάρκο του, καθώς και το τεράστιο πάρκο Hyde Park με τη μαγευτική λίμνη Serpentine.

Ένα βράδυ με το λεωφορείο κάναμε νυχτερινή περιήγηση (By Night), στο κέντρο του Λονδίνου και καταλήξαμε στο Soho για φαγητό και ποτό.

Τέλος κάναμε και μία κρουαζιέρα στον Τάμεση μέχρι το Γκρίνουιτς (Greenwich).

Επιστρέψαμε με τις καλύτερες εντυπώσεις.

ΤΡΙΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, 3-5/11/2023

Άλλη μία καταπληκτική τριήμερη οδική εκδρομή του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα 3,4,5/11/2023. Επισκεφτήκαμε το Μουσείο της Ακρόπολης, με υπέροχη ξεναγό, Στη συνέχεια επισκεφτήκαμε το Κέντρο Πολιτισμού Σταύρος Νιάρχος, απολαύσαμε τον καταπληκτικό χώρο, τα συντριβάνια που χορεύανε με τη μουσική. Είδαμε απέξω τη Λυρική σκηνή και την Εθνική Βιβλιοθήκη. Από το ξενοδοχείο μας, το 4* Roof Garden απολαύσαμε τη φωτισμένη Ακρόπολη.

Την άλλη μέρα περνώντας από την πύλη Αδριανού και τους Στύλους Ολυμπίου Διός περπατήσαμε στο Παναθηναϊκό Στάδιο, τους Κήπους και το μέγαρο του Ζαπτείου, τον Εθνικό Κήπο, περάσαμε από το Μέγαρο Μαξίμου και το Προεδρικό Μέγαρο και βρεθήκαμε στην πλατεία Συντάγματος και στη Βουλή, όπου παρακολουθήσαμε την αλλαγή φρουράς. Μετά ανεβήκαμε με το τελεφερίκ στο Λυκαβηττό, όπου απολαύσαμε τον καφέ μας με θέα την Αθήνα. Στη συνέχεια πήγαμε στη Μητρόπολη Αθηνών, (ΙΕΡΟΣ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ), η οποία βρίσκεται ανάμεσα στην Πλάκα και στο Μοναστηράκι, Περιηγηθήκαμε στην Αρχαία αγορά και φάγαμε στις αμέτρητες ταβέρνες στο Μοναστηράκι. Επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο για ξεκούραση και το βράδυ μετά από μία ByNight περιήγηση με το λεωφορείο, στους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας, καταλήξαμε στου Ψυρρή όπου όλοι μαζί κάναμε άλλο ένα καταπληκτικό γλέντι.

Την τελευταία μέρα το πρωί πήγαμε στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης, όπου επίσης ξεναγηθήκαμε από την υπέροχη ξεναγό μας. Τέλος το μεσημέρι περιηγηθήκαμε και φάγαμε στην θαυμάσια πόλη της Χαλκίδας. Όλοι επιστρέψαμε με τις καλύτερες εντυπώσεις και «φορτισμένες τις μπαταρίες μας», για να ανταπεξέλθουμε στις δυσκολίες του χειμώνα και να αναζητήσουμε από την άνοιξη και

μετά νέους και καταπληκτικούς προορισμούς.

Σε όλη τη διαδρομή μας από τον Πολύγυρο στην Αθήνα και πίσω και σε όλες τις υπόλοιπες ξεναγήσεις, εκτός της Ακρόπολης, μας συνόδευε και μας ξεναγούσε ο καταπληκτικός Κυριάκος, οποίος είναι ανοιχτή εγκυκλοπαίδεια. Φυσικά όπως πάντα στο λεωφορείο απολαύσαμε τραγούδια, είπαμε μασάλια, είδαμε διάφορα διασκεδαστικά βίντεο και πολλά άλλα.

Για την κοπή της πίτας και τις εκλογές τα μέλη μας θα ενημερωθούν από την ιστοσελίδα και το facebook του Συλλόγου μας και με sms.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΡΝΑΙΑΣ

Το βιβλίο του καθηγητού Δημ. Κύρου "Ο Αγαπητός Γ. Πιτούλας Μακεδονομάχος" 1904-1984 και "Κυρά Χαρίκλεια Δημητρακούδη Καλλιτέχνηδα-Υφάντρια", παρουσιάστηκε στις 24/9 στην Αρναία, στον εξωτερικό χώρο του καφενείου ΛΑΝΑΡΑ στην Πλατεία Γερογιάννη.

Την οργάνωση της εκδήλωσης είχε ο Σύλλογος Γυναικών Αρναίας σε συνεργασία με την Δημοτική Ενότητα Αρναίας και την Πολιτιστική Εταιρεία.

Το βιβλίο που εκδόθηκε το 2019 με 288 σελίδες και διαστάσεις 17x24 εκ., παρουσίασαν ο Αρναιώτης Ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Χαράλαμπος Λαζαρίδης, ο Πολυγυρινός ιατρός ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Ιωάννης Τσίκουλας και ο π. Δήμαρχος Αρναίας κ. Αστέριος Καραστέργιος. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Πρόεδρος της Αρναίας κ. Αγαπητός Κιάτος και η πρόεδρος του Συλλόγου Γυναικών κ. Ειρήνη Γιανούση.

Μετά την παρουσίαση του βιβλίου μίλησε ο συγγραφέας, ο οποίος αναφέρθηκε στην πορεία των διαδικασιών μέχρι την έκδοση, και ευχαρίστησε τους χορηγούς, που ήταν τα τέσσερα παιδιά της κυρα-Χαρίκλειας και εγγόνια τον Μακεδονομάχου Αγαπητό Πιτούλα, όλοι γιατροί, τις κυρίες Μαρία, Αικατερίνη (Καίτη) και Ελένη και τον αείμνηστο τώρα Γεώργιο, που αναπάντεχα έφυγε από τη ζωή πριν 2 χρόνια, τον συντονιστή της εκδήλωσης κ. Γιάννη Κοτσάνη, Πρόεδρο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», τους παρουσιαστές του βιβλίου, τους οργανωτές της εκδήλωσης και όλους που παρευρέθηκαν.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το βιβλίο είναι αφιερωμένο στους αγωνιστές για την Απελευθέρωση και τη σωτηρία της Μακεδονίας και σε όλες τις Λιاريγκοβινές-Αρναιώτισσες υφάντρες

Στους παρευρισκομένους δόθηκε δωρεάν το βιβλίο

Μετά την εκδήλωση τα παιδιά της Χαρίκλειας Δημητρακούδη παρέθεσαν κέρασμα στους συντελεστές της εκδήλωσης τους παρουσιαστές και σε όλους που παρευρέθηκαν.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει τον συγγραφέα και τους συντελεστές της εκδήλωσης.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓ.ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε και φέτος την Τετάρτη 1 Νοεμβρίου στην Αρχοντική Αρναία, η 111η Επέτειος της απελευθέρωσής της από τους Τούρκους, την ημέρα εορτής των Αγίων Κοσμά και Δαμιανού των Αναργύρων εξ Ασίας, στον ομώνυμο Ιερό Ναό τον οποίο σχεδίασε ο αείμνηστος καθηγητής Ορλάνδος, και στολίζει την Ιστορική έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως. Ο Ιερός Ναός των Αγ. Αναργύρων ανεγέρθη με πρωτοβουλία των Γυναικών της Αρναίας το 1919 επί Μητροπολίτη Κυρού Σωκράτους.

Μετά την Θεία Λειτουργία στην οποία χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ. **Θεόκλητος** τελέστηκε Δοξολογία. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο Ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. Αρναιώτης κ. **Χαράλαμπος Λαζαρίδης**. Ακολούθησε περιφορά της εικόνας των Αγ. Αναργύρων και μετά, στο περικαλλές μνημείο στην είσοδο της κωμοπόλεως, έγινε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων (φωτ. σελ. 32)

ΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Την Κυριακή 12 Νοεμβρίου, η Ηρωική Ιερισσός πανηγύρισε λαμπρά τα Ελευθέρια της από τους Τούρκους και τίμησε με κατάνυξη και ιεροπρέπεια τους πρωταγωνιστές ήρωες που πρωτοστάτησαν στον αγώνα. Μετά την Θεία Λειτουργία, στην οποία προέστη ο Πρωτοσύγγελος της Ιεράς Μητροπόλεως π. **Ιγνάτιος Ρηγανός**, τελέστηκε Δοξολογία. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η νεοεκλεγείσα τοπική σύμβουλος κ. **Βασιλική Κάρλα**, η οποία τόνισε ιδιαίτερα τον σημαντικό ρόλο στην απελευθέρωση του Ιερισιώτη Έρωα καπετάν Γιαγλή. Στη συνέχεια στο Μνημείο των Ηρώων, όπου δεσπόζει η προτομή του κ. Γιαγλή, μετά την επιμνημόσυνη δέηση έγινε κατάθεση στεφάνων. Η τελετή έκλεισε με τοπικούς παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια από τους κατοίκους της Ιερισσού. (φωτ. σελ. 32)

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 15/12/2023

		Αρ.Μητρώου		Αρ.Μητρ.
1. Λυμπερίδης Θεόδωρος	Θεσσαλονίκη	1943	17. Μάντσιος Βασίλειος	1959
2. Λυμπερίδου Μαρία	Θεσσαλονίκη	1944	18. Αικατερινάρη Ελένη	1960
3. Θεοδώρου Σταματία	Κασσανδρεία	1945	19. Τσομπάνογλου Ευγενία	1961
4. Πασχάλη Κίτσα	Παλαιοχώρι	1946	20. Βασιλειάδης Αντώνιος	1962
5. Μουτσιάκη Γεωργία	Θεσσαλονίκη	1947	21. Αναστασίου Νίκη	1963
6. Στρίκου Σουλτάνα	Μ.Παναγία	1948	22. Δεληγεωργίου Αικατερίνη	1964
7. Πατσιαβάς Γεώργιος	Παλαιοχώρι	1949	23. Χρυσάφης Γεώργιος	1965
8. Φάκα Φωτεινή	Ριζά	1950	24. Κοντογιαννοπούλου Άννα	1966
9. Βαριεμίδης Αθανάσιος	Θεσσαλονίκη	1951	25. Καραβάτος Κων/νος	1967
10. Καραμαύρος Δημήτριος	Πευκοχώρι	1952	26. Γιαννούση Ευγενία	1968
11. Γωγάκου Δήμητρα	Ν. Σκιώνη	1953	27. Γιαννούση Ειρήνη	1969
12. Λεσπουρίδου Αναστασία	Θεσσαλονίκη	1954	28. Μπαμπάργιου Βασιλική	1970
13. Μαύρου Βασιλεία	Αγ. Πρόδρομος	1955	29. Κοκκινιάδης Χρήστος	1971
14. Μαύρου Μαρία	Αγ. Πρόδρομος	1956	30. Παπαθεοδώρου Ευάγγελος	1972
15. Γέρμαν Μαρία	Αρναία	1957	31. Φωτιάδης Ηρακλής	1973
16. Καραγιάννη Μαίρη	Κασσανδρεία	1958	32. Καραντώνας Γεώργιος	1974
				Νικήτη
				Πολύγυρος
				Παλαιόκαστρο
				Φούρκα
				Κασσανδρεία
				Γαλάτιστα
				Πολύγυρος
				Παλαιοχώρι
				Αρναία
				Αρναία
				Βραστά
				Βουρβουρού
				Θεσσαλονίκη
				Ασπροβάλτα
				Νεοχώρι

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

Π Ε Ν Ο Η

Έφυγε από την ζωή:

• Ο **Αθανάσιος Πανταζής** από τα Ν. Σύλατα Συνταξιούχος Δημόσιος Υπάλληλος επέλεξε και από τα παλαιότερα μέλη του Συλλόγου μας με Α.Μ. 361 και συμμετοχή σε εκδηλώσεις και εκδρομές του Παγκαλκιδικού.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ (τ. 43),
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ) (τ. 44),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 45),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 46), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 47),
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΖΙΚΑ-ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 48),
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Ν. ΚΑΤΣΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ (τ. 49),
ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 50), ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ (τ. 51),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 52), ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 53),
Γ.Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (τ. 54),
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ (τ. 55), ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 56),
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΑΧΤΑΣ & ΔΕΣΠΟΙΝΑ Ι. ΠΑΧΤΑ (τ. 57).

Βρέθηκε χορηγός για το επόμενο 58ο τεύχος

Χορηγός του 58ου τεύχους θα είναι η κ. **Μαρία Μπουλάκη-Λυπηρίδου** από τον Πολύγυρο, είς μνήμην του συζύγου της Γεωρίου Λυπηρίδη. Η κα **Λυπηρίδου** είναι μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής του Παγχαλκιδικού και τακτικός αρθρογράφος του περιοδικού.

Το Διοικητικό Συμβούλιο την ευχαριστεί θερμά.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2023

Στις αυτοδιοικητικές εκλογές που πραγματοποιήθηκαν τον Οκτώβριο του 2023, στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας επανεξελέγη Περιφερειάρχης ο κ. Απόστολος Τζιτζικώστας.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής εξελέγησαν Περιφερειακοί Σύμβουλοι: η κ. Ζωγράφου Κατερίνα, ο κ. Κουφίδης Ιωάννης, η κ. Ιορδανίδου Πελαγία και η κ. Κυριακίδου Μέλα.

Ο κ. Απόστολος Τζιτζικώστας

Η κ. Κατερίνα Ζωγράφου

Ο κ. Ιωάννης Κουφίδης

Η κ. Πελαγία Ιορδανίδου

Η κ. Μέλα Κυριακίδου

Στους Δήμους της Χαλκιδικής εξελέγησαν:

Στο Δήμο Αριστοτέλη ο κ. Στέλιος Βαλιάνος, στο Δήμο Κασσάνδρας η κ. Αναστασία Χαλκιά, στο Δήμο Πολυγύρου ο κ. Γιώργος Εμμανουήλ, στο Δήμο Προποντίδας ο κ. Εμμανουήλ Καρράς και στο Δήμο Σιθωνίας ο κ. Ιωάννης Μαλλίνης.

Ο κ. Στέλιος Βαλιάνος

Η κ. Αναστασία Χαλκιά

Ο κ. Γιώργος Εμμανουήλ

Ο κ. Εμμανουήλ Καρράς

Ο κ. Ιωάννης Μαλλίνης

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΗΣ» εύχεται ολόψυχα καλή επιτυχία στο έργο τους και προσβλέπουμε στην καλή συνεργασία για το καλό της Χαλκιδικής μας.

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 57ου τεύχους
είναι το επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας από την Αρναία

κ. Νικόλαος Ι. Πάχτας

με Α.Μ. 966 Ηλεκτρολόγος Μηχανικός ειδικός σε εφαρμογές πολυμέσων
στην Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό,

και η αδελφή του **κ. Δέσποινα Ι. Πάχτα**
Νηπιαγωγός στο 5ο Νηπιαγωγείο Τριανδίας,

Εις μνήμην του πατέρα τους **ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΧΤΑ**
για την συμπλήρωση 30 χρόνων από την εκδημία του.

Ο αείμνηστος **Ιωάννης Πάχτας** γεννήθηκε στην Αρναία τον Μάρτιο του 1939. Μετά το στρατιωτικό εργάστηκε ως οδηγός σε διάφορα έργα στην Κεντρική Μακεδονία. Τα έτη 1960-1970 εργάστηκε στα Μεταλλεία στη Γερακινή. Το 1966 παντρεύεται με την συμπατριώτισσά του Άννα Πραβήτα στα Νέα Μουδανιά όπου και εργαζόταν. Το 1977 μετακομίζουν στην Θεσσαλονίκη. Εκεί δραστηριοποιείται στις μεταφορές στον χώρο των οικοδομικών έργων και η σύζυγός του σε γνωστό οίκο μόδας. Τον Δεκέμβριο του 1993 σε ηλικία 54 ετών νικήθηκε από την επάρατο νόσο. Οι φίλοι και συνεργάτες του, τον θυμούνται για τον ασυμβίβαστο χαρακτήρα του, την ευθύτητα και το χιούμορ του.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

εκ βαθέων τα αδέρφια **Νικόλαο** και **Δέσποινα Πάχτα**, για την ευγενική τους χειρονομία με την οποία δίνουν την ευκαιρία για τη συνέχιση της έκδοσης του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, που κυκλοφορεί ανελλιπώς σε 2.200 αντίτυπα, από το 2009, και στοχεύει στην ενημέρωση και καλλιέργεια των αναγνωστών του, καθώς και στην ανάδειξη της ιστορίας της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής.

Ερίτιμη κα Πάχτα, Αξίοτιμε κ. Πάχτα, Αγαπητοί μας συμπατριώτες,

Ευχαριστούμε θερμά

και εγγράφουμε τα ονόματά τους στον κατάλογο των χορηγών μας για παντοτινή ανάμνηση.

Το Δ.Σ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ανακοινώνει στους αναγνώστες του Περιοδικού ότι από το επόμενο 58ο τεύχος μηνών Ιανουαρίου Φεβρουαρίου Μαρτίου 2024, το περιοδικό δεν θα αποστέλλεται στα μέλη του Συλλόγου που έχουν να πληρώσουν συνδρομές περισσότερα από τέσσερα χρόνια. Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με απόφαση διακανονισμού του Δ.Σ., με την καταβολή συνδρομών δύο ετών 2022-2023 Ευρώ 30, καλύπτονται όλες οι οικονομικές οφειλές, οι συνδρομές των παλαιότερων ετών. (Βλέπετε και σχετικό κείμενο σελ. 40)

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2023

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

προς όλα τα μέλη του Συλλόγου

Θέμα: ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του καταστατικού, καλούμε όλα τα τακτικά μέλη του Συλλόγου στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση που θα πραγματοποιηθεί στο ξενοδοχείο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ PALACE, την **Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2024** και ώρα 11:00' με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

- Εκλογή προεδρείου Γενικής Συνέλευσης
- Έκθεση πεπραγμένων του Δ.Σ. (Γεν. Γραμματέας Δ.Σ.)
- Οικονομικός Απολογισμός για το 2022 και το 2023 (Ταμίας Δ.Σ.)
- Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής (Πρόεδρος Ε.Ε.)
- Κρητική επί των διοικητικών και οικονομικών πεπραγμένων –Προτάσεις
- Δευτερολογία (Πρόεδρος Δ.Σ.)
- Έγκριση ή μη των πεπραγμένων – Τιμητικές διακρίσεις
- Αρχαιρεσίες για την Ανάδειξη νέου Προέδρου και των μελών Διοικητικού Συμβουλίου (8 μέλη) και των μελών Εξελεγκτικής Επιτροπής (3 μέλη) για τη διετία 2024-2026

ΠΡΟΣΟΧΗ: Η κάλη θα κλείσει ώρα 14:00

Σε περίπτωση μη απαρτίας, όπως συμβαίνει, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί την Κυριακή 21 Ιανουαρίου 2024, την ίδια ώρα (11:00) στον ίδιο χώρο με τα ίδια θέματα, με όσα μέλη βρεθούν παρόντα και χωρίς άλλη πρόσκληση.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ –ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ: Σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού: Οι υποψηφιότητες για το αξίωμα του προέδρου, των μελών του Δ.Σ. και της Ε.Ε. υποβάλλονται με γραπτή αίτηση από τους έχοντες σχετικό δικαίωμα, στα Γραφεία του Συλλόγου (όπου υπάρχουν σχετικά έντυπα) μέχρι την Πέμπτη 11 Ιανουαρίου 2024 και ώρα 8 μ.μ. (δηλ. 3 μέρες πριν τις εκλογές) αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο. Όχι ταχυδρομικώς. **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Δικαίωμα συμμετοχής στη Γ.Σ. έχουν τα μέλη που θα βρεθούν γραμμένα στο Μητρώο μελών μέχρι την 14η Δεκεμβρίου 2023 (δηλαδή ένα μήνα πριν τις εκλογές) και θα έχουν εξοφλήσει και τη συνδρομή του έτους 2024. Για διευκόλυνση ο Ταμίας και ο Γεν. Γραμματέας θα βρίσκονται στο χώρο της Γεν. Συνέλευσης από ώρα 10.30 για την οικονομική τακτοποίηση των μελών. Επίσης για την αποφυγή του συνωστισμού και της ταλαιπωρίας που παρατηρείται την ώρα έναρξη της Γενικής Συνέλευσης για την οικονομική τακτοποίηση μπορεί να γίνει η καταβολή και νωρίτερα στα μέλη του Δ.Σ. και στους εισπράκτορες.

Η παρουσία όλων στη Γενική Συνέλευση κρίνεται απαραίτητη.

Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Κοτσάνης

Ο Γεν. Γραμματέας
Αστέριος Λυριτζής

Το Άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Παραλία της Θεσσαλονίκης, που ατενίζει τον Θερμαϊκό και τον χιονισμένο Όλυμπο. Αναπαριστάται να ιππεύει τον Βουκεφάλα, πολεμικό ίππο, ο οποίος συνόδευε τον Μακεδόνα στρατηλάτη στις εκστρατείες του. Αναγέρθηκε το 1973 με δαπάνες από ερανικές επιτροπές της πόλης και εγκαινιάστηκε το 1974.

Είναι έργο του γλύπτη Ευαγγέλου Μουστάκα. Το ύψος του αγάλματος είναι 6 μέτρα και έχει βάρος 4 τόνους. Το συνολικό ύψος μαζί με το βάθρο ανέρχεται στα 11 μέτρα.